

sehir

ISSN: 2548-0081

kültür sanat



20



KAYSERİ
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
www.kayseri.bel.tr

TURESAN-I VELÎ | YEDİGÖLLER | MİMAR SİNAN'IN İZİNDE

Romantik, Göz Kamıştırıcı...

ROYAL

Victoria Devri'nin çizgilerini taşıyan klasik, ancak alışılmışın dışındaki tarzıyla fark yaratıyor. İnce hatlara sahip lavabo ve klozetleriyle Royal, soylu ve asil zevklere hitap ediyor.



Turkuaz
SERAMİK

CeraStyle
SANITARYWARE

444 23 34
www.turkuazseramik.com.tr
* CeraStyle Turkuaz Seramik A.Ş.'nin
Tescilli Markasıdır.



ŞEHİR KÜLTÜR SANAT
AĞUSTOS 2018 SAYI: 20
Ücretsizdir
Yerel Süreli Yayın
ISSN: 2548-0081
E-ISSN: 2564-7113

İMTİYAZ SAHİBİ
Kayseri Büyükşehir Belediyesi adına
Kayseri Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri
Hüseyin BEYHAN

GENEL YAYIN DANIŞMANI
Yusuf YERLİ

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Dursun ÇİÇEK

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Salih ÖZGÖNCÜ

YAYIN KURULU
Ahmet Selman AKYURT
Prof. Dr. Celalettin ÇELİK
Dursun ÇİÇEK
Fehmi GÜNDÜZ
Mustafa İBAKORKMAZ
Dr. Faruk KARAARSLAN
Ayşe ÖNDER
Salih ÖZGÖNCÜ
Osman YALÇIN
Yusuf YERLİ
İlyas YILDIRIM

FOTOĞRAF KURULU
Dursun ÇİÇEK
Ali SARAÇOĞLU
Abdullah KOÇ
Faik ÇİFTÇİ
Fatih S. Mehmet ÇOLAK

YAYIN KOORDİNATÖRÜ
Ahmet Deniz DOĞAN

GÖRSEL YÖNETMEN
Ali SARAÇOĞLU

REDAKSİYON
Mustafa İBAKORKMAZ
Rümeysa ERSÖZLÜ

KAPAK FOTOĞRAFI
Dursun ÇİÇEK

İLETİŞİM
Milli Mücadele Müzesi
Tacettin Veli Mah. İnönü Bulvarı No.72
38050 Melikgazi / KAYSERİ
t: (0352) 220 70 50 - 90
sehir38@kayseri.bel.tr
www.kayseri.bel.tr

şehir
kültür sanat



YAPIM
bilge tasarım atölyesi

Barbaros Mahallesi Oymak Caddesi
Sümer Hukuk Plaza A-Blok No: 8 Kat: 10/55
Kocasinan - Kayseri
t: +90 352 221 16 16
bilgi@bilgegrafik.com

TASARIM
Ahmet Deniz DOĞAN
Şerife BOZDAĞ

İLLÜSTRASYON
Tuğba DÖKMECİ (s. 38, 56, 59)

BASKI
HAMDİOĞULLARI A.Ş.
Büyük Sanayi 1. Cadde
Elif Sokak 7/244-246-247
İskitler - ANKARA
t: +90 312 342 08 00

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonların elektronik ortamlar da dahil olmak üzere çoğaltılma hakları yalnızca Kayseri Büyükşehir Belediyesi'ne aittir. Yazılı izin olmadıkça makul alıntılar dışında bir kısmının ya da tamamının çoğaltılması yasaktır. Yayımlanan yazıların hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Dergimiz TÜRDEB -Türkiye Dergiler Birliği üyesidir.



▲ F.: Demet Dökmeci

başkandan...

Şehir'imizden Selamlar

*Ne içindeyim zamanın,
Ne de büsbütün dışında;
Yekpare, geniş bir anın
Parçalanmaz akışında.*

diyen şair ne kadar da haklı. Gerçekten insan ile zamanın iç içeliği akıp gidiyor. Bizler bu akış içerisinde zamanı ve mekânı anlamaya çalışıyoruz. Belki de şehirlerimizde yansıyanlar ve yansıttıklarımız zamanı ve mekânı anlama çabasının tezahürleri. Kültür hayatı bir kitaptan bir başka kitaba, bir cümleden bir başka cümleye yapılan yolculuklarla anlatılabilir. Ya da tarihi bir mekâna yaptığınız yürüyüş, bir sanat eserine bakışlarınızla ve ellerinizle dokunuşunuz size can verir. Çünkü insan Bilen'in idrakiyle, bilginin peşinde, hakikatin izinde giden varlıktır. Bu dünyanın insan için en anlamlı yanı da bu olsa gerek. Şehir dergimizin her sayısını ele aldığım da bazen şehrimizin tarihine giderken, kimi zaman yaşayan bir caddesine, sokağına, esnafına uğrarken, kimi zaman kültürel ve sanatsal bir etkinliği dergimizin sayfalarında yeniden izlerken tarihin içinde olmanın, geleneğin, zaman ve mekân bilincinin ne olduğunu da fark ediyorum. Bir fotoğrafın içine girmekle, bir kelimenin peşinde gitmenin güzelliğini hissediyorum. En önemlisi de insanın önemini, onun eşref-i mahlûkat oluşunu ve bu dünyada her şeyin birinci derecede insan için olduğunu bir kez daha anlıyorum.

Şehir dergimizde de birincil unsur elbette ki tarihiyle, geleneğiyle, kültürü ve sanatı ile insandır. Bu duygularla hazırladığımız yeni sayımızı da sunmaktan mutluluk duyuyorum.

Bu sayıda; ilk olarak şehrimizin sembol şahsiyetlerinden, Anadolu ve Kayseri'nin Müslümanlaşmasında

en önemli simalardan biri olan Şeyh Turesan-ı Veli var. Osman Gerçek'in kaleminden okuyacaksınız. Editörümüz Dursun Çiçek yaz döneminde Kayserimizin en önemli gezi alanlarından birisi olan Yedigöller'i yazdı. Birbirinden güzel fotoğraflarla siz de bu geziye okuyarak eşlik ederken, Aladağları yeniden dolaşacaksınız.

Tarih bölümümüzde belgesel tadında bir yazı var. Kayserili Mehmet Onbaşı'nın hikâyesi... Yazıyı okurken Kasap Alayını ve Kutu'l Amare'yi yeniden hatırlayacaksınız. Şehrimizin sembolik mekânlarını tanıttığımız bölümümüzde bu kez Mehmet Çayırdağ hocamız Kayseri'de Köşk ismi ile anılan tekke ve zaviyeleri yazdı.

Mimar Sinan'ın izinde bölümümüzde Önder Kaya bu sayıda Nurbanu Sultan Camiini yazarken, Muhittin Eliaçık Kayserili Resmi'nin Seyahat Defteri'nden bir bölümü bizimle paylaştı.

Şehir ve Hafıza bölümümüzde yine Kayserili bir fotoğrafçımız var: Ahmet Kirazoğlu. Birbirinden güzel fotoğrafları ile bu kez Kayseri ve çevresindeki doğal hayatı kuşlar üzerinden bize tanıtacak. Keyifle seyredeceksiniz.

Şehrin Yüzleri bölümünde ise Mustafa Aslan Kayseri'den

Geçenler/Göçenler başlığı ile bazı önemli şahsiyetlerimizle ilgili tarih düşürme tekniğini kullanarak bir yazı hazırlamış. İlginizi çekeceğini düşünüyorum.

Mustafa Miyasoğlu adına düzenlediğimiz Hikâye yarışmasında ikinci olan hikâye, söyleşi, şehir ve ekonomi, kitabiyat, kayseri mutfağı ve şehrimizden kültür ve sanat haberleri ile yine dergimiz dop dolu.

15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü'nde şehrimizde düzenlediğimiz 15 Temmuz Destanı etkinliklerine katılan ve sabaha kadar bizimle nöbet tutan halkımıza sonsuz saygılarımı sunuyorum.

Bir sonraki sayımızda buluşmak dileğiyle, Kurban Bayramınızı tebrik ediyor, kitap dolu günler diliyorum...

Mustafa ÇELİK
KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI



PORTRE

Şeyh Turesan-ı Velî
Osman Gerçek

← 6

DOĞA

Yedigöller
Dursun Çiçek

→ 16



TARİH

Selman-ı Pâk Muharebesi
Kahramanlarından Kayserili
Mehmet Onbaşı
Prof. Dr. Âdem Efe

→ 24



KÜLTÜR - MEKAN

Kayseri Çevresindeki Tepelerde Köşk
İsmi ile Anılan Tekkeler ve Zaviyeler
Mehmet Çayırdağ

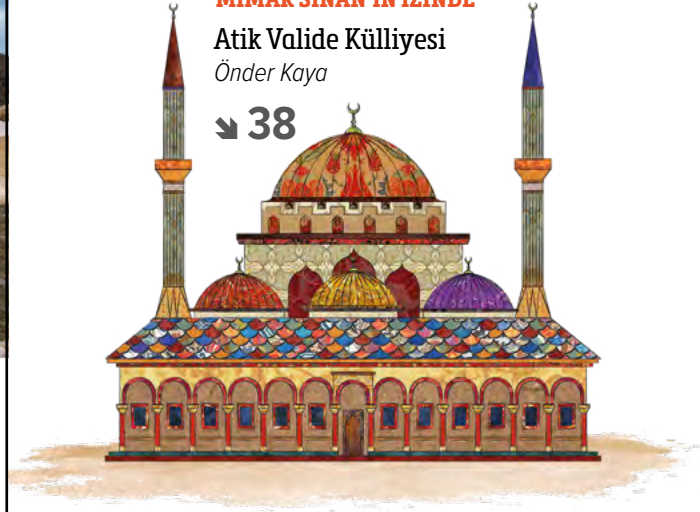
→ 30



MİMAR SİNAN'IN İZİNDE

Atik Valide Külliyesi
Önder Kaya

→ 38



GEZİ - GÜNLÜK

Kayserili Resmî ve Seyahat Defteri
Prof. Dr. Muhittin Eliaçık

→ 52



HİKAYE YARIŞMASI

Fötr Şapkalı Kadın
Necati Şener

← 56

ŞEHİR VE HAFIZA

Ahmet Kirazoğlu
Alper Asım

→ 60



ŞEHİRİN YÜZLERİ

Kayseri'den Geçenler/Göçenler
Dr. Mustafa Aslan

→ 68



KİTAPİYAT

Türk Şiirinde Kayseri
Mustafa Söğüt

→ 76



ŞEHİR VE EKONOMİ

Kayseri Turizminin Dünü ve
Bugünü ve Kayseri Ekonomisine
Katkısı ile İlgili Öneriler
Ömer Ozan

→ 80



SOFRA

Arabaşı Çorbası
Şehir Kültür Sanat

→ 84



KÜLTÜRDEN

Şehirden Kısa Kısa Haberler
Şehir Kültür Sanat

→ 86

şeyh turesan-ı velî

Osman Gerçek

Malazgirt Zaferi'nden sonra Rumî toprakların Müslüman Türkler tarafından yurt edinme çabalarında emeği geçen yüzlerce Horasan ehli alperen derişlerden birisidir, Turesan-ı Veli. Kendi hayat hikâyesi ile ilgili fazla bir malumat bulunmamaktadır. Yaşadığı dönemsel ortam ve kendisinin dinî/irfanî eğitim verdiği daha sonra da metfun bulunduğu tekkesi etrafındaki yüzlerce şühedâ ile beraber, zamana ve mekâna tanıklığı söz konusu olan bir zattır, aynı zamanda.

Süreç içinde bu zaman ve mekânların etkileri Müslümanlık geleneği içinde hep var olagelmıştır. Kendisi 'din' olmayan fakat 'dinî hayatın' tezahürü olan bu unsurlar, medeniyet süreci içinde dindar ve Müslüman insanların 'dokunuşlarıyla' ortaya çıkarılmıştır. Eksiğiyle fazlasıyla bu dokunuşları 'dinin kendisi' olarak telakki etmek, insanı büyük açmazlar ve yanılgılara götürecektir. Sanat ve edebiyattan irfana, ilimden düşünceye, mimariden siyaset ve iktisada, tüm bu estetik dokunuşlar İslam Medeniyetinin

ortaya çıkardığı tezahürler olmuştur. Anadolu coğrafyasında kendini bariz bir şekilde hissettiren bu dokunuşlar, Anadolu'nun Müslümanlarca fethinden sonra hissettirmeye başlamıştır.

ANADOLU'YA İNTİKAL EDEN İRFANİ YÖNELİM

Bilindiği gibi Horasan'ı çevreleyen Hazar'ın daha çok güney bölgelerinden, Orta Asya'dan Anadolu'ya göçler üç farklı dönemde olmuştur. Birincisi 1071 Anadolu'nun Alparslan ordularınca fethinden önceki, Karadeniz'in kuzeyini kullanarak geçilen, Balkanlar üzerinden Anadolu'ya göçler; ikincisi 1071'de Fetih'le beraber ortaya çıkan göç hareketleri; üçüncüsü de Moğolların istila ve kıyımlarından korunmak amacıyla yapılan göçler. Türklerin bu göç hareketlerinden çok önceleri, Müslüman Emevi-Arap cenâverler tarafından İstanbul'un fethi maksatlı olarak Anadolu toprakları

defalarca güzergâh olarak kullanılmıştır. Özellikle 1200'lü yıllardan sonra Türki/Rumi Müslümanların Anadolu'yu yurt olarak seçmelerindeki en önemli neden, acımasız Moğolların şerrinden korunabilmektir.

Türklerle Moğollar aynı havzanın insanı olmalarına rağmen, Türklerin pagan Şaman dininden uzaklaşarak Müslümanlığı tercih edip, batıya doğru göçe meyletmeleri, bir anlamda meydana boş bırakmaları, Moğol topluluklarının bu boşlukta Türklerden rol çalmalarına zemin hazırlamıştır. Böyle olunca da Çinlilere karşı ortak cephe oluşturan Türkler ve Moğolların da arası açılmaya başlamıştır.

O dönemdeki Horasan civarındaki Ahmet Yesevi kanalıyla irfani eğitimini tamamlamış, yüzlerce sufi derviş ve alperen, bu şerrin soluğu önünden kaçarak Anadolu'ya daha önce göçen akraba topluluklarının yanlarına sığınmak durumunda kalmışlardır. Kimi Selçuklu yöneticilerinin daveti üzerine, kimisi de



nerede sonlanacağını bilmediği meçhule yolculuğa çıktılar. Anadolu onlar için belli bir dönem önemli bir korunak olmuştur. **Hacı Bektaş** (doğumu: 1209 Nişabur), **Ahi Evran** (doğumu: 1171 Hoyi), **Mevlana Celaleddin** (doğumu: 1207 Belh), **Seyyid-i Burhaneddin** (doğumu: 1165 Tirmiz) gibi zirve isimler de Anadolu'yu bu nedenle mesken tutmuşlardır.

Bu zirve isimler dışında, bu maksatla köy, kasaba, dağ, dere demeden tebliğ ve irşad faaliyeti yapmak üzere Anadolu'ya yayılan veya bazen Selçuklu yönetimi tarafından belli coğrafyalara dağıtılıp bir kısmı da tekke ve dergâhlarıyla kurumsallaştırılan yüzlerce alperen dervişlerden biri de Kayseri'nin İncesu ilçesinin sırtını verdiği Tekke Dağı'ndaki

tekkesinde metfun bulunan **Turesan-ı Veli** hazretleridir.

HORASAN ETKİSİ

Türk topluluklarının VII. yüzyıldan itibaren Müslümanların tebliğ hedefinde olmasıyla başlayan ferdi Müslümanlaşma hareketi **X. yüzyıla gelindiğinde Karahan-**

lıların resmen İslamiyet'i kabul etmesiyle taçlandırılmış oldu. Hicaz bölgesinden gelen tebliğci Arap Müslümanlar ve Fars bölgesinden gelen İranî Müslümanların davet çalışmaları Turanî toplulukların bu dini kaynağından öğrenme arzusuyla birleşince Horasan bölgesi hinterlandında yepyeni bir Müslüman medeniyeti oluşmaya başlamıştır. Bu Türkî dokunuş,



▲ Turesan-ı Veli

İslamlaşma çabası çerçevesinde dinî/manevî merkez oluşturma ve burada merkezî mübelliğ, âlim, hoca, bilge, şeyh, derviş, alperen, dede, baba unvanları altında, toplumun dindarlaşması ve bu dindarlığın sürekli hale getirilerek bir gelenek haline gelmesine katkı sağlamıştır. Hadis toplama arzusuyla yapılan meşakkatli rihle yolculukları ve **Kütüb-i Sitte müelliflerinin neredeyse tamamının Türk olması**, Müslümanlaşma arzu ve iştiağının ne denli öncelendiğinin önemli dayanaklarındandır.

MOĞOL İSTİİALARI

Moğolların şerrinin esintisinden korunmak için veya davet üzerine yurt değiştirseler de birçoğunun kaderi yine bir şekilde Moğol istilalarında Moğollarla kesişmiştir.

Asya'nın doğusundan Moğolların ateşinin dumanının yavaş yavaş hissedilmeye başladığı yıllarda Orta Asya ve bugünkü İran, Afganistan ve Pakistan coğrafyası üzerinde güçlü bir Müslüman Türk devleti bulunuyordu: Harezmşahlar. **Harzem**

Sultanı Alâeddin Muhammed (Muhammed Şah), o sırada son demlerini yaşayan Bağdat'taki Abbasi Halifesi Nasır'ı kendi himayesine aldığı anda, İslam devletinin sınırlarını genişletip Asya'nın kudretli sultanı olabilirim diye düşünüyordu. Bu düşüncesini kabul etmeyen Halife Nasır'ın bulunduğu Bağdat'a yaptığı kış seferinde ordusu kar fırtınasında telef olunca, hiçbir şey olmamış gibi ülkesine döndü ve artık hutbelerde halifenin adının anılmasını yasak etti.

O dönemin Müslüman dünyası, bolluk ve refahta zirve bir noktadaydı. İslam dünyasının Selçuklular, Abbasiler, **Endülüş Emevi Devleti, Memlükölüler, Harezmler** gibi kudretli devletleri ekonomik ve siyasî güç yanında, ilmi ve mimari olarak da şa'şaalı günlerini yaşıyordu. Yönetim ve halk nezdinde alabildiğince dünyevileşmenin önü açılmış, dünyevi saltanat hırsı yöneticilerin tek gayesi haline gelmişti. İlim ve irfan ocakları Müslüman halkın ıslahı yönünde gayret sarf etseler de, yönetim nezdinde etkisiz konumda kalıyorlardı.

Böyle bir konjonktürde Müslüman



dünyanın iki üç bin kilometre uzağında, Asya'nın doğusunda Moğol hükümdarı Cengiz Han, bedevi kabile ve akraba toplulukları ikna ederek büyük bir güç oluşturmaya çalışıyordu.

Doğudan başlayarak batıya doğru ilerleyen Moğol katliamları, önüne çıkan ihtişamlı İslâm kentlerini de birer birer düşürüyordu. Semerkant, Buhara başta olmak üzere yüz bin nüfusa sahip tüm kentler kuşatılarak adeta kılıçtan geçiriliyor, İslâm'ın ihtişamlı günleri için tehlike çanları çalıyordu. Cengiz Han, Harezm bölgesinde taş üstünde taş, vücut üstünde baş koymamıştı. İslâm'ın ilim kentleri, İslâm'ın akademik kalbi adeta parçalanmıştı.

Çin'i, Japonya'ya, Harezm'i istila eden Moğol orduları buralarla yetinmeyecek, 90 yıllık hâkimiyet sürecinde Asya'nın, Güney Hint ve Arap Yarımadası hariç

neredeyse tamamını ve Avrupa'nın, Macaristan, Polonya ve Baltık bölümünü istila ederek, tarihin kaydettiği en geniş coğrafyalı, 34 milyon kilometrekarelik bir coğrafyayı egemenliklerine alacaklardı.

MAHPERİ HUNAT HATUN VE İRFANİ ARAYIŞI

Moğol İstilasası öncesi Anadolu Selçukluları bölgede hâkimiyetlerini pekiştirmiş ilim ve irfan adına Konya, Kayseri, Sivas, Tokat, Erzurum gibi önemli merkezî kentler ihtişamlı günlerini yaşıyordu. Siyasetçi olduğu kadar büyük bir asker ve aynı zamanda ilim adamı olan Sultan I. Alâeddin Keykubad (d. 1192 – ö. 1237), Alanya Kalesi'ni fethettiğinde, hükümdar Kir Fard, güzel kızı Destina'yı Sultan Alâeddin'in harem-i hümayun'una gönderir.

Hükümdarın kendi kızı olmadığı, güzel, akıllı ve becerikli özenle yetiştirilmiş gözdelelerinden biri olduğu iddiası olsa da, Alanya tekfurunun güzel kızı Prenses Destina, Sultan'ın gözde eşi olur.

Mahperi Hunat Hatun adı ve namı ile anılan bu Hanım Sultan'ın Müslümanlığın gerekleri ve icaplarını hızlı bir şekilde öğrenmesi gerekmektedir. Kültürel İslami tecrübe ve bilgisini artırmak adına, Konya'da bulunan devrin âlimlerinden olan Mevlana'nın babası Bahaeddin Veled ve Kayseri'de bulunan Seyyid Burhaneddin'in sohbetlerine katılır. Birçok ilim adamından İslâm'ı anlama, yaşama ve sürdürülebilir bir dindarlığı sağlamak üzere dersler alır.

Kayseri'de bulunduğu dönemde, ilim ve irfan eğitimi alarak kendisine katkı sağlayan ve önemli ölçüde istifade ettiği, değer verdiği en önemli şahıs Turesan-ı Veli'dir. İrfani dünyasının şekillenmesinde Turesan'ın tesiri oldukça fazladır. Özelikle eşi Sultan Alâeddin'in vefatından sonra düştüğü psikolojik boşlukta tek sığınağı Turesan-ı Veli olmuştur. Eşi Sultan Alâeddin zamanında kendi adına projelendirip yapımına başlanılan Hunat Külliyesi projesinin aktif takipçisi olur Hanım Sultan. Bu proje devam ederken kendisinin değer atfettiği Hocası Turesan-ı Veli için de bir yer yaptırmak arzusu geçmektedir sürekli içinde.

Alanya tekfurunun kızını nurlandıran ve Mahperi Hunat yapan değerleri, kayıt ve devam esaslı akademik medreselerden öğrenmek yerine, bu tarz gününbirlik uğrak noktalarından, daha samimi bir ortamda öğrenmek ve ihtida ederek İslâm'ı yaşamlarının merkezine yerleştirmek, gayrimüslimler için daha tercihe şayandı. Bu tarz tekke ve zaviye oluşumlarından sadece İncesu bölgesinde 7 adet bulunuyor olması, bölgenin stratejik önemini ortaya koymaktadır. Cami, medrese, hamam kompleksi şeklinde tasarlanan Hunat Külliyesi'nin yapıldığı yıllara paralel bir zamanda Turesan-ı

Veli için bir yer yapmak ve burasını vakfetmek hususunda arayışlar sonucu, İncesu ilçesinin kuzeybatısındaki dağın hemen arkasındaki bir göbekte tekkenin inşasına başlanır.

1237 yılına gelindiğinde eşi Sultan Alâeddin vefat etmiş, yerine Hunat Hatun'un oğlu II. Gıyasettin Keyhüsrev geçmiştir. 1238 yılında hem Hunat Külliyesi, hem de Turesan-ı Veli için yaptırılan tekkenin yapımı tamamlanmıştır. Şehrin saltanat ve debdebesinden uzak, yaşı küçük ve muktedir olamayan oğlu Gıyasettin'i iktidarda tutabilmenin ezici baskısı altında rahatlayıp sığınabileceği tek münzevi ortam, bu kuş uçmaz kervan geçmez yerde yaptırdığı tekke olmuştur. Dönem dönem kırk günlük, üç günlük ziyaretlerle hem gönlünü ferahlatmak, hem de kendisinin ilmi ve irfani olarak büyük ölçüde etkilendiği Şeyhine yakın olma maksadıyla tekkenin müdavimlerinden olmuştur.

TURESAN İSMİ

Bu coğrafyanın zirve isimlerinden Ahmet Yesevi ocağında yetişmiş süfi bilge erenlerden biri olan Turesan'ın isminin kaynağı ile ilgili, Dur Hasan, Tur Hasan ve Türk Hasan telaffuzunun zaman içinde Turesan'a dönüşmüş olabileceği gibi iddialar bulunmaktadır. Belki önüne en çok lakap takısı alan 'Hasan' isminin, hızlı söylenişinden türemiş olması bu iddiayı güçlendirmektedir.

İncesu Tekke Dağı'ndaki zaviyesinde metfun bulunan Şeyh Turesan-ı Veli'yi, Aksaray yakınlarındaki Hasan Dağı eteklerinde, Bademdere Kasabasında zaviyesi bulunan aynı isimle anılan Emir Turhasan/Turesan/Tur (Hasan Bey) veya Torasan isimli şahısla karıştırmamak gerekir. Şeyh Emir Torasan (ö. 1097), Malazgirt Zaferiyle beraber, Anadolu'nun Müslümanlaşmasında önemli katkıları bulunan Danişmentlilerin Kayseri Emiri olup, Haçlılara karşı I. Kılıçaslan'ın yanında



yer alan ve gösterdiği kahramanlıklarla anılan, şehit düştüğü dağa kendi adı veril-en ve yaklaşık Şeyh Turesan-ı Velî'den 150 yıl önce yaşayan birisidir.

AYDINLANAN RUMİ COĞRAFYA

Kapadokya bölgesi içerisinde yer alan Kayseri, İncesu ve Ürgüp havali-sinde önemli ölçüde Rum ve Ermeni nüfus yaşıyordu o yıllarda. Bu bölgenin iki merkezi olan Kayseri ve Ürgüp'ün tam orta yerinde ve geçiş güzergâhı üzerinden iki kilometre daha içeride ıssız bir dağın tepesindeki kamuflajik bir göbekte inşa edilen Turesan Tekkesi, güvenlik gerekçesiyle, sadece bilenlerin uğrak yeri olabilecek bir mekân. Normal güzergâhtan yaya veya at sırtında bu yolu kullananların normalde göremeyeceği bir göbekte inşa edilmiş. Aynı zamanda kış ve hastalık gibi zor şartlarda, yolcu-ların üç güne kadar konaklayabileceği bir mekân olma işlevi gören bu tekke, yolcular için sığınak ve barınak olmanın yanı sıra gayrimüslimlerin, bölgenin yeni dini olan İslam'ı öğrenebilecekleri, Hristiyanlıkla Müslümanlık değerlerini müzakere edebilecekleri, kafalarındaki soruların çözümünü bulabilecekleri bir mekândı.

TURESAN VAKFİYESİ

Nevşehir'in Ürgüp ilçesi, eşi Alâeddin Keykubat tarafından, Hunat Hatun'a tahsis edilmişti. Oğlunun saltanatı zamanında bugünkü İncesu ilçesinin kuzeybatısında bulunan Tekke Dağı'nın zirvesi sayılabilecek iptidai bir ücrada, eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdüren ve kendisinin de takdir ve saygısını kazanmış bulunan mutasavvıf Şeyh Turesan Velî Hazretleri için, İncesu-Ürgüp/Başdere arasında kuş uçmaz kervan geçmez bir yerde, oldukça meşekkati bir

çaba sonunda bir tekke inşa edilmekle kalmamış, vakfiyeleştirilerek geniş bir arazinin gelirleri buraya aktarılmıştır. Bu vakfı evladiyelik bir vakıf olarak vakfeden Hunat Hatun, 'Kim bu kavli ve şartını tebdil ve tağyir iderse, rûz-ı âhiretde ve huzur-ı Hak'da dâvâcıyım' diyerek kıyamete kadar sürekliliğini temin edecek olan sadaka-i cariyeye olmasını şart koşmuştur. O zamanki imkânlarla buraya gerekli malzemeyi taşıyıp bu eğitim yuvası binayı yaptırmak, Hunat Hatun'un Allah yolundaki eğitim cehdini ortaya koymaktadır.

TURESAN TEKKESİ VE ZAVİYELER

Arapça 'tekye' kelimesinden türeyen ve 'dayanılacak yer, irtibat, bağlantı' anlamında kullanılan tekke kelimesi genel anlamda, Bektaşî tekkesi, Mevlevî tekkesi, Ahi tekkesi gibi 'ekolleşen merkezî terbiye ocaklarını' ifade etse de günlük kullanımda daha çok, bu tekkelerin şubesi olan 'zaviye' anlamında kullanılmaktadır. Yine Arapça bir kelime olan 'zaviye' ise dilimize de girmiş 'bakış açısı' anlamında kullanılmaktadır. Merkezî tekkeler daha çok kent merkezlerindeki medeniyet hav-zalarında kurumsallaşırken, bu merkezi tekkelerin şubeleri diyebileğimiz lokal oluşumlar ise daha çok taşra diyebileceğimiz köy, kasaba, havza, hatta Turesan örneğinde olduğu gibi uçsuz bucaksız, ıssız dağ başlarında kurumsallaşmış, döneminde halkın Müslümanlaşması ve bu Müslümanlığı daimileştirmesi adına çok önemli fonksiyonlar icra etmiştir. Bu mekânların geçici konaklama, terbiye ve eğitim dışında bir başka özelliği de ribat, karakol, istihbarat ve gözetleme işlevini yerine getirmesiydi. Askerî bir müfreze bulunmuyordu elbette ama, devletin güvenliğini sarsacak bir istihbarat en kısa süre içinde yetkililere bir şekilde ulaştırılıyordu.

MOĞOL AKINLARI VE BABAÎ İSYANLARI

1227 yılında Moğol Hükümdarı Cengiz Han'ın ölümünden sonra da hâkimiyet alanlarını genişletmeye devam eden Moğollar, merkezî devlet organizasyo-nunun çok fevkinde birdevlet ve idari yapılanma ile yayılmacı politikalarını sürdürüyordu. Özellikle Anadolu'yu hâkimiyet alanlarının içine katmak isteyen Moğol uzantısı İlhanlılar, Cengiz Han'ın torunu Hülagu zamanında, doğudan adım adım yaklaşıyorlardı.

Selçuklu Devleti sınırlarında yaşa-yan Türkmen toplulukların yeni yurt edindikleri, hatta birçoğunun henüz yerleşik hayata tam anlamıyla adapte olamadığı, aralarında husumet ve iktidarı ele geçirmekte kıyasıya mücadele ettikleri ve Babai isyanlarının iktidarı yorduğu bir dönemde, Asya'nın en doğusundan adeta bir tsunami gibi önüne geleni yok ederek ilerleyen Moğollar, 1239 yılında Kars'ı ele geçirip yağmalayarak Anadolu topraklarına ayak bastılar. Selçuklu sulta-nına ve şehirlerin emirlerine kendilerine tâbi olmak ve ağır vergiler vermek üzere elçiler gönderdiler.

Ölmeden az önce Alâeddin Keykubad, Moğol hükümdarı Ögeday Han'ın gön-derdiği Müslüman elçilerle Kayseri'deki Keykubad sarayında görüşüp, elçilerden Moğol hükümdarının niyetini anlamaya çalışmış, Ögeday Han'a itaat etmek ve istediği vergileri vermekten başka çaresi-nin olmadığını elçilerin anlattıklarından çok iyi anlamıştı. Ne var ki elçilerin gönlünü hoş edip, onları hediyeler ve anlaşma mektubuyla göndermeye ömrü kifayet etmeyecekti.

Bu ani ölüm sonrasında başa getiri-len tecrübesiz ve dirayetsiz, zevkü sefa düşkün oğul Gıyasettin'in ise olayın çapını anlayacak feraseti de yoktu. Sultan Alâeddin'in Harezm bölgesinden gelen Türkmen obalarını Anadolu'nun değişik yerlerinde iskân etmesi ve onlara kol

kanat gemesi süreci ne yazık ki şaibeli bir suikasta uğramasının ardından kesintiye uğradı. Özellikle, Malatya, Maraş, Sivas, Amasya, Tokat yöresinde bulunan Baba'lar ve Dede'ler önderliğindeki Türkmen obaları aynı ilişkiyi eğlence düşkünü Sultan Gıyasettin'le sürdüremediler. Huzursuzluk Türkmenler arasında hızla yayılarak, Baba İlyas önderliğinde bir halk ayaklanması şekline dönüştü. Bu sivil itaatsizlik, hem devleti güçsüzleş-tirdi hem de halkla devlet arasındaki makasın açılmasına neden oldu. Baba'lar önderliğindeki bu Babai isyanları kanlı bir şekilde bastırıldı bastırılmasına ama Moğollar için de kolay bir lokma haline getirdi Selçuklu Devletini (1240).

DÜŞEN ANADOLU KENTLERİ

Kösedağ Savaşı sonrası, genç ve tecrübesiz sultan II. Gıyaseddin Key-hüsrev'in komuta ettiği Selçuklu ordusu ağır bir yenilgi almış, Sultan kayıplara karışmış ve Sivas, Moğollar tarafından zapt edilmişti (3 Temmuz 1243). Bu haber Selçuklu başkenti Kayseri'de duyuldu-ğunda, kenti kasvetli bir korku ve ürperti sarmış ve Sultan'ın annesi Hunat Hatun yanına kızı ve gelinini alarak, hanedanlık mensupları ve kentin bir kısım varlıklı aileleriyle beraber Halep'e gitmek üzere yola koyulmuşlardı. Sivas'ın Moğollarca işgal edilmesinden yaklaşık kırk gün sonra da aynı akıbet Kayseri şehir sur-larını kuşatacağı. Bir savunma harekâtı verilecek olan Kayseri'de iç ve dış surlar günler öncesinden onarılmış, hendekler suyla doldurulmuş, gerekli erzaklar sur içine stoklanmış ve civânmerdâhi cengâverler savunma hattı olan sur içinde yerlerini almış, sur dışında kalan bir kısım mahallelerde yaşayan yaşlılar, kadınlar, genç kızlar ve çocuklar kenti çevreleyen dağların arkasındaki köylere çekilivermişlerdi.

Kale savunması, Baycu Noyan komu-tasındaki Moğol ordusunun taarruzlarına

ve kale içindeki muhbirlerin ihanetlerine ancak 15 gün dayanabilmişti. Kayse-ri'nin bu savunmada en az on bin şehid verdiğini nakleder tarihi kaynaklar, en iyimser tahminlerle. Şehid olanlar dışında, Moğol çapulcuların esir aldığı savaşılar, köle olarak sattığı çocuklar ve tecavüze uğrayan kadınların sayılarıyla ilgili tarihi kaynaklar hep sükût etmiştir.

Kayseri kenti için sonun başlangıcı olan bu saldırıdan sonra kale, Baycu Noyan tarafından teslim alındı. Surları müdafaa eden ahi mücahitlerin birçoğu şehid edildi. On bin civarında şehid ve bir o kadar da esir olduğunu iddia eder tarihçiler. Kadınlar ve çocuklar da Moğol askerleri tarafından esir alındıktan sonra, kalanlar ise elleri bağlanarak şehrin kenar yerleşim yerlerinin uzağına götürülerek, sonradan Meşhedlik denen yerlerde şehid edildiler. Kenar yerleşim yerleri civarında çok sayıda Şehidlik (Meşhed) ve toplu mezarlar oluştu. Bir semavi afet ve tufan gibi önüne kattığını yok eden bu ateş, 170 küsür yılda biriktirilen, medeniyet, kültür ve insanîyet adına ne varsa yaktı, yıktı, götürdü.

Bacıyan kurucusu Fatıma Bacı, Moğol saldırılarında esir edilmiş, Moğolların çok aramalarına rağmen bir türlü bula-madıkları hanedanlık mensuplarından Mahperi Hunat Hatun, gelini ve kızı ile beraber, günler öncesinden kenti terk etmişler Adana civarında bir Ermeni kralının himayesine sığınmışlardı.

TEKKE DİRENİŞİ

Kayseri'de olan bu katliamların ateşinin dumanın gözlemlenebildiği dağ uçralarından biri de Turesan-ı Velî'nin İncesu'nun sırtındaki tekkesinin bulunduğu tepe idi. Kayseri ovasının çevresindeki dağlarda bulunan yerleşim yerleri de bu saldırıdan nasibini alacaktı. Bir Moğol birliğinin İncesu'dan geçerken görmesinin mümkün olmadığı sarp bir tepenin sırtındaki bu yeri görebilme

ihtimali neredeyse yok gibiydi. Gel gör ki büyük bir ihtimalle, bir ajanın istihbaratı sonucu veya Selçuklu hanedanlığının etkili Sultanı Mahperi Hunat Hatun'un sığınma ihtimali bulunan bu sarp Tekke Dağı'nın tepesindeki Turesan Tekkesi'nde bulunan kadınlar, çocuklar ve Ahiyan dervişler de katliamdan geçirileceklerdi. Tekkenin etrafındaki şehidlik/meşhedlik hâlâ o günlerden, Tekke savunmasında şehid olan yüzlerce insandan izler taşır. Ayrıca tekkenin giriş bölümünün sağın-daki şehidlik adı verilen bir oda içinde Turesan-ı Velî'nin yakınlarından şehid olanların sandukaları bulunmaktadır.

Turesan-ı Velî'nin bu 'tekke direnişi' sırasında şehid edilip edilmediği konu-sunda herhangi bir bilgi söz konusu değil ama ölüm tarihi Moğol katliam yıllarıyla örtüşmekte olup, kendisinin etrafı şehidlik olan bu tekke içerisinde metfun bulunduğu kesin. Moğolların, direniş göstermeyen ve teslim olan topluluklara eman verip, onları öldürmemek gibi genel bir savaş etiğinin bulunduğu bir vakıa iken, Turesan Tekkesi'nin etrafındaki şehidlik, burada büyük bir direnişin gerçekleştirildiği ve direnişçilerin şehid edildiğinin en önemli dayanaklarındanır.

Dikdörtgen planlı Turesan-ı Veli tekkesi iç mimari birimlerinde bu kat-liamdan sonra değişiklikler yapılmış ve giriş kapısının sağında bulunan, erzakların bulunduğu yemek yapılan aşhane şehidliğe çevrilmiş, giriş kapısının karşısındaki sekinin solundaki Turesan-ı Veli'nin harem odası da vefatından sonra Şeyh için sandukalı kabristana dönüştürülmüştür.

Kayseri'yi İncesu istikametinden terk eden Moğolların geride bıraktıkları kan, zulüm ve gözyaşının izleri onlarca yıl silinmeyecekti. Ölüm, zulümler ve acı çekmelerin had safhada yaşandığı bu toprakların kendine gelebilmesi için en az bir asır gerekecekti. En yakınlarını bu katliamda kaybeden, birçoğu çocuk, kadın ve yaşlılardan oluşan az sayıdaki halk, yaşadığı acıları sinesine gömerek



şehitlerin defnedilmesi için günlerce emek sarfedeceklerdi. Birçok yere bölgesel şehitlik ve toplu mezarlar inşa edilmişti. Yakınının cenazesini tespit edebilenin sayısı çok azdı. Şehidlerin gömülü bulunduğu yerlere ise genel bir isim verilmişti: Meşhed.

Kendilerine ‘ölü’ demenin ve ‘toprağa gömülü’ demenin dinen yasak olduğu, Allah yolunda ila-yı kelimetullah ve nizam-ı âlem davasını müdafaa için canını bu uğurda verenlerin, Allah’ın dünyevi ve uhrevi nimetlerine şahit olanların hatırasına, artık onlar ashab-ı meşhed idiler. Bizim gibi dünyalıkların farkında olamayacağı şekilde rızıklandırılan ve nimetlere gark olan şahitler yani şehitler topluluğunun çağlar ötesine uzanan çağrısı kıyamete kadar diriliğini muhafaza edecektir.

YIKILAN UMUTLAR VE YENİDEN DİRİLİŞ

Dinin ahkâmının bu topraklarda yeniden, nasıl dirileceği konusunda ise hiç kimsenin bir çabası ve öngörüsü yoktu. Hatta bir kısım Müslümanlar zihnen hepten teslim olmuştu: Artık İslam’ın eski azametine ulaşması bu topraklarda mümkün değildi. Çünkü tüm dinî rehberler, hocalar, mürşitler, oluşan dinî kurumsallaşmalar, hepsi berhava olup gitmişti. Bu ümitsizlik süreci sonrası Konya’yı kuşatan Moğollar’a kentin anahtarlarının sulh ve sükûnetle teslim edilmesine öncülük eden Mevlana Celaleddin’in bu tavrı günümüz zaviyesinden tenkide uğrasa da o günün Anadolu’su için ışığın yeniden yükseldiği bir merkezî kentin korunması bakımından anlamlıdır. Daha sonraki dönemlerde, Konya’da yanmaya devam eden bu ışık, ümidi kırılan Anadolu kentlerini aydınlatan ışık olacaktır.

Şeyh Turesan-ı Velî gibi maiyeti ile birlikte Moğollara karşı kanının son

damlasına kadar direnen ve bu uğurda şehid olan on binlerce ahi cengâver bir yana, Moğol katliamından kurtulan ilim ve siyaset erbabının süreç içinde İlhanlı idarecilerle geliştirdikleri iyi niyet ilişkileri onların her hâlükârda ‘moğol ajanı, işbirlikçi’ ithamıyla yaftalanmasına neden olmuştur.

Akıl almaz katliam, baskı ve zulmün yaşandığı bu topraklarda ihtişamlı Selçuklu saltanatını zaafa uğratıp Anadolu’da birçok Türkmen beyliğinin bölgesel iktidarını kuvvetlendirmesi ve Söğüt çevresinde kurulan bunların içinden birinin cihan devleti Osmanlı’ya giden kapıyı aralayacağını, bu topraklarda yeni bir dirilişe neden olacağını o günlerde kim bilebilirdi ki?

TURESAN-I VELÎ TEKKESİ’NİN BUGÜNKÜ DURUMU:

Tekkelerin ve zaviyelerin kapısına kilit vurulduğu ve kendi metruk hallerine terk edildiği, Cumhuriyetin başlangıç yıllarında, kapatılan tekkeler listesine dâhil edilmeyecek kadar harabe durumda olan bu tekkenin kaderi, 1970’li yıllara gelindiğinde, tavanı çökmüş, kubbesi yıkılmış ve küçük kesme taşlardan örülü duvarlarının büyük bir bölümü zarar görmüş vaziyette idi. Dönemin Vakıflar Bölge Müdürü olan Mehmet Çayırdağ’ın ilgi ve katkılarıyla yeniden ayağa kaldırılmak üzere, kendisini küçük yaşlardan itibaren bu tekkeye adanmış bulunan İncesulu Mali Müşavir Şuayip Türker’in de katkı ve destekleriyle harekete geçildi.

Kayseri ve yöresindeki birçok tarihî eser restorasyonunda olduğu gibi, o günün geleneği olarak tavan ve duvarları tamir edildikten sonra sıva ve beyaz badanayla kapatılarak halkın ziyaret edebileceği bir duruma getirildi.

Bu restorasyon çalışmasının tarihin üzerini kapatıp karartma yönü dikkat

çekmiş olacak ki, birçok tarihî eserle beraber bu tekkenin de sıva ile kapatılan tarihi kesme taşlarının üzeri, 1990’lı yıllarda yeniden kazınarak ortaya çıkarılmaya çalışıldı. Bu amaçla iç bölümdeki kapı kenarlarındaki söveler, tavandaki taşıyıcı kemerlerin üzeri ve mescid mihrabının taşları yeniden gün yüzüne çıkarıldı. Ne kadar özen gösterilirse gösterilsin, özellikle mescit mihrabı üzerindeki sıva kazınırken, bir kısım taşların üzerindeki oyma desenler de ne yazık ki zarar görmüş oldu.

21 x 14 metre ebadında dikdörtgen oturumlu tekkenin mermer kitabesinin altından eğilerek girilebilen kapı eşiğindeki bölgenin aşınmış beyaz granit taşı ve yeşil boya ile karartılmış tarihten izler taşıyan ahşap kapısından giren herkes, klasik bir tekke veya türbeden ziyade, kemerli geniş bir sofa, karşı bölümde 15 metre karelik bir oturma sekisi, sağlı sollu dizilmiş tol kapılarıyla, adeta küçük bir medrese ve eğitim yuvasına geldiği hissine kapılıyor. Girişin hemen sağındaki küçük hol koridordan geçildiğinde, orijinalinde erzak deposu ve aşhane olan ve sonradan Moğol saldırılarında şehid olan Turesan-ı Velî’nin yakınlarının dizili mezar sandukalarının bulunduğu bölüme geçiliyor. Bu bölümün giriş koridorunun hemen karşısındaki tol kapıdan girilince yaklaşık 25 metre karelik kare planlı, mihrabı olan küçük bir mescid karşılıyor sizi.

Mescidin kapısının hemen yanında ise Turesan-ı Velî’nin, daha sonra mezar sandukasının yerleştirildiği, harem odası olarak kullandığı özel odası bulunuyor. Odaya sığabilecek düzeyde abartılı bir büyüklükte yerleştirilmiş yeşil örtülü mezar sandukasının bulunduğu oda kapısının eşiği sonradan biraz daha yükseltilerek, ziyaretçilerin ancak eğilerek girmesi sağlanmış. Sofanın karşısında bulunan sekinin sağ yanında iki farklı kapıdan girilebilen 8 metre karelik iki küçük derslik/çilehane bulunuyor. Çile-

hane odalarının hemen önünde tekkenin damına çıkmaya yarayan yarısı duvar içine bağlantılı 9 basamaklı kesme taştan bir merdiven bulunmakta.

Türbenin bulunduğu yerin kuzeyinde ve giriş kapısının karşısında bulunan doğu cephesinde şehitlik/meşhed olarak isimlendirilen bölgede çok sayıda mezar ve mezar taşı bulunuyor. Batı bölümünde yer alan kesimde ise eskiden küçük çardak tarzı yerlerin yapıldığı anlaşılan harabeye dönüşmüş, çok sayıda küçük yonu taş bulunuyor. Yine bu bölümden küçük tepeye doğru gidildiğinde daha önceden su kaynağı olarak kullanılan bir yer bulunuyor.

Türbenin bulunduğu göbeğin doğusundaki tepenin zirve noktasına çıkıldığında, hem Kayseri şehir merkezini, hem Kırşehir bölgesini, hem de Erciyes, Develi ve Yeşilhisar bölgesini temaşa etmek mümkün. Özellikle küçük de olsa Erciyes’le yarışacak kadar kafa kafaya boy ölçüşen bu tepeden doyumsuz bir Erciyes manzarası seyretmek mümkün. Hem tekke hem de etrafına yapılan iki bölüm halindeki konaklama tesisi ile özellikle Ramazan ayının son on gününde itikâf ve inzivanın beraberce yaşanabileceği bu tekke, günün 24 saati açık olup çevre düzeni, temizlik ve bakım konusunda ilgilenenleri bulunmakta. Turesan-ı Velî ve tekkesi hakkında halk arasında anlatılagelen birçok menkıbevi olağanüstü anlatılar bulunmaktadır ki bu hikâyeler ayrı bir bağlamda ele alınmalıdır. Hunat Hatun’un hayatını anlatan ‘Ay Sultan’ romanının Amerikalı yazarı, Katherina Branning de romanını hazırlarken bu tekkeyi ziyaret etmiş ve gördüğü manzara karşısında oldukça etkilendiğini söylemiştir. ■

Aladağlar'ın Ruhu

YEDİGÖLLER

Dursun Çiçek

Nenem üçler, yediler, kırklardan tatlı kelamıyla anlatırken sormadan edemezdim. Neden üçler, yediler, kırklar? Burada sayıların sınırlanmasının veya bunlarla tanımlanmasının nedeni neydi? Nereden bilsin nenem; “edelerimiz, dedelerimiz böyle derdi” der işin içinden çıkardı. O işin içinden çıkmasına çıkardı ama yaş büyüdükçe ve bizler bu tür sayısal sembollerle karşılaştıkça daha da karmaşık hale gelirdik. Altı Ok, Dokuz Işık, 12 İmam veya Havari, 40 Kapı, 4 Makam vesaire...

İnsan okudukça anlıyor veya cahilleşiyor. Cümlemin paradoksal olduğunun farkındayım. Okumakla insanlar cahilleşir mi? Neyi nasıl okuduğuna



bağlı... İnsan okudukça insan olurken, okudukça da insanlığını kaybedebilir. Yani âlimlik de cahillik de okumakla ilgili... Hevasının nazarından bakan ile hakikatin nazarından bakan nasıl aynı değilse, hevasına göre okuyan ile hakikat kaygısı ile okuyan aynı değildir. Biz gibi toplumlarda bilmemek cahillikle karıştırılır. Oysa bilmemek cehaletle ilgili değildir. İnsan doğuştan irfan sahibidir. Bilgi ve malumat ise irfanı sadece besler ve güçlendirir. Öyleyse malumatfuruş olmakla bilgisizlik belki zıtlık ifade edebilir. Oysaki malumatfuruşlar cahil de olabilir. Bilgi sahibi olmak cehaleti engellemez. Çünkü cehalet bilgi ile ilgili değil bir duruş, tavır ve inanma biçimi ile ilgilidir. Hakikatin bilgisini anlama, idrak etme biçimi ile ilgilidir. Dolayısıyla fıtrî anlamda insan bilen bir varlıktır. Bilme ve bilginin anlamını başka bağlama kaydırmanızda sizin bilginiz “yobazlık” bir başkasının cehaleti “çağdaşlık” olabilir.

Dağlarda, kırlarda, köylerde dolaşırken bilgisiz gördüğümüz irfan sahibi nice insanların “ilim”lerine ve “irfan”larına şahit olmuşuzdur. Nitekim irfan bilgiye dâhildir. Kiminin kitapları okuyarak elde ettiklerini, kimi de asıl kitabı, tabiatı, tecelliyi okuyarak bilir, görür, anlar, anlatır. Ama şüphesiz ki asıl mesele dengeyi koruyabilmekte. Dünya ve ahireti dengeleyemeyenin haliyle ilim ile irfanı dengelemeyenin hali aynıdır.

Yedinin hikâyesi uzun... Babil kozmolojisinin temeli sayılan yaratılış destanı Enuma Eliş'te geçen yedi rüzgâr, yedi mühürlü kapı, fırtınanın yedi ruhu, yedi kötü hastalık, yer altı dünyasının yedi bölgesi ve göksel âlemin yedi gezegeni gibi unsurlar, 7 sayısının önemini ve boyutunu ortaya koymaktadır. Babillilerde 7 sayısı, tamamlanmışlığı, bütünlüğü, birliği, göksel uyumu, devriliği, tekâmülü, mükemmel düzeni, hatta “ilahi” olanı temsil eder.



Eski Mısır'da ise yedi sayısı ebedi yaşamı yani ölümsüzlüğü ifade eder. Birçok Afrika kabilesinde dört sayı kadınlığı, üç sayısı da erkekliği ve bunların toplamı yedi sayısı ise, kemali ve olgunluğu temsil eder. Firavun'un düşünde 7 semiz ve 7 cılız inek görmesi unutulmamalıdır.

Yahudi kültüründe 7 rakamının kutsallığı Sebt günü geleneğine işaret etmesi ve yaratılışın 7. günde meydana gelmesiyle ilgilidir. 7 sunak, 7 kollu şamdan, 7 kere kan serpme geleneklerini hatırlatır. Tevrat yaratılışın altı günde tamamlandığını ve yedinci günde ise Tanrı'nın istirahat ettiğini açıklamaktadır. Bu yedinci gün kutsal gündür ve insan bu günü sadece Tanrı'ya ayırmalıdır. Çünkü insan bugünde Tanrı'ya hakkıyla yaklaşabilir. Bunların yanı sıra yine Yahudi geleneğinde Hz. Süleyman'ın Mabedine yedi basamakla çıkılır, Hz. Nuh'un güvercini 7 gün uçar ve tufanın hazırlıkları yedi gün sürer. Ödüller ve cezalar 7 kez tekrarlanır ve evlilik töreni 7 kutsamanın bir parçasıdır. Dügünler ve yas tutmalar 7 gün sürer. Yine Hz. Yakup'un

önce Lea için 7 yıl sonra da Rahel için 7 yıl hizmet etmesinde de görülür. Eski Ahit Kabil'in öldürülüşünün öcünün 7 kere alınacağından bahseder.

Hıristiyan geleneğinin dayandığı Yeni Ahit'te ise Hz. İsa'nın 7 ekmekle büyük bir kalabalığı doyurduğu, Mecdeli Meryem'den 7 şeytan çıkardığı ifade edilir. İlk Hıristiyan cemaatinde Havarilerce 7 Diakon tayin edilmiştir. Gelecekle ilgili kehanetlerde 7 cemaat, 7 melek, 7 aydınlatıcı, 7 mühür, muzaffer kuzunun 7 boynuzu, 7 göz, 7 ses boynuzu, 7 ruh, 7 güneş, 7 başlı hayvan ve 7 ıstıraptan söz edilir. Yine Meryem'in 7 acı ve 7 sevinci, 7 merhameti olur. Hıristiyanlığa girişi için gerekli sakramentin sayısı 7'dir.

İslam düşüncesinde Fatıha suresinin 7 ayetten ibaret olduğu, Kelime-i Şahadet'te yedi sözcüğün bulunduğu özellikle sembollere önem veren sufilerce açıklanır. İslam tefekküründe genel olarak yedi peygamberin öne çıktığı (Âdem, Nuh, İbrahim, Musa, Davut, İsa ve Hz. Muhammed'in (SAV)) kabul

edilir. Yine bazı sufilerin de Kuran'ın her kısmının 7 veya 70 anlam taşıdığını belirttiklerini biliyoruz. Aşhab-ı Kehf (7 Uyurlar) yedi kişiden ibarettir. Hicr suresinin 87. ayetinde “Sebu'l- Mesani” (ikilenen yedi) vardır. Kuran-ı Kerim'de “Selam” kelimesi “es-Selam” şeklinde 7 kere geçmektedir. İslam tasavvuf düşüncesinde bazı sufilere göre mistik mertebelenme 7 derecedir. Yer gök 7 kattır.

İster sıfat-ı subutiyye ile ilgilendirilsin, ister 7 kat göklerle veya yerin altındaki 7 katla, ya da Babil ve benzeri eski kültürle ilişkilendirilsin fark etmez. Türkiye'nin birden çok yerinde Yedigöller var. Şüphesiz bunun en önemli ikisi de Bolu sınırları içindeki Yedigöller ile Kayseri sınırları içindeki Yedigöller'dir.

Kayseri sınırları içindeki Yedigöller Aladağlar'ın zirvesinde diyebileceğimiz bir mevkide. Dolayısıyla burayı görmek için sadece 7 sayısının hikmetini bilmek yetmiyor. Aynı zamanda fiziksel anlamda sağlıklı bir bünyeye sahip olmanız gerekiyor. Günlük 7-8 saatlik yürüyüşler ile (ki bu yürüyüşler meşakkat-

lidir) ulaşabileceğiniz yerler buralar. Kimi zaman bir damla suyun, kimi zaman bir otun bile bulunmadığı mekânlar. Taş'ın ve Kaya'nın suret olarak her türünün size adeta şiirsel bir ahenkte eşlik ettiği yerler.

Yedigöller'e Kapuzbaşı Şelalesi güzergâhından sonra Ulupınar Köyü, Hacer Ormanları mevkiinden 6-8 saatlik bir tırmanışla çıkılabileceği gibi, Niğde-Çamardı tarafından da Emli ve Sokulupınar güzergâhından da 4-6 saatlik bir yürüyüşle çıkılabilir. Her iki vadi de birbirinden güzeldir. Biz daha çok Kapuzbaşı güzergâhını tercih ediyoruz. Çünkü bir gece Hacer Ormanları'nda kalmak, kayaların arasından sızan yıldızları saymak ayrı bir keyif veriyor ruhumuza. Hacer Ormanları ayrı bir yazı konusu kesinlikle. Kemale ermiş yaşlı ağaçlarının güzelliği, havasının ferahlığı, coğrafyasının ihtişamı insanı gerçekten irfani anlamda başka boyutlara götürüyor. Coğrafya aslında insanın kendisiyle karşılaştığı yer: Kendini daha iyi tanıdığı, daha iyi gördüğü ve daha iyi anladığı yer.

Daha önce, Erciyes, Aladağlar ve Toroslar yazılarımda belirttiğim gibi tabiat ile insan arasındaki özsel/fitri bağı meşrep bakımından da değerlendirmek gerekiyor. Âlem insanla meşrepte ve yaratılıştta aynıdır. Tabiat ve insan hakikate berzahtır. Bunun içindir ki insanı ve tabiatı anlayan hakikati anlar. Dolayısıyla insanı en iyi tabiat, tabiatı da insan anlar. Bu idrak ve bilinçle tabiata bakan insanın onda gördüğü şeyler kendisine aittir. Öyleyse onu anlamak kendini anlamak, kendini anlamak ise hakikati anlamaktır.

Yedigöller denmiş ama karların yeni erimeye başladığı bahar aylarında gittiğiniz zaman onlarca hatta yüzlerce göl ile karşılaşsınız. Dolayısıyla buradaki yedinin sırf rakam/sayı olmadığını anlarsınız. Ben bir mekânı gezerken mutlaka mekânla ilgili bir anlatı, hikâye, masal, efsane ararım. Çünkü bu anlatıları bilmeden hem insanı hem de o mekânı hakkıyla, anlam boyutu ile bilmek neredeyse imkânsızdır.

Bolu Yedigöller'i gezerken oradaki insanlar Yedigöller ile ilgili bir efsane anlatmışlardı. Efsaneye göre Yedigöller birbirine âşık yedi çifti barındırır içinde. Bu çiftler imkânsız aşkları nedeniyle yurtlarından ayrılarak yedi gölün bulunduğu yere kadar birbirlerine yoldaşlık yaparlar. Buraya geldiklerinde bölgeyi o kadar beğenirler ki uzun yolculuklarını bitirmeye ve buraya yerleşmeye karar verirler. Çünkü geldikleri yer cennetsi bir yerdir. Büyük gölü en yaşlı çift almış, küçük gölü de en gençleri. Saz çalan damadın olduğu çift sazlı gölü almış, en nazlı gelinin bulunduğu çift nazlı gölü almış. Kalmış üç adet göl. İncegöl'ü yolculuktan bitap düşüp hastalanan damadın olduğu çift almış, Seringöl'ü de yolculukta dili damağına yapışmış, açıklıktan zayıflamış çift almış.

Deringöl'ü ise aralarında yüzme bilmeyen âşıklara vermişler. Bir göl aşktan derin olur mu? Olmaz, onlar da mecburen o



gölün kıyısını tercih etmişler. Gölün kenarlarında başlayan hayatları yavaş yavaş göle doğru yaklaşmaya başlamış ve bir gün gelin çok derine gitmiş, bunu gören damat da sevdiğinin ardından dalmış göle. Derin ve dipsiz göl âşıkları içine çekmiş. Ve bir daha çıkamamışlar.

Sonraki gecelerde diğer âşıklar her daim göle baktıklarında görmüşler âşıkların tecellisini, siluetlerini görmüşler, seslerini duymuşlar. Lakin göl vermemiş bir daha âşıkları. Deringöl'e yaklaştığınızda duyduğunuz o güzel su sesi ve baktığınızda gördüğünüz bulanık şekiller bu âşıkların şekilleri olarak kabul edilir. Hala kalbinde aşk taşıyanların bu sesleri duydukları, âşıkları gördükleri söylenir anlatılır, dillerde dolandır.

Göl isimlerindeki bazı benzerliğe bakarak aynı hikâyeyi burada da aradım ama ne yöre insanı ne de çobanlar herhangi bir şey anlatmadılar. Sadece dipsiz/derin göl ile ilgili, düşenin çıkamadığını ve içine gireni vermediğini söylediler.

Aslında bütün göller aynı değil midir? Ummanın sonsuzluğunun tecellisi ve tezahürü olarak kabul edilmez mi? Göl

de ummandan bir tecelli. Hele de bozkırda göl rahmetin tezahürüdür.

3.000 metrede onlarca göl... Direktaş'ın (Direkkaya) dibindeki gölün pek çok adı var. Derin göl, dipsiz göl bunlardan iki tanesi. Büyük göl, Karlı göl, Hastahocanın gölü vs... Düz kır'daki göller, Buzkaya'nın dibindeki göller.. Gerçekten saymakla bitmiyor. Kızılyar, Okşar, Alaca, Kaldı vs...

Arkadaşlar bazı göllerde keyifle yüzüyorlar. Bir gölde veya denizde yüzmenin insana verdiği duyguyu merak etmişimdir. Bir sonsuzlukta ya da bir güzellikte boğulmak, ona katılmak ve karışmakla ilgisi olmalı. Aidiyeti ve teslimiyeti sanırım insan en iyi bu durumda hisseder.

Göllerin kenarında yürürken gölün durgunluğu ve sessizliği ile ayrı bir anlam boyutuna götürüyor bizi. Kayadan dağların dibinde onlar kayaları mı bekler yoksa o kayadan dağlar onları mı bekler bilinmez. Fakat aynı anda burada bulunuşları bir tesadüf değil. Birisi içinde derinleşmeyi, birisi dışında yücelmeyi temsil ediyor sanki. Dağ ile göl, dağ ile deniz üzerinden,

derviş ile filozof arasındaki farkı da burada anlayabilir insan. Belki de sadece peygamberlerdir içinde sonsuz derinleşen ve dışında sonsuz yücelen...

Yedigöller... Burada efsaneye, türküye, şiire, hikâyeye, masala, hatta akla bile gerek yok... Çünkü rüzgârın sesindeki türküyü, suyun sesindeki şiiri, çobanların ve kuzuların sesindeki bozlağı, bulutların seyrindeki efsaneyi ve masalı hissettiğinde akıl anlamsız kalıyor. Akıl ile kalbin ne olduğunu da burada fark ediyor insan. Buraya çıkmak için Kayseri-Yahyalı-Kapuzbaşı güzergâhını kullandıysanız zaten tabiatın bütün tezahürlerini idrak ediyorsunuz. Erciyes'e selam vererek, Sultan Sazlığı'nın yanından dolanarak, Yahyalı Derebağ ve Kapuzbaşı Şelaleleri'nde ferahlayarak, vadilerin içinde kaybolarak, bir anlam boyutunda yolculuk yapıyorsunuz zaten. Hacer ormanlarının taşa ve kayaya kattığı ruh ise gerçekten görülmeye değer. Zaten bu saydığım yerleri kalbinizle görmüyorsanız Yedigöller'i ten gözünüzle görmeniz bile imkânsız.

Gölün belki de denizden farkı bu olmalı. Deniz içinde derinleşmeyi temsil ederken, göller özellikle dağlardaki göller tıpkı dağlar gibi dışında yücelmeyi ve yükselmeyi temsil ediyor. Yedigöller bu anlamıyla gerçekten görülmeye ve anlaşılmaaya değer. Kaldığınız birkaç gün; hem dağı, hem dağ başındaki gölün anlamını hem de kendinizi anlamanıza yarıyor.

Dağlarda türkü ile dağlanıyor insan. Hele de bir gölün yanındaysanız yeşil ördek gibi dalasınız geliyor göllere... Ve gölü, dağı, göldeki yediyi, bulutu, rüzgârı dinleyerek ve anlamaya çalışarak kendinize doğru devam eden yolculuğunuz bir türkünün izinde akıp gidiyor... ■



Selman-ı Pâk
Muharebesi
Kahramanlarından

Kayserili Mehmet Onbaşı

Prof. Dr. Âdem Efe

Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal
Hizmet Bölümü Öğretim Üyesi, Isparta; e-posta: ademefe@sdu.edu.tr.

Aşağıda yayına hazırladığımız yazı, Çelik'in, "Kahramanlık Sayfası: Kayserili Kahraman Mehmet Onbaşı" başlığıyla Küçük Mecmûa, Yıl: 1, Sayı: 8, 29 Zilkade 1340/24 Temmuz 1338/24 Temmuz 1922 tarihli 'Hürriyet Bayramı'na Özel Olağanüstü Sayısı'nın 15-18. sayfaları arasında Osmanlı Türkçesiyle yayınlanan makalesinin sadeleştirilmesi suretiyle hazırlanmıştır.

Gerçek ismi Albay Basri Bey olan, Çelik müstear ismini kullanan yazarımız, Küçük Mecmûa'da, "Kahramanlık Sahifeleri" üst başlığı altında 3 adet yazı yazmıştır. Hayatı hakkında şimdilik herhangi bir bilgi bulamadığımız Çelik'in diğer iki yazısı da: "Kahramanlık Sahifesi", Küçük Mecmua 12 Haziran 1338, Cilt: I, Sayı: 2, s. 3-6; "Trabzonlu Ali Çavuş", Küçük Mecmua, 26 Haziran 1338, Cilt: I, Sayı: 4, s. 6-9'dır.

Çelik, bu yazısında 44. Kayseri Alayı'nda görevli Mehmet Onbaşı isimli bir Kayserilinin Kutü'l-Amare Savaşı'ndan az önce Dicle Nehri kenarında Selman-ı Pâk Türbesi yakınlarında cereyan eden Selman-ı Pâk Muharebe'sinde İngilizlere karşı göstermiş olduğu olağanüstü kahramanlıkları, akıcı bir üslupla anlatmaktadır.



▲ Ek 1: Yazının Yayınlandığı Küçük Mecmûa Dergisi'nin kapak sayfası

Yazının yayınlandığı dergi hakkında da öz olarak şunları söyleyebiliriz: İmtiyaz sahibi ve sorumlu müdürü Ziya Gökalp olan Küçük Mecmûa, Diyarbakır'da Vilayet Matbaası'nda basılan bir düşünce, siyaset, edebiyat ve folklor dergisidir. Gökalp'in Malta dönüşünde, Diyarbakır'da tek başına çıkardığı dergi, 5 Haziran 1922-5 Mart 1923 tarihleri arasında toplam otuz üç sayı yayınlanabilmiştir. Kısa süreli yayın hayatında dergide Gökalp'in düşünce ve görüşleri hâkimdir. Gökalp, fikir hayatında üçüncü evre olarak nitelendirilen bir dönemde bu dergiyi çıkartmaya başlamıştır. Bu evrede Gökalp'in Durkheimci olmakla birlikte yeni bir aşamaya girdiğini görüyoruz: eski bilgileriyle hesaplaşan, bunlara Bergson'un etkisini katan filozof kişiliği ortaya çıkmıştır. Gökalp'in yeni kişiliğinin, yeni duygu, düşünce ve görüşlerinin ortaya çıkıp, topluma ve düşünce tarihine mâl olmasında dergi büyük rol oynamıştır. Küçük Mecmûa'da

“Ruhunu dinlendirecek bir çınaraltı bulduğundan” söz eden Gökalp, sosyolojik, felsefi, Türk tarihi ve medeniyeti ile görüş ve düşüncelerini çok sayıdaki makaleleriyle açıklamıştır.

Küçük Mecmûa'da Gökalp'ten sonra en çok görülen isimler Ali Nüzhet (Göksel) ile Binbaşı Halis Bey'dir. Bunların yanı sıra Ali Canip (Yöntem), Yahya Saim (Ozanoğlu), İhsan Hamid (Tigrel), Hamid Zülfü (Tigrel), Said Nazif (Ozankan), Recep Ferdi, Mustafa İskender, Reşat Hayrettin, Cahide Vehbi, İbrahim Halil (Tüzün), Mustafa Şevki (Ekinci), Osman Recai (Ocak), Dr. Gafur Nüzhet ve kızı Nezihe Gafur, Harputlu Fethi, Çubukçuzâde Mehmet Sıdkı (Akozan) gibi isimler yazı ve şiirleriyle dergide yer almışlar, dolayısıyla kendilerine özgü duygu, düşünce ve görüşlerini okuyuculara aktarmışlardır.

Dergi o zaman için taşrada ve kısıtlı imkânlarla basıldığından çok sayıda dizgi hatası ve bozuk sayfa düzeni ile

yayınlanabilmiştir. Buna karşın devrin aydınları tarafından da büyük bir ilgi ile takip edilmeye çalışılmıştır.¹

Kahraman'ın da ifade ettiği gibi dergide ve yayına hazırladığımız bu yazıda çok sayıda imla hataları ve cümle düşüklükleri görülmektedir. Yazarın ifadelerine pek de müdahil olmadan, mümkün merteye bunları düzeltmeğe çalıştık. Buna ek olarak yazıya (Yhn) kısaltmasıyla birkaç dipnot koyarak okuyucuların istifadesine sunduk. Bu yazıyı yayına hazırlamakla Selman-ı Pâk Muharebesi ve Kayserili kahraman Mehmet Onbaşı hakkında tarihe küçük bir not düşebilirsek kendimizi bahtiyar hissedeceğiz.

KAYSERİLİ KAHRAMAN MEHMET ONBAŞI Albay Basri Bey (Çelik)

9 Teşrinisani 1331² günü Bağdat'ın otuz kilometre kadar doğusunda Hazret-i Muhammed'in berberi Selman-ı Pâk Hazretleri'nin Türbesi yakınında ve Sâsâniler Devleti'nin ikibin sene evvelki debdebeli ve mağrur başkentinin son bir işaret noktası olarak kalmış bulunan Kisrâ Tâkı civarında müthiş bir muharebe başlamıştı. Romalıların, İranlıların, Arapların, Türklerin tarihin çeşitli devirlerinde birbirleriyle boy ölçüş-tükleri gençlik ve ihtiyarlık senelerinde dik duruşu veya eğri vücuduyla seyretmiş bulunan bu muazzam ve muhteşem mabet insafsız zamanın toza toprağa dönüştüremediği yalnız bir köprücük kemiğiyle bugünkü muharebeye şahit oluyordu. Sapan, mancınık, katapult (mancınık), yay, ok, gürz, kalkan, mızrak ve kargı gibi ilkel savaş aletleriyle sessiz sedasız insan kitlelerinin birbirleriyle asırlarca vuruştuklarını dinçliği ve hastalığı zamanında taciz olunmaksızın gören mabet bugün de mezarda çürümüş kemiklerini titreten bir gümbürtü ve gürültünün dehşet veren velvelisini işitiyordu. Gerçekten beş yüz seneden beri bazen sessizce bazen uluma ile etrafa saldıran ve ısırmadık, dalamadık hiçbir millet ve memleket bırakmayan İngiliz namındaki bir canavar bu defa da Irak'a ve onun cennet kadar güzel başkenti Bağdat ile sakinlerine musallat olmuş ve medeniyet denilen vahşinin icat ettiği her türlü tahribatlarının hırıltı ve gürültüsü ile mezardan ölü çıkaran sırtlanlar gibi burnunu Basra'dan sokup ta Bağdat'ın

önlerinden çıkarmıştı. Siyasî ve askerî vaziyette burnundan daha ilerisini göremeyen merkez Abbasîler zamanında cüz'iyeye namıyla yalnız bir tür vergiden devlet hazinesine bugünkü sarı lirayla 10 milyon lira gelir sağlayan o verimli ülkenin korunmasını çevre aşiretlerine terk ederek var olan kuvvetini bile başka taraflara almak gibi bir garabet göstermemişti. Sırtlanların Irak mezarlığındaki tahribatı kabristan ortasındaki büyük Bağdat Türbesi'ne yaklaşınca merkez uyanabildi. Ve ta Kafkas Dağları'nda çarpışan bir kuvveti bin kilometrelik bir yürüyüşle Bağdat'a gönderdi. Bu kuvvet Bağdat'a ulaştığı gün Selman-ı Pâk Muharebesi³ başlamıştı ki bu savaşın sonucu Bağdat'ın mukadderatına hâkim olacaktı. İngilizler bir iki mevziyi alarak muvaffak olmaya başlayınca Bağdat'a yeni gelmiş olan 44. Kayseri Alayı istirahat etmeksizin



▲ Tütüncü Başı



▲ Ali Galip

savaş meydanına yakın Selman-ı Pâk Hazretleri'nin türbeleri civarında yedek olarak çağrıldı. Kayserili Mehmet Onbaşı yorgunluğuna ve havanın sıcaklığına bakmayarak ayağının tozuyla türbeye koştu ve o mübarek zatın mukaddes ruhundan bugünün zaferi için saf ve temiz kalbiyle yardım istedi. Bu

- 1 Alim Kahraman “Küçük Mecmua”, TDV İslam Ansiklopedisi, C. 26, s. 529; Hilmi Ziya Ülken, Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi, Ülken Yay., İstanbul 1992, s. 358, (Yhn).
- 2 14 Muharrem 1334/22 Kasım 1915, (Yhn).
- 3 Selman Pâk Muharebesi, I. Dünya Savaşı'nda Kasım 1915'te Selman-ı Pak mevkiinde Britanyalılar ile Osmanlılar arasında Irak Cephesi'nde yapılan bir savaştır. Osmanlı Devleti Ekim 1914'te Rus limanlarını bombalayarak savaşa katılmış ve bunun üzerine İngiltere 5 Kasım 1914'te Fao Adası'na asker çıkartarak Irak cephesini açmıştır. Selman-ı Pâk'ta sonuç alamayan İngiliz/Hint birlikleri, 3 Aralık'ta Kutü'l Amare'ye çekilmiştir. Osmanlı ordusu 7 Aralık'ta Kutü'l Amare şehrini kuşatmış, Garnizonun teslim olmasıyla 29 Nisan 1916'da büyük bir zafer kazanılmıştır. Bkz. http://www.wikiwand.com/tr/Selman-%C4%B1_Pak_Muharebesi (e.t. 02.06.2018), (Yhn).

Kayseri Çevresindeki Tepelerde
Köşk İsmi ile Anılan

Tekkeler ve Zaviyeler

Mehmet Çayırdağ

Anadolu'nun merkezi olan Kayseri fetihten itibaren birçok tarikatın faaliyet alanı olmuştur. Hristiyanlığın da Anadolu'da ilk neşvünema bulduğu bu topraklarda bir kısım İslami cereyanların, daha çok yerli halka karşı böyle kesif bir faaliyete geçmiş olması çok tabiidir. Tarikatlar تنها yerlerde tekke ve zaviyeler kurarak şeyhlerinin kontrolünde dinî, fikrî ve zikrî faaliyetlerini yürütmüşler, yetiştirdikleri müritleri başka bölgelere dağılarak aynı faaliyeti oralarda icra etmişlerdir. Zamanla takdir toplayıp büyük taraftarlar kazanan bu faaliyetlere zamanın idarecileri, sultanları, hanedan üyeleri destek olmuşlar ve bunların tekkelerini inşa edip buraların giderleri ve ihtiyaçları için gelir getirecek büyük alanları ve vergilerini vakıf olarak tahsis etmişlerdir. Mesela, Kayseri'ye büyük bir külliye inşa ettirmiş ve buraya birçok vakıf gelir



▲ Kızıl Köşk

kaynağı bağlamış olan Selçukluların büyük sultanı Alâeddin Keykubad'ın zevcesi, oğlu Sultan II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in annesi Hunat (Mahperi) Hatun kendi mülkü bulunan Ürgüp havalisinden İncesu'ya kadar olan çok büyük araziyi, bu dağlarda tekkesini de inşa ettirdiği Şeyh Turasan Veli'ye tahsis etmiştir. Biz bu yazımızda Kayseri'de sultanların bu türlü tarikatlara, şehir civarında tepelerde yaptırmış oldukları “köşk” isimli tekkeler üzerinde duracağız. Bunları kronolojik sıraya göre tanıtmaya çalışacağız.

KIZIL KÖŞK

Kayseri'de çevre tepeler üzerinde köşk ismi ile anılan tekkelerden birisi olup Kayseri'nin güneyinde, eski hava meydanının güneyde bittiği bölgede yer alan Billur Bağlarının bulunduğu alanda Kayseri'ye hâkim yüksek bir mevkiye yer alır. Tekke vakıfken çevresindeki geniş arazisi ile birlikte önce bir başka vakfa (XVI. yüzyılda kurulmuş Kadı Mahmut Vakfı) mülkiyeti geçmiş, daha sonra da özel şahıslar tarafından bölüşülmüştür. Son sahiplerinden yaşlı bir hanım

köşkün (tekkenin) çocukluğunda sağlam vaziyette olduğunu ve yazları bağlarına göçtüklerinde burasını bağ evi olarak kullandıklarını, binanın tabanının mavi (firuze) çinilerle kaplı olduğunu ifade etmiştir. Gerçekten köşkün bugünkü kalıntıları etrafında ufalanmış çok miktarda firuze çini parçalarına rastlanır. Anlaşıldığına göre son 60-70 yıl içerisinde köşk çevredeki bağ sahipleri tarafından taş ocağı gibi kullanılarak harap edilmiş ve ancak iki tonoz kalıntısı zamanımıza kalabilmiştir. Sahibi şahısların binaları-

nın neden bu şekilde tahrip edilmesine seyirci kaldıkları anlaşılamamıştır.

XIII. yüzyıla ait bir Selçuklu yapısı olan Kızıl Köşk (çevredeki halk bu ismi Kızın Köşkü şekline çevirip bina ile ilgili bir de efsane anlatmaktadırlar) aslında bir tekke (zaviye) olup Selçuklu sultanlarından II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in (saltanat süresi 1237-1246) burasının ve etrafındaki arazisinin ihtiyacı için Hisarcık'tan gelen suyu, haftanın belli



▲ Kızıl Köşk

günlerinde vakfettiğine dair bir vakfiyesinin Türkçeye çevrilmiş sureti zamanımıza kadar gelmiştir. Buradan anladığımıza göre tekke meşhur mutasavvıf İbnü'l Arabî'nin Kayseri'deki halifesi Taceddin Emir Tac'a tahsis edilmiştir. Buradan anlaşıldığına göre tekkeyi bu sultan yaptırmış ve etrafındaki araziye de tekkenin giderleri için vakfetmiştir. Nitekim sultanın annesi Hunat (Mahperi) Hatun da İncesu'nun Tekke Dağı'na

Şeyh Turasan Veli için bir tekke (zaviye) yaptırmış ve buraya etraftaki çok geniş bir araziye vakfetmiştir.¹

Endülüs'te (İspanya) yetişen ve İslam dünyasının birçok bölgelerini dolaşıp başta kendisi gibi Endülüslü İslam âlimi İbn Rüşd gibi birçok ilim adamı ile tanışan ve onlardan istifade eden İbnü'l Arabî (Muhittin Arabî), yazmış olduğu 400 civarındaki eseri arasında Futûhâtü'l Mekkiyye ve Fusûsü'l-Hikem gibi tasav-

1 Mehmet Çayırdağ, Şeyh Turesan-ı Veli Hazretleri ve İncesu Yöresindeki 7 Zaviye, Kayseri 2014.



▲ Hıdırellez

vufi düşüncelerini yazdığı büyük ve İslam dünyasında çok okunan eserlerini kaleme almış, bu hususta birçok taraftar ve düşman kazanmıştır. Seyahatleri arasında Anadolu'ya da gelen ve burada Selçuklu sultanları tarafından rağbet gören İbnü'l Arabî, Kayseri'deki tekkesinin yapıldığı yıllarda, 1240 yılında Şam'da vefat etmiştir. Kayseri'deki tekkenin şeyhi, Taceddin Emir Tac hakkında fazla bir bilgimiz olmadığı gibi, ondan sonra gelen şeyhler hakkında da malumatımız bulunmamaktadır.

Gıyaseddin Keyhüsrev'in Hicri 644 (Miladi 1243) yılında (bu tarihte, tercüme edilirken küçük bir yanlışlık yapılmış olabilir) tanzim ettirdiği vakfiyesinin şahitleri arasında iki önemli şahsın isimleri bulunmaktadır.² Bunlardan biri Mevlana Celaleddin-i Rumî, diğeri ise onun hocası, Kayseri'de medfun Seyyid Burhaneddin Tirmizi'dir.

Tekke bugün harap haldedir. Binanın restore edilip kurtarılabilmesi için Kayseri Büyükşehir Belediyesince burada

2 Refet Yınanç, "Mevlânâ'nın Şahitlik Ettiği Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev Vakfiyesi", *Mevlânâ Üzerine Araştırmalar*, Konya 1983; Yasemin Deker, "Hisarcık Suyu Vakfı", *Büyükşehir Belediyesi Kayseri Ansiklopedisi* c. III, s. 191-193.



örnek, yuvarlanarak düşürülmüş olarak tepenin altında dururken kaybolmuştur, ancak eski resimlerde görülmektedir. Zaten köşke ait bir kısım taşlar buradan taşınarak kasabada cami gibi çeşitli yerlerde kullanılmıştır. Binanın onarımında yine Müze’de bulunan kitabe parçası ve mermer portalden parçalar buradan alınarak yerlerine konulmalıdır. Bunun için tarafımızdan Kültür Bakanlığından onay alınmıştır.

Bölgenin en büyük tümülüsü olan Erkilet tümülüsünde, Polatlı Gordion’da yapıldığı gibi, arkeolojik bir hafriyatta açılacak bir tünelle mezar odasına girilip buradan elde edilecek eserler, tepedeki köşkün restorasyonu tamamlanarak bir müze haline getirilip orada teşhir edilmelidir. Böylece de Kayseri’nin turizmine büyük bir katkı sağlanmış olacaktır.

KÖŞK MEDRESE

Aslında tekke olarak yapıldığı halde sonradan medrese olarak kullanıldığı için Köşk Medrese ismini alan bu yapı Gültepe Mahallesinde tepe üzerinde bulunmakta olup şehrin doğusunda yer alır. Binayı Selçuklu ve İlhanlılardan sonra Sivas Kayseri merkezli bir devlet (beylik) kuran ve bu devletin ilk sultanı olan Alâeddin Eretna yaptırmıştır.³ Bina tepede olduğu için eski kayıtlarda sadece “Köşk” ismi ile anılıyordu. Alâeddin Eretna 1339 yılında vefat eden karısı Suli Paşa Hatun için yaptırmış olduğu kümbet-türbenin etrafına girişte ikişer katlı

kapalı bölümler ve bunun devamı olarak üç tarafta yer alan revakları yaptırmıştır. Bina bu haliyle mimari olarak bir mezar anıtı kompleksi görünümündedir. Binanın mimarı tarafımızdan tespit edilmiş olup XIV. yüzyılın ilk yarısında, İlhanlı-Eretna döneminde Kayseri’de Bünyan Ulu Cami, Emir Şahap Türbesi ve bu binayı yapan Kara Bulaoğlu Kaluyan’dır.⁴ Bu isim türbe girişindeki sütunçe üzerinde yazılıdır.

Alâeddin Eretna, Osmanlı döneminde de elde olan vakfiyesine göre bu binayı Evhadi (Evhadüddin-i Kirmani) dervişleri için tekke (zaviye) olarak inşa ettirmiş ve burasına büyük gelir kaynakları tahsis etmiştir.⁵ Binanın giriş kapısında olan kitabesi yok olmuştur. Ancak XVII. yüzyıl Osmanlı dönemi Kayseri Şer’i Mahkeme kayıtlarında, mahkeme ile ilgili dava sebebi ile kitabe metni olduğu gibi yazılmıştır.⁶ Burada binanın buk’a (hangah, tekke) olduğu açıkça belirtilmiştir.

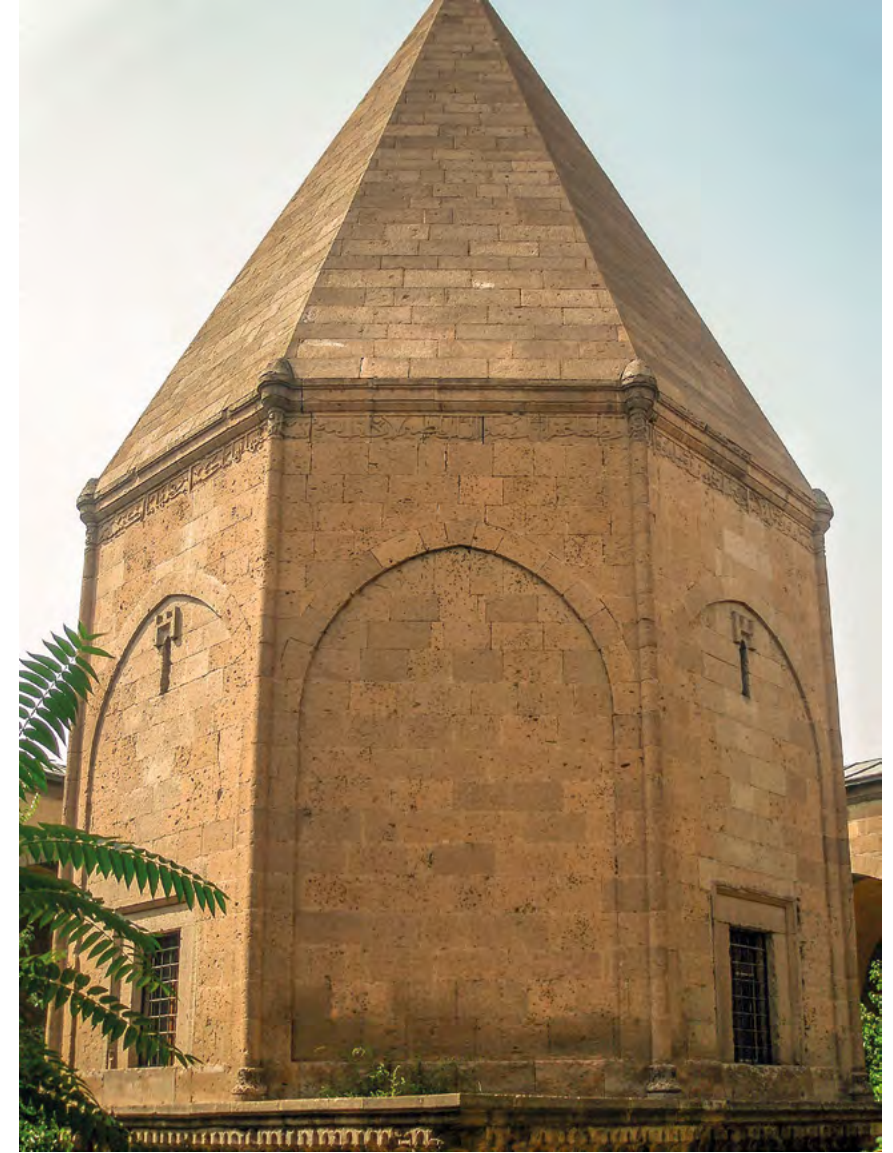
Tekkenin tahsis edildiği Evhadüddin-i Kirmani, Türkmen aslında bir şeyh olup XIII. yüzyıl başında Kayseri’de ortaya çıkmış en güçlü siyasi, fikri ve dinî bir tasavvuf hareketinin kurucusudur.⁷ Bu hareket I. Gıyaseddin Keyhüsrev ve oğlu Alâeddin Keykubat tarafından desteklenmiş ve himaye edilmiştir. Abbasi halifesi Nasır Lidinillah’ın kurduğu Fütüvvet’e (Ahilik) bağlı olarak kurulmuş olup bu tarikatın Anadolu’da asıl temsilcisi olan, yine Kayseri’de bulunan Ahi Evran, Evhadüddin-i Kirmani’nin müridi ve damadı olup, hanımı Fatma Bacı Moğollara karşı “Bacıyan-ı Rum” teşkilatının kurucu-

sudur. Evhadüddin-i Kirmani ve Ahi Evran Kayseri’de Tabaklar (Debbağlar) Mahallesi’ndeki dergâhlarında faaliyet gösteriyorlar ve bu sebeple Ahi Evran dericilerin piri sayılıyordu. Bu dergâh harap ve buradaki evler tarafından taksim edilmiş halde iken, bu mahalle belediye tarafından yıkılırken tarafımızdan keşfedilmiş, kalıntıların ortadan kaldırılması önlenmiş ve neticede Büyükşehir Belediyemiz tarafından Mehmet Özhasseki Bey zamanında restore ettirilerek esnaf teşkilatına teslim edilmiştir. Ahiler 1243 yılında Moğollar tarafından Kayseri’nin muhasara edilip tahrip edilmesi esnasında şehri savunanlar arasında olmuşlardır. Ahi Evran daha sonra Kırşehir’e giderek faaliyetine burada devam etmiş ve orada Moğollar tarafından öldürülmüştür.

Alâeddin Eretna (ölüm 1352) işte Köşk Medrese’yi yaptırarak bu tarikata teslim etmiştir. Alâeddin Eretna, devletin merkezi Sivas olduğu halde önemli eserlerini Kayseri’de yaptırmıştır. Kayseri merkezinde söz konusu binayı yaptırdığı gibi, Yeşilhisar (Karahisar) merkezindeki Ulu Cami ve Develi’deki eski hamamı inşa ettirmiş, oğlu Mehmet Bey de yine Develi’de Şeyh Ümmi zaviyesini inşa ettirmiş ve bunlara birçok vakıf araziler tahsis etmişlerdir. Eretnalıların Sivas’ta sadece Güdük Minare denilen, Alâeddin Eretna’nın büyük oğlu Hasan Bey’e ait türbesi bulunmaktadır.

Alâeddin Eretna’nın 1339 yılında vefat eden hanımı Suli Paşa Hatun için yaptırdığı bu binanın içindeki, Selçuklu kümbetleri tarzında büyük ebattaki türbesine kendisi ve çocukları da defnedilmişlerdir. Suli Paşa’nın aynı zamanda 1335’lerde Kayseri’yi ziyaret eden meşhur Seyyah İbn Battuta’yı kabul edip ikramlarda bulunan ve şehirde Eretna adına valilikte bulunan hanımı Doğa Hatun’la aynı hanım olduğu anlaşılmaktadır.

Medrese türbesinde bulunan Eretna ailesinin lahit şeklindeki büyük mermer mezar taşları, Osmanlı döneminin son



▲ Köşk Medresedeki Alaeddin Eretna ve Ailesinin Türbesi

dönem valililerinden biri tarafından buradan taşıtılarak normal bir taş gibi işletilip konağına havuz yaptırılmıştır. Bereket versin ki iki vefalı münevver Türk evladı taşlar işlenmeden üzerindeki yazıları kopya ederek milli tarihimize ait bu çok önemli belgelerin kaybolmasını önlemişlerdir.

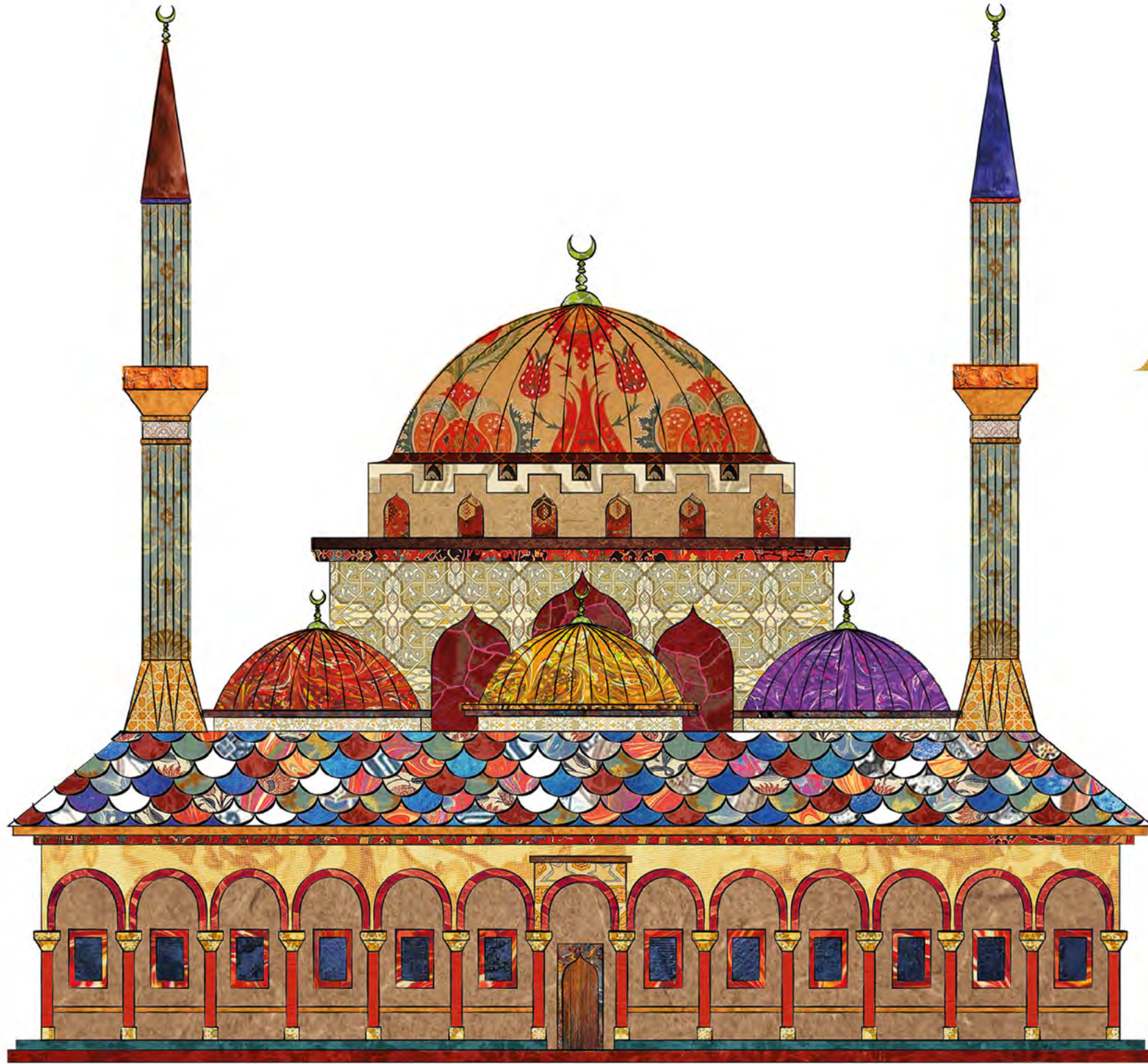
Vakıflar’da görev yaptığımız esnada bu binayı onartarak burasını fakirlere yemek çıkarılan imaret haline getirmiş, türbeye de uygun şekilde sanduka yaptıırıp tanzim ederek ziyarete açmıştım.

Fakat sonradan imaret faaliyetlerine son verilerek burası tekrar depo haline sokulmuştur.

Kayseri’de başka bir Evhadi dergâhı Güllük Mahallesi’nde bulunmakta idi. Çok önceleri ortadan kalkan bu tekkenin yeri de maalesef bilinmemektedir.

Argıncık arazisinde düz ovada bulunan Haydar Bey Köşkü olarak bilinen bina ise yine Eretna dönemine ait bir yapı olup buranın bu dönemde ismi geçen Haydar Bey’e ait araziler içerisinde özel bir köşk olduğu tahmin edilmektedir. ■

- 3 Halil Edhem (Eldem), Kayseri Şehri, Yay. Prof. Dr. Kemal Göde, Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Yayın No:84, Kayseri 2011, s. 85-89.
- 4 Mehmet Çayırdağ, “Kayseri’de XIV. ve XV. Yüzyıllarda İki Emir Ailesi”, *Vakıflar Dergisi*, s. XXVII, s.133-160.
- 5 Yasemin Demircan (Özırmak), *Tahrir ve Evkaf defterlerine Göre Kayseri Vakıfları*, Kayseri 1992, s. 14-15.
- 6 Mehmet Çayırdağ, “Kayseri Köşk Medresesinin Hangah (Buk’a) Olduğu Hakkında 1657 Yılında Alınan Mahkeme Kararları”, E.Ü. *Sanat Tarihi Bölümü VI. Orta Çağ ve Türk Dönemi Kazı Sonuçları ve Sanat Tarihi Sempozyumu Bildirileri* (8-10 Nisan 2002), Kayseri 2002, s. 259-280.
- 7 Mikail Bayram, “Anadolu Selçukluları Zamanında Kayseri’de Evhadi Dervişler”, *III. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri* (6-7 Nisan 2000), E.Ü. Kayseri ve Yöresi Tarih Araştırmaları Merkezi, Yayın No: 4, Kayseri 2000, s. 43-55.



Üsküdar'da Mimar Sinan Şaheseri Bir Külliye:

ATIK VALİDE KÜLLİYESİ

Önder Kaya

Üsküdar tarihsel süreçte Osmanlıların Anadolu yakasındaki en önemli yerleşkelerinden biri, belki de en önemlisi olmuştur. İlçe İslami kimliği ile ön plana çıkar. Bölge daha ziyade hanedana mensup kadınlar eliyle ihya olunmuştur. Üsküdar meydanına yakın bir mevkide konumlanan Mihrumah Sultan Camii adını Kanuni Sultan Süleyman'ın biricik kızından alır. Yine sahile yakın bir konumda bulunan Yeni Valide Camii iki oğlu Osmanlı tahtına oturan Rabia Gülnuş Emetullah Valide Sultan'ın yadigarıdır. Üsküdar'ın tepe noktasında yer alan ve Kanuni'nin gelini, 2. Selim'in eşi, 3. Murat'ın da annesi olan Nurbanu Sultan da semte kendi adını taşıyan bir başka külliye armağan eder. Bu külliye başlangıçta "Valide Külliyesi" adını taşıyordu.

Ancak sahil tarafında Emetullah Valide'nin de bir külliye inşa ettirmesinden sonra bir karışıklığın olmaması için Nurbanu Sultan'ın yapı topluluğuna Atik Valide, Emetullah Sultan'ınkine ise Yeni Valide denilmeye başlanacaktır.

Atik Valide külliyesini Mimar Sinan'a inşa ettiren Nurbanu Valide Sultan'ın kökeni konusu tartışmalıdır. Bazı kaynaklar onu Venedikli olarak tanımlar. İddialara göre Nurbanu Sultan 16. yüzyılın ilk çeyreğinde, Paros Adası'nda, adanın Venedikli idaresinin kızı olarak dünyaya gelmiş ve Barbaros'un o bölgeye yaptığı seferlerden birinde esir alınmıştır. Barbaros, hem asaleti hem de güzelliği ile ön plana çıkan bu kıymetli ganimeti sefer dönüşünde Osmanlı sarayına takdim etmiş, haremdede eğitim alan Nurbanu

Lügbo D.

Nurbanu Sultan, oğlu 3. Murat zamanında en ihtişamlı devresini yaşadı. Bu dönemde kendisine büyük bir tahsisat bağlandı. Söz konusu tahsisat vesilesiyle valide, İstanbul'da Mercan, Langa, Alemdağ ve Üsküdar gibi muhitlerde pek çok hayır eseri vücuda getirdi.

Sultan, Kanuni Sultan Süleyman'ın oğullarından Şehzade Selim'in haremine girmiştir. Başka kaynaklarda kendisinin Rum kökenli olduğu kayıtlıdır. Hatta etrafında çok sayıda Yahudi olduğu için bazı araştırmalarda Yahudi kökenli olduğu iddia edilmiştir. Nitekim saray dışındaki şahsi işlerine bakan Ester Kira Handali, Naksos dukası Yosef Nasi gibi isimlere olan yakınlığı bu iddianın ortaya atılmasına sebep olacaktır. Ancak Osmanlı sarayına Yahudilerin cariyeler olarak girmesine pek tesadüf edilmediğinden bu iddia bir söylentiden öteye gidemez gibi görünüyor.

Nurbanu Sultan, Şehzade Selim ile birlikte evvela Konya'ya gitti. Burada eşinin sancak beyliği yaptığı devrede bir kız çocuğu dünyaya getirdi. Nurbanu'nun kaderini değiştiren olay ise eşinin Manisa sancak beyliği sırasında Şehzade Murat'ı doğurmasıdır. Eşinin tahta geçmesinden sonra kudreti daha da artan Nurbanu Sultan, oğlu 3. Murat zamanında en ihtişamlı devresini yaşadı. Bu dönemde kendisine büyük bir tahsisat bağlandı. Söz konusu tahsisat vesilesiyle valide, İstanbul'da Mercan, Langa, Alemdağ ve Üsküdar gibi muhitlerde pek çok hayır



eseri vücuda getirdi. Bunlar arasında onun adını ölümsüzleştiren ise Üsküdar'da Toptaşı'nda yaptırttığı külliye olacaktır. Diğer yandan Nurbanu Valide'nin zaman zaman dış politikaya da müdahale ettiği bilinir. Onun döneminde Osmanlı devleti ile Venedik arasında görece barışçıl bir devre yaşanacaktır. Hatta Valide Sultan, Kaptan-ı Derya Uluç Ali Paşa'ya Venedik gemilerine ilişmemesi konusunda tembihte bulunacaktır. Bunun neticesinde Venedik parlamentosu da Valide Sultan'a kıymetli hediyeler sunar. Nurbanu Sultan 1583'te 58 yaşında olduğu halde vefat eder. Cenazesi, oğlu 3. Murat'ın da katılımıyla Fatih Camii'nde kılınıktan sonra Ayasofya'nın avlusunda yer alan eşi 2. Selim'in türbesinde toprağa verilir.

Üsküdar'daki en görkemli külliyelerden olan Atık Valide külliyesi Nurbanu Sultan'ın kudretini de gözler önüne serer niteliktedir. Külliyenin merkezinde cami ve medrese yer alır. Caminin kuzeyinde şadırvan ve tarihi çınarlarla çevrili harikulade bir avlu bulunur. Avlunun bir tarafından merdivenler vasıtasıyla

Oldukça masraflı bir yapı olan külliye gelir getirmesi için Nurbanu Valide tarafından Üsküdar çarşısında, Toptaşı'nda ve Çemberlitaş'ta hamamlar inşa edilerek gelirleri buraya vakfedilir. Valide Sultan bunların dışında külliyesine bir han, mumhane, mezbaha, debbağhaneler, dükkânlar ve konutlar da vakfedecektir.



▲ Hünkâr Mahfili Atik Valide Cami

medresenin bulunduğu alana inilir. Diğer tarafından ise darülkurra, darülhadis, darüşşifayla; aşhane, tabhane ve kervan-saraydan oluşan imaret kısmına gidilir. Oldukça masraflı bir yapı olan külliye gelir getirmesi için Nurbanu Valide tarafından Üsküdar çarşısında, Toptaşı'nda ve Çemberlitaş'ta hamamlar inşa edilerek gelirleri buraya vakfedilir. Valide Sultan bunların dışında külliyesine bir han, mumhane, mezbaha, debbağhaneler, dükkânlar ve konutlar da vakfedecektir. Ayrıca Sultan 3. Murat'ın da validesinin tesis ettiği vakfa bazı köyler bağışladığı bilinir. Yine camiye yakın yerlerde yer-

leşmiş olan gayrimüslimlerin ödediği cizyeler de bu vakfa aktarılır. O civarda At pazarı olarak kullanılan bir arazi ile burada satılan atlardan devlete ödenen vergiler de söz konusu vakfa aktarılır.

CAMİ VE MEDRESE

Külliyenin ana unsuru olan caminin bugüne gelirken üç farklı aşamadan geçtiği anlaşılmaktadır. 1570-79 yılları arasında inşa edilen cami, Mimar Sinan'ın elinden çıkmadır. Caminin bitmesinden çok kısa bir süre sonra 1582 yılında caminin ikinci mütevellisi Pir Ali b. Mustafa tarafından

camii doğu ve batı istikametinde büyütülür. İhtimal ki bu işlem artık epey yaşlanmış olan Sinan yerine onun öğrencilerinden biri tarafından gerçekleştirilmiştir. Kuvvetle muhtemel ki bu mimar, Sinan'ın halefi olan Davud Ağa'dır. Yapı en son 2. Mahmud devrinde esaslı bir şekilde tadilata uğramış ve güneybatı köşesine bir hünkâr mahfili eklenmiştir. Mahfilin bulunduğu kısımda padişah ve maiyetindekilerin dinlenmesi için mekânlar da yapılmıştır. Hâlihazırda bu mekânlar kapalı tutuluyor. Yeri gelmişken hemen belirtelim ki caminin bu taraftaki avlusu zaman içinde bir hazireye dönüşmüş olup ağırlığı 18. ve 19. yüzyıldan kalma pek çok mezar taşı bulunmaktadır. Caminin içinde İznik çiniliğinin en güzel örnekleri de yer alır. Bu ekolün belirgin renklerinden biri olan mercan kırmızısına cami çinilerinde tesadüf etmek mümkündür. Yapının girişte yer alan taş kapısı son derece ihtişamlı ve dikkat çekicidir. Bilindiği kadarıyla Üsküdar'daki ilk mahya 1722'de bu caminin iki minaresi arasına gerilir. 1766 depreminde ise İstanbul'daki pek çok yapı gibi bu cami de hasar görecektir. Minarelerinden biri yıktırılarak yeniden inşa edilecektir. Caminin bir diğer ilginç özelliği ise yaklaşık yüz kadar pence-reten bol günışığı almasıdır. Mabedin minberi mermerdendir. 1583'te külliye bünyesinde 139 kitaptan oluşan bir de kütüphane kurulur. Bilindiği kadarıyla bu, bir valide sultanın vakfettiği ilk kütüphanedir. Vakfedilen kitaplar arasında tasavvuf, mantık, edebiyat ve ilahiyat konulu eserler ağırlıktadır.

Külliyenin bir diğer önemli kısmını oluşturan medrese ise caminin hemen altında yer alır. Medresenin bulunduğu mevkiye avluda yer alan şadırvandan ve bir de dışarıdan iki ayrı giriş bulunur. Medrese, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından 1963-64 yılları arasında restore edilmiş ancak herhangi bir kuruma tahsis edilmediği için kısa bir süre sonra

bazı aileler tarafından mesken olarak kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde yapı bir vakıf tarafından öğrenci yurdu olarak kullanılmaktadır. Medresede dördü batıda, ikisi doğuda ve on ikisi kuzeyde olmak üzere toplam on sekiz hücre bulunmaktadır. Hücrelerden on beşi talebelere iki tanesi muidlere yani müderris yardımcılara ve bir tanesi de bevvab denilen hizmetliye ayrılmıştır. Tam ortada bir havuz yer alır. Havuzun yan cephesine ise merdivenlerle çıkılan dersane konumlandırılmıştır. Dershaneyi tutan sütunların bileziklerinde ise dikkatlice bakıldığında ihtimal ki medrese öğrencileri tarafından kaleme alınan bazı satırlar okunabiliyor.

TABHANE - HAMAM - İMARET - ŞİFAHANE

Tabhaneler genellikle gezici dervişler için misafirhane olarak tasarlanan yapılardır. Atik Valide tabhanesinin orijinal halinden bugüne pek bir şey kaldığı söylenemez. Zira yapı tarihsel süreçte çok farklı amaçlar için kullanılmıştır. Tabhane ilk ciddi dönüşümü 3. Selim zamanında yaşar. Onun zamanında başlatılan Nizam-ı Cedid hareketinin bir parçası olarak yeni kurulan süvari ocağına verilir. Nizam-ı Cedid 1807'de söz konusu hükümdarın tahttan indirilmesiyle birlikte rafa kalkar. Bir süre boş kalan bina 14 ay kadar sonra kurulan Mansure ordusuna tahsis edilir. Sonradan boşaltılır ve bir süre atıl kalır. Sultan Abdülaziz zamanında modernleştirilmeye çalışılan ordunun ihtiyaçlarını temin için İstanbul'un farklı bölgelerinde dokuz askeri rüşdiye açılır. Açılan askeri rüşdiyelerden biri olan Toptaşı Askeri Rüşdiyesi bu binada hizmete girer. Söz konusu okulda Ahmed Refik Altınay ve Necib Asım Yazıksız gibi kıymetli simalar, hoca olarak ders verirler. Ortaoyunun ünlü ismi İsmail Dümbüllü de ailesi tarafından bu okula



1583'te külliye bünyesinde 139 kitaptan oluşan bir de kütüphane kurulur. Bilindiği kadarıyla bu, bir valide sultanın vakfettiği ilk kütüphanedir. Vakfedilen kitaplar arasında tasavvuf, mantık, edebiyat ve ilahiyat konulu eserler ağırlıktadır.

yazdırılırsa da eğitimini tamamlamadan ayrılacaktır. Yapı günümüzde Sokullu Mehmet Paşa Ortaokulu olarak hizmet vermekte. Okulun hemen yanında ise yine Nurbanu Sultan tarafından Mimar Sinan'a inşa ettirilen çifte hamam yer alır. Yine bu yönde yapının şifahanesi ve

imaret kısmı yer alır. Restore edilmekte olan imaret bölümünü bugün de bacalarından ayırt etmek mümkündür. Buraya bitişik olan şifahane ise tarihsel açıdan pek çok önemli gelişmeye sahne olmuştur. Şifahane; Nizam-ı Cedid Ocağı kurulduktan sonra evvela kışla, sonrasında askeri



hastane olarak kullanılmıştır. 1865'te İstanbul'da kolera salgını çıkması üzerine Süleymaniye darüşşifasında bulunan akıl hastaları buraya nakledilir. Bu tarihte sonra şifahane Toptaşı Bimarhanesi olarak adlandırılacak ve imparatorluğun en önemli akıl hastalıkları hastanesine dönüşecektir. 1919'da hastanenin başına Mazhar Osman Bey getirilir. Onun zamanında hastane bünyesinde önemli işler yapılır. 1924-1927 yılları arasında ise hastane Bakırköy'e taşınır. Bir süre boş kalan şifahane Gümrük ve Tekel Bakanlığına devredilir. Uzun süre tütün bakım atölyesi olarak kullanılır. 1970'lerde imam hatip lisesine dönüştürülür. 2010 yılında ise şifahane Fatih Sultan Mehmet Vakıf



Üniversitesine devredilir. Günümüzde Atık Valide Şifhane Yerleşkesi adıyla aynı üniversitenin Edebiyat Fakültesi kampüsü olarak hizmet vermektedir.

TEKKE

Külliye bünyesinde bir de Halvetiye tekkesi yer alır. Böylesi bir tekkenin varlığı tıpkı eşi 2. Selim ve oğlu 3. Murat gibi Nurbanu Sultan'ın da tasavvufa olan ilgisini gösterir niteliktedir. Valide Sultan'ın vakfiyesinden anlaşıldığı kadarıyla tekkede bir şeyh, otuz derviş ve bir de bevvab olması şart koşulmuştu. Şeyhin özelliklerinden bahsedilirken de Cuma namazları ve bayram zamanlarında halka vaaz verebilecek, ilim sahibi ve ahlaklı

bir şeyh olması isteniyordu. Tekkenin ilk şeyhi Vişne Mehmed Efendi aynı zamanda külliyenin darülhadisinde dersler de veren bir âlimdi. Yeri gelmişken hemen belirtelim ki külliye bünyesinde hem hadis eğitimi için bir darülhadis hem de Kur'an eğitimi için bir darülkurra bulunuyordu. Yazıyı kaleme almaya başladığım Nisan 2018 tarihi itibarıyla darülkurra restore edilmekteydi.

Tekke postuna oturan en önemli şeyh, 1670'de Halvetiye'nin Karabaşiye kolunu tesis eden Karabaş Veli lakaplı Şeyh Hacı Alaeddin Efendi'dir. Bu anlamda tekke Karabaşiye kolunun asitanesi yani merkez tekkesidir. Ondan sonra tekkede yine Halvetiye'nin Nuriye



ve Şabaniye gibi farklı kolları faaliyet göstermeye devam etmiş, tekke 1925'te kapanmıştır. Uzun bir süre metruk kalan tekke, 1970'li yıllarda esaslı bir restorasyon geçirir. Sonrasında bir süre öğrenci yurdu olarak kullanılır. 2008'den beri ise Nakkaş Tezini Sanatlar Merkezi olarak hizmet vermekte ve burada geleneksel Türk süsleme sanatlarının güzel örnekleri üretilmektedir. Tekke mimarisinin en belirgin özelliklerinden biri son derece az pencereye sahip olmasıdır. Bundaki en temel sebep ise yapının en başından beri 16. yüzyılın en güçlü ve en yaygın tarikatı olan Halvetiye için yapılmış olmasıdır. Zira Halvetiye yapısı gereği içe dönüklüğü esas alan bir tarikattır. ■

Kaynakça

► Can Alpgüvenç; Üsküdar'daki Valide Sultan Külliyesi", **Akademik Araştırmalar Dergisi**, sayı: 47-48, İstanbul 2010-2011, s. 309-331

► Mehmet Mermi Haskan; **Yüzyıllar Boyunca Üsküdar**, cilt: I, İstanbul 2001

► İbrahim Hakkı Konyalı; **Abideleri ve Kitabeleriyle Üsküdar Tarihi**, cilt: I, İstanbul 1976

► Gülrü Necipoğlu; **Sinan Çağı Osmanlı İmparatorluğu'nda Mimari Kültür**, (çev: Gül Çağalı Güven), İstanbul 2017

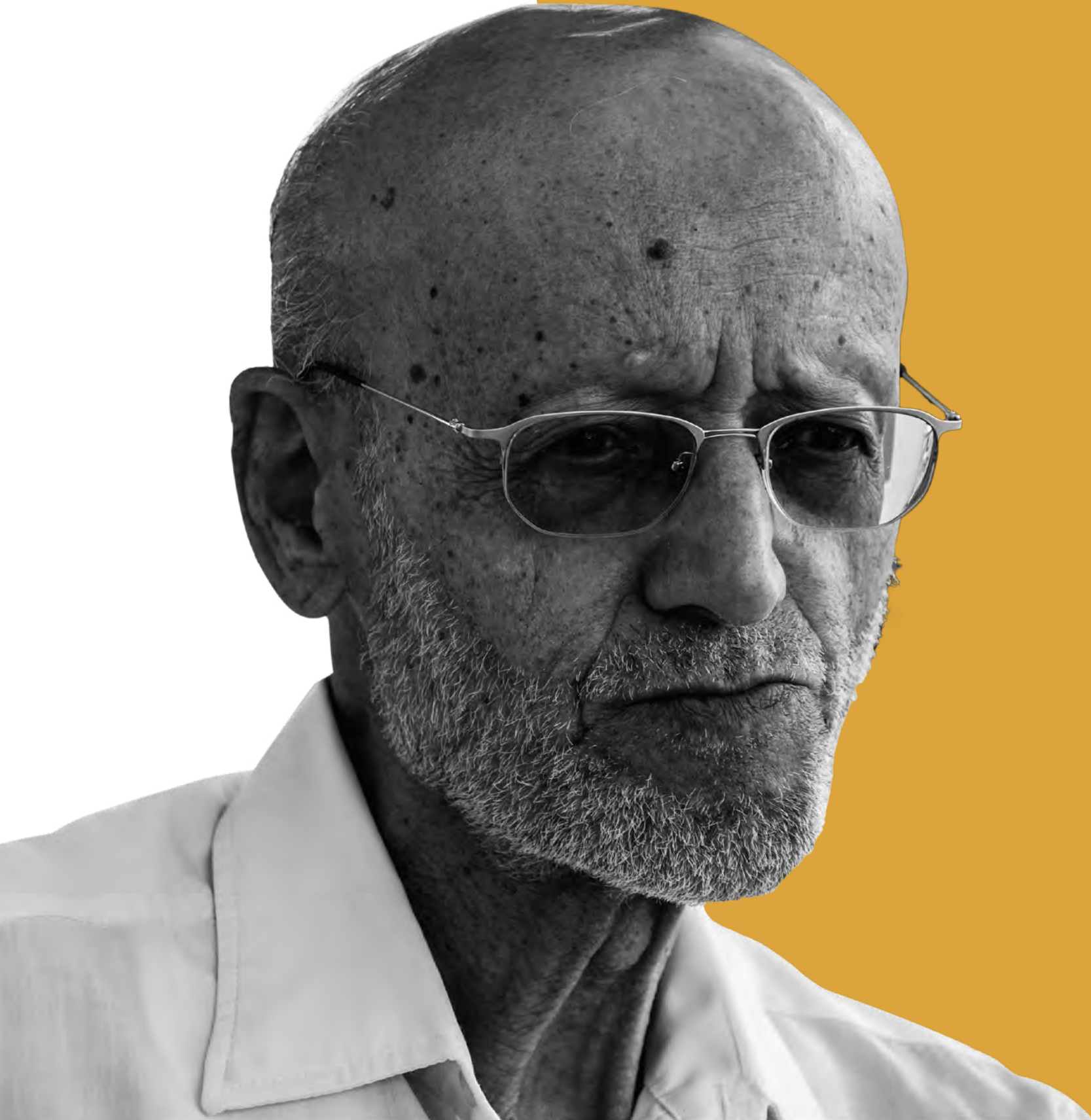
► Necdet Sakaoğlu; **Bu Mülkün Kadın Sultanları**, İstanbul 2008

► İlhan Şahin; "Nurbanu Sultan", **DİA**, cilt: 33, 2007, s. 250-251

► Baha Tanman; "Atık Vâlide Sultan Külliyesi", **DİA**, cilt: 4, 1991, s. 68-73

► M. Çağatay Uluçay; **Padişahların Kadınları ve Kızları**, Ankara 1980

► Ahmet Yılmaz; **Osmanlı Mimarisinde Külliye Olgusu ve Atık Valide Külliyesi Örneği**, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2001



MEHMET GÜLDESTE

ile Kayseri Üzerine Söyleşi

Mustafa İbakorkmaz

■ **Efendim kısaca sizi tanıyabilir miyiz?**

● Peki...1939 yılında Talas nahiyesine bağlı Ardıç köyünde doğdum. Ardıç o zamanlar nahiye idi. İlkokulu köyümde bitirdim. Daha sonra Kamber köyünde dokuz ay süreyle bir Kur'an kursuna devam ettim. Dokuz ayın sonunda Kayseri'ye geldim. Kayseri İmam Hatip Okulu o tarihte açılmıştı. İmam Hatip Okulu'na ilk kayıt yaptıran öğrencilerden biriyim. İmam Hatip Okulu, 1950-51 Taşçıoğlu Hafız Okulu'nda eğitimine başladı. Taşçıoğlu Hafız Okulu'nun sınıflarında okuduk. Kısa bir süre sonra ana bina yapıldı. Bizi ana binaya naklettiler.

Halen Merkez İmam Hatip Lisesi olan binada tahsilimiz yedi sene devam etti. Dört senesi ortaokul, üç senesi lise olmak üzere... 1958 yılında İmam Hatip Okulu'ndan mezun oldum. Fakat o tarihlerde yüksek tahsil imkânı yoktu. İmam Hatip mezunları hiçbir yüksek tahsil yapan üniversite veya fakültelere gidemiyorlardı. Onun için lise fark imtihanı vermek icap ediyordu. Lise fark imtihanı için müracaat ettik. Bizi lise bir, lise iki, lise üç olmak üzere aşağı yukarı 45 ders civarında dersten mesul tuttular. Biz on

arkadaşımız, Abdullah Saracoğlu hocamızın tavsiyesiyle Kayseri Lisesi'ne bitirme imtihanlarına girdik. Haziran'da İmam Hatip Okulu'ndan mezun olduk. Eylül ayında Kayseri Lisesi'ne imtihanlara girdik. İlk girişte bitiren arkadaşımız olmadı. Fakat arkadaşlarımızın birer, ikişer dersleri kaldı. Benim de sadece kimya dersim kalmıştı.

■ **Yani düz lisenin bütün sınıflarının sınavlarına yeniden girdiniz öyle mi?**

● Evet. O tarihlerde lise mezunlarından yedek subay hakkı henüz kaldırılmamıştı. Onun için mezun olan arkadaşlarımızın çoğu genellikle askerliğe müracaat ettiler. Biz de yedek subay olarak askere gittik. O vakitler İmam Hatip mezunlarına da yedek subaylık hakkı vardı.

■ **O zaman askerlik süresi ne kadardı acaba?**

● O zaman yedek subay olarak askerlik süresi bir buçuk yıldır. Bunun altı ayı okul, bir yılı kıtayı. Okulu da ikiye ayırdılar. Üç ay Ankara piyade oku-



lunda ders, üç ay İstanbul Selimiye kışlasında eğitim ve İstanbul'daki eğitimden sonra kurayla yerlerimiz belli oldu. Kars'ın Çıldır ilçesine piyade teğmen olarak askere gittim. Orada da hudut karakoluna verildim. Şimdi Gürcistan sınırı olan bir bölgede karakol komutanı sıfatıyla orda bir yıl askerlik yaptım. Ondan sonra terhis olduk. Kalan bir dersimi vermek suretiyle liseyi bitirdim. Daha sonra üniversite imtihanlarına müracaat ettik. O zaman her fakültenin imtihanı ayrı ayrı yapılıyordu.

■ Sene kaç o zaman?

- 1961 yılıydı. 60 ihtilalinde askerdim ben. 1961 yılında birkaç fakültenin imtihanına girdim. Bunlardan bir tanesi de Hukuk Fakültesi'ydi. Hukuk

Fakültesi'ni tercih ettik. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne girdim 1961 yılında. 1964 yılında da Hukuk Fakültesi'nden mezun oldum. Haziranda mezun oldum. Hâkimlik stajı için müracaat ettim. Kısa zamanda staja başladım. İki buçuk yıl hâkimlik stajından sonra cumhuriyet savcısı olarak göreve başladım.

■ Bu staj süresince maaş alınıyor muydu?

- Avukatlık stajında yok da, hâkimlik stajında maaş var. İki buçuk yıllık stajdan sonra kura ile bu sefer yine Kars'ın yine hudut kazası olan Posof ilçesini çektim. Şimdi Sarp Hudut Kapısı var, Binbaşı Emin bey diye bir kapı var. Şimdi orası yine Gürcistan'da. Orda dört yıl savcılık yaptım. Aslında kalmam

gereken süre iki yıl olmasına rağmen dört yıl kaldık. Çünkü Hakimler Savcılar Kanunu iptal edilmişti. Yeni kanunda çıkmamıştı. Bu itibarla iki yıl yerine dört yıl kaldım. Oradan isteğim üzerine birkaç yer tercih ettik. Yeşilhisar Cumhuriyet Savcılığı'na tayin olduk. Yeşilhisar'da 1974 yılına kadar kaldım. Yeşilhisar'da rahmetli Necip Fazıl'ı misafir etmemiz hadisesi oldu. İstanbul'daki arkadaşlarımız hapis cezasını Yeşilhisar'da çekmen uygun demişler ona. Yeşilhisar'a müracaat etti. Biz de evrakını kabul ederek tekemmül ettirdik ve Yeşilhisar'da cezasını çekti.

■ Necip Fazıl'ı misafir etme konusunu biraz daha açar mısınız?

- İstanbul'da savcı Nedim Demirel diye Necip Fazıl'ın bir ahababı vardı. O tavsiyede bulunmuş. İstanbul'da hapisane şartları ağır, sen Anadolu'da bir yer beğen ben senin evrakını oraya göndereyim demiş. O zaman Necip Fazıl beyin yanında bulunan, Ali Biraderoğlu, Rafet Cingil, arkadaşlarımızdı. Bunlar da bizim herhâlde Yeşilhisar'da olduğumuzu bildikleri için orayı tavsiye etmişler. Böylece üstadımız Yeşilhisar'a geldi. Onu orda on gün misafir ettik. Gardiyan odası tahsis etmek suretiyle misafir ettik. Yoğun ziyaretçi akını var idi. Buna rağmen memnun kaldı, fakat bu ziyaret ve Necip Fazıl'ın orada misafir edilmesi bizi Çorum İskilip'e sürdürdü. Burada bir hatıramı daha nakletmek istiyorum: Üstadı cezaevinde değil de kendi evimde ağırlamak istedim ve bunu kendisine söyledim. Bana "Hayır evladım. Sen görevin neyse onu yap. Benim için risk alma. Ben cezaevinde kalırım" dedi.

■ Köyden neler hatırlıyorsunuz? Gelecek nesillere neler söylemek istersiniz köyünüze dair o dönemden küçükken?

- Valla köyünüzde hatırlayabileceğim çok fazla bir şey yok. Yalnız iyi bir öğretmenimiz vardı. Öğretmenimiz sayesinde o civar köylere nazaran tahsile talebe gönderen tek köy bizim köyümüzdü yani. Böyle bir özelliği vardı bizim köyün. Diğer köyler daha çok esnaf, sanatkâr, sıvacı, boyacı, duvarcı yetiştirdiği halde bizim köyden Kayseri'ye epeyce tahsile genç

gönderildi. Bu da öğretmenimiz sayesinde olmuştu.

Bizim köyümüzde üç sene biz eğitimde okuduk. Eğitimci vardı. Köy enstitüleri mezun vermemişlerdi başlangıçta, üç sene eğitimde okuduk. Ondan sonra köy enstitüleri mezun verince, bizim öğretmenimizde köy enstitüsü mezunuydu o geldi böylece ilkokul dört ve beşi o öğretmeninde okumuş olduk.

Kamber köyünde akrabamız vardı. Babamın isteği üzerine oradaki akrabalarımızın da tavsiyesi üzerine orada açılan bir özel Kur'an kursuna Kur'an-ı Kerim öğrenmek için gittim. Resmi bir Kur'an kursu değildi. Amarat köyündendi galiba, Ahmet Şen diye bir hoca efendi vardı. İyi bir hoca efendi idi. Onu getirmiş köylüler. Bir yer temin etmişler. Kamber köyünün ve civar köylerden arzu edenlerin iştirakiyle bir Kur'an kursu teşekkül etmiş. 15-20 falan civarında talebe vardı. Onlar da evlerinde kalıyordu. Dışardan gelenler de Kamber köyündeki akrabalarında kalıyorlardı. Tabi Kamber köyündeki eğitimden sonra İmam Hatip Okulu'nda Kur'an-ı Kerim'i bilerek derse başlamış olduk. O bir avantaj idi. Gerçi bizim sınıfımızda bol miktarda hafız vardı.

■ İmam Hatip yıllarında aileniz Kayseri'de miydi? Yatılı mıydınız?

- İmam Hatip Okulu'nun ilk yıllarında, bilmiyorum belki üç yıl, belki beş yıl babam Kayseri Sümer Bez Fabrikası'nda çalışırdı. Ayrıca üç arkadaşıyla beraber kendisiyle beraber dört kişi bir odada kalıyorlardı. Ailemiz köyde idi. Babam fabrikada olduğu için fabrikada çalışan dört kişi bir odada kalır, ben de onların aralarında talebe olarak kalırdım. Bu herhâlde dört beş yıl sürdü. Ondan sonra ailemizi getirdik biz.

■ Kayseri'deki dini eğitim ile ilgili çalışmalarınız oldu mu? Nelere katıldınız?

- Kayseri İlahiyat Vakfı'nın yönetiminde bulundum. Epeyce bir süre. İlahiyat Vakfının ana nizamnamesini hazırladım. Rahmetli Çorakçı'nın, Abdullah Saraçoğlu'nun başkanı oldukları dönemde onlarla beraber idare heyetlerinde çalıştım. Yüksek İslam Enstitüsü binası yapımına tabi Kayseri İlahiyat Vakfı

Necip Fazıl beyin yanında bulunan, Ali Biraderoğlu, Rafet Cingil, arkadaşlarımızdı. Bunlar da bizim herhâlde Yeşilhisar'da olduğumuzu bildikleri için orayı tavsiye etmişler. Böylece üstadımız Yeşilhisar'a geldi. Onu orda on gün misafir ettik. Gardiyan odası tahsis etmek suretiyle misafir ettik. Yoğun ziyaretçi akını var idi. Buna rağmen memnun kaldı yani, fakat bu ziyaret ve Necip Fazıl'ın orada misafir edilmesi bizi Çorum İskilip'e sürdürdü.

büyük bir yük üslendi. O zaman rahmetli Çorakçı vakfın başkanıydı. İşleri o yürütüyordu vakfın imkânlarını büyük çapta o binanın yapılmasına sarf etmiştir.

■ **Sizin Kayseri'ye fikri katkı anlamında bir Kitabevi kurma çalışmanızda var. Akabe Kitabevi'nin kurucularındasınız. Ondan bahseder misiniz?**

- Evet. Yine onunda tarihini hatırlayamıyorum. 1977-78 olabilir. Benim küçük biraderim vardı (Nurettin) rahmetli oldu. Öğretmen Osman Şahin vardı. Onunla beraber bir Kitabevi açmayı düşündük. O zaman Maveria dergisi çıkıyordu. Akabe ismi de o taraftan geliyor. Onların yayınevlerinin adı Akabe idi. Akabe Kitabevini açtık. İstanbul'da birkaç kitabevine mektup yazdık. Bahar yayınevi diye bir yayınevi vardı, ilk kitaplar oradan geldi. Şahsen irtibat kurduğumuz Mehmet Emre vardı. Ali Emre'nin yeğeni. O İstanbul'dan bize kitap gönderilmesinde yayınevleriyle irtibat kurmamızda yardımcı oldu. O şekilde kitaplar gelmiş oldu. Ondan sonra da normal yazışmalarla kitap getirmeye devam ettik. Esat Ayata da (yeğenim) yanımızda çalışmaya başladı. Esat kısa zamanda oranın her şeyini öğrendi. Ondan sonra da biz baktık yeteri kadar da zaten ilgilenemiyoruz. Benim mesleğim, Osman beyin öğretmenliği

dolayısıyla Esat'a devretmeyi düşündük. Esat tek başına bu işi yürüttü bugüne kadar. Akabe Kitabevi bugün hala okuyanların, düşünenlerin uğrak yerlerinden biri olmaya devam ediyor.

■ **Mutlaka Akabe açılmadan önce de Kayseri'deki kitabevleri vardı herhalde?**

- Evet. Söğüt Kitabevi vardı, Ali Biraderoğlu ve Söğüt çevresinin, Büyük Doğucuların toplandığı yerdi. Saray Kitabevi vardı. Tok Kitabevi vardı. İhsan Tok'un oğlu işletirdi, şimdiki pastırmacılar var ya o civarda sol kitapları onlar satardı. Maarif Kitabevi vardı aynı bölgede köşe başında. Osman Özkavukçu'nun Kitabevi de meşhurdur. Bozdağ Kitabevi vardı.

■ **Manevi olarak şehri etkileyen kimleri hatırlarsınız?**

- Abdullah Saraçoğlu Hoca Efendi gelir ilk aklıma. Medreseden yetişmiş olmakla beraber günümüz şartlarını, zamanın önemini, mücadelenin daha değişik metotlarla yapılmasını idrak eden bir şahsiyetti yani. Onu iyi hatırlıyorum. İl müftülüğü de yaptı. İbrahim Eken hocayı hatırlıyorum ben. Vaazlarıyla oldukça tesirliydi. Cami Kebir'e yine bazı ramazanlarda İbrahim hoca efendinin devam eden vaazları vardı. Ben o vaazlarından pek çoğunu not aldım yani. Bende bu ikisi tesir bırakmış.

Bir de Cantürk Hoca vardı. Ondan Arapça okumaya gayret sarf ettim ama. O zat hoş bir insandı. Arapça ve Farsçaya vakıftı. Fakat Türkçesi zayıftı. Doğu Türkistan'da ilim almışlar. Afganistan'da da yine okumuş. Hunat Cami'nde ve ya başka yerlerde ders okumak isteyen herkese yardımcı oldu. Ben de kısa bir süre için Arapça okumak istedim ondan, fakat baktım onun takip ettiği metot bize biraz ağır geldi. Onun için bıraktık. Cantürk hoca haliyle, hareketleriyle güzel bir insandı. İsteyene dersi okutuyor, isteyene İslami sohbet yapıyordu. Üniversiteye intisabetti biliyorsunuz. Orada kütüphane memurluğu yaptı. Orada birtakım eserlerin tanıtılmasına veya tercümesine talebeler nezdinde yardımcı oldu. Onun asıl büyük katkısı Türkistanlılara. Yani onların manevi lideri. Bürokrasi ile onlar arasındaki münasebetleri temin eden bir insandı. O itibarla en çok onlara yardımcı oldu.

Ha şeyi zikretmem lazım bu arada. Çerkez hoca var ya, Selahattin Kip hocayı. O'nun radyoda sohbetleri



▲ Necip Fazıl'ın kaldığı ev (Yeşilhisar)

vardı. Bizim mahalle camisinde Arapça dersleri vardı. Klasik Arapça metinler okuttu. Selahattin hoca Türkiye'de okumuş o da meşhur hocalardan ders almış. Arapçası ve Farsçası çok mükemmel anadili gibi olan hocaydı.

■ **Geçmişten bugüne şehirde neler değişti. En çok hangi değişimler dikkatinizi çekiyor?**

- Çok şey değişti tabi. Ama Kayseri'de düğün çok değişti. Şimdi düğünler salonlara intikal etti. Basitleşti, daha çok merasim yönü ağırlık kazandı. Örf ve adet yönü değil de merasim yönü ağırlık kazandı. Değer kaybı oldu tabi. Aile yapısı, aileler gittikçe

küçülüyor. Bunu herkes görüyor. Büyük aile tamamen kayboldu. Büyük ailenin kaybolmasıyla beraber yeni nesillere büyükannelerin, büyükbabaların verdikleri değerlerde kaybolmuş oldu. Bu da üzücü.

■ **Şu sıralar nasıl vakit geçiriyorsunuz?**

- Şu anda çalışmıyorum. Serbest avukatlıktan emekliyim, kitaplarımla meşgulüm.

■ **Üstadım sohbetiniz için teşekkür ediyor, uzun ömürler, sıhhatler diliyoruz.**

- Teşekkür ederim. ■

Kayserili Resmî* ve Seyahat Defteri

Prof. Dr. Muhittin Eliaçık
Kırıkkale Üniversitesi Fen-Edebiyat
Fakültesi Türk Dili ve Ed. Bölümü

*Yazıcı

Muhtelif şekillerde gerçekleştirilen seyahatlerde görülüp gezilen yerlerin anlatıldığı eserlere genel olarak seyahat-nâme denilmektedir. Tüm bilim dalları için bu eserler önemli bilgi ve belgeleri ihtiva etmektedir. Bu eserlerin Türk edebiyatında birçok örneği ortaya konulmuş olup bunlar arasında en öne çıkanları Evliya Çelebi, Kâtip Çelebi, Tâcizâde Cafer Çelebi, Nâbî gibi şair ve yazarlara ait eserlerdir. Bunların yanında bir de adı sanı pek duyulmamış, seyahatnâme özelliği gösteren eserler de bulunmaktadır. İşte bunlardan birisi de 18. yüzyılın ortalarında yaşamış Resmî-i Kayserî (Kayserili Vergi Yazıcısı) adlı bir kâtip (yazıcı) tarafından kaleme alınmış eserdir. 214 yaprak (428 sayfa) tutan bu eserin yazarı Kayserili olup yaptığı görev, resm (vergi) işi olmasından dolayı Resmî adını aldığı düşünülmektedir. Eserin sayfa kenarlarında kendisi ve ailesine dair birçok ayrıntılı bilginin kaydedilmiş olmasına rağmen yazarın asıl adını gösteren herhangi bir kayda rastlanılmamıştır. Kayserili Resmî, görevi gereği çeşitli tarihlerde Kayseri'den yola çıkmış ve seyahatlerinde gördüğü yerleri bu özel defterine kaydetmiştir. Defterde yaklaşık 1700-1730 yıllarında yapılmış seyahatlerde görülen yerlere ait bilgiler bulunmaktadır. Yazar, ayrıca iyi bir şair olup defterin yarıya yakını kendi yazdığı veya başka şairlerden aktardığı şiirlerle doludur.

Resmî-i Kayserî Seyahatnâmesi, hububata ait işlerle ilgili bir vergi kâtibi (yazıcı) olan Kayserili Resmî'nin kendi özel defterine kaydettiği bilgilerden oluşmaktadır. Kendisinin Kayserili olduğunu, defterin 19a yaprağının kenarına, komşusu Elhâc İbrahim'in vefâtı için yazdığı şu beyitlerden anlamak mümkündür:

*Çün bilâdın Kayseriyye meskenin oldu Gesi
Dilerim son menzilin cennet ola bî-iştibâh
Muhibbin Yazıcının bergüzârı ola bu târih
Rahmet ide sana ey Hacı İbrahim dâyim İlâh*

Kayserili Resmî'nin bu defteri aynı zamanda bir şiir mecmuası ve çeşitli olaylara dair tutulmuş notları içeren bir kronik kaydı mahiyetindedir. Milli Kütüphane'de kayıtlı olan defterin¹ 145a-214a yaprakları seyahatnâme olarak kullanılmıştır. Çeşitli tarihlerde sayfa kenarlarına yazılan notlarda yazarın kendisi, ailesi, memleketi vs. hakkında ayrıntılı bilgiler verilip, eş ve

¹ 06 Mil Yz A 4277/2. Boyut (dış-iç) 200x147-180x132 mm; str. 20, yazı türü: talik, kâğıt türü: suyuolu filigranlı.

çocuklarının sayıları, adları, doğum ve ölüm tarihleri, evlendikleri gün ve saat dahi yazılmıştır. Kayserili Resmî defterin bazı sayfalarına kendi şiirlerini de yazmıştır ve bu durum onun şair olduğunu göstermektedir. 146a yaprağındaki şu not buna işaret eder:

“Rami Mehmed Paşa vezir oldukda söyledüğümüz târîhdir:
Gün gibi burc-ı şerefden tulû’ itdi zemîn üzre
Ziyâlandı kamu ‘âlem eger Rûmî eger Şâmî (1703)”



Öte yandan deftere çeşitli tarihlerde gerçekleşen olaylar, afetler, depremler vs. de tüm ayrıntıları ile kaydedilip, hatta oluşan kıtlık ve pahalılıktan dolayı oluşan fiyatlar da mukayeseli olarak verilmiştir. Defterin 145b/146a yapraklarında kenarlardaki notlarda şöyle denilmektedir: *İslâh buğdayın dört kilesi ıslâh arpanın altı kilesi bir guruşa olup alur kimesne kalmadı fî gurre-i Muharrem sene 1133. Buğdayın on ölçeği arpanın on dört ölçeği bir guruşa iştihâr oldu ve unun beş batmanı fî gurre-i Muharrem sene 1135. Defa ba’zı kurâlarda sığır kıranı oldu fî gurre-i Cumâdelûlâ sene 1135. Buğdayın kilesi arpanın bir buçuk kilesi fî gurre-i Şevval sene 1135. Samanın kıymeti iki guruşa târîh-i mezbûr. 1131 senesinde azîm kara sığır kıranı oldu tâ Acem memleketinden kopup Sivasdan Kayseriyyeden Adanaya ve Engüriye ve bütûn memleketlere ale’l-umûm gelüp sokaklarda sığır leşinden geçilmez oldu. Anın gönü bir rub’ a’lâsı bir sülüüs ökiüz yarım guruşa a’lâsı bir rabta ve ol sene pelas ve gümrük buğdayının otuz ölçeği bir guruşa ve Bozokun aşlalık arı buğdayı üç buçuk kilesi bir guruşa ve Zamantının gök çavdarı kırk sekiz ölçeği bir guruşa ve burçağın dört kilesi bir guruşa ve arpanın beş buçuk kilesi bir guruşa unun on sekiz batmanı mercimek bir buçuk kilesi tulum peymiri dört batmanı sade revgan tokuz vukiyyesi artmış ve pasdırmanın batmanı bir sülüse aldım. Bozokda buğdayın yedi kilesi arpanın bir musıl bir guruşa idi. Kuru üzüm vukiyyesi üç akçaya incir dört akçaya fî gurre-i Zilkade sene 1131. Sene 1133.*

Muharremü’l-harâmda incirin iki kilosu beş akçaya oldu ya’ni dört yüz dirhem ve ol kadar koyun keçi kırıldı ki hisâba gelmez çok kimsenin eli belinde kaldı. Buğdayın yedi ölçeği arpanın sekizi 1130 târîhinde bir guruşa oldu. 1131 târîhinde arpanın üç kilesi buğdayın iki kilesi bir guruşa oldu. Harmanda arpanın dördü buğdayın yirmisi çavdarın otuzu oldu. Sene 1136 Cumâdelâhir buğdayın altı ölçeği arpanın tokuzu bir guruşa oldu ba’dehu harmanda arpanın on beşi buğdayın yedi kilesi oldu sene 1136 Ramazan. Harman zamanı buğdayın dördü arpanın sekizi 1144. Bu yönüyle ele alındığında bu defterin iktisat tarihi açısından da önemli bir kaynak olduğunu söylemek mümkündür. Defterde Kayseri’den itibaren yerleşim yerleri numaralar verilerek anlatılmış ve Kayseri’den sonra sırayla Kırşehri, Engüri, Ayaş, Beypazarı, Torbalı, Taraklı, Geyve, Sabancı, İzminid, Gekbüze, Kartal, Üsküdar, İslambol... anlatılmıştır. Defterin sonunda yazarın yaptığı görev ve son gezdiği yerler şu şekilde bildirilmiştir:

Basradan geldükden sonra 1137/1725 senesinde Kuşçu mezrasına yazıcı olup gezdiğimizde gördüğümüz kasaba ve şehirler bunlardur ki zıkr olunur: Adana Sis Misis Tarsus Karaman Karaağaç Yalvaç Seydişehir Beğşehir Konya Aksaray Niğde Bor.



Defterin seyahatnâme kısmı 145a yaprağında Kayseri ile başlamakta ise de, Kayseri hakkında verilmiş olan ayrıntılı bilgiler, ilk yaprağın kopması sebebiyle eksik durumda kalmıştır. Defterin sonradan birleştirilmiş olması da güçlü bir ihtimal olup bu durumda ilk sayfadan kopan Kayseri ile ilgili bilgilerin yer alamadığı anlaşılmaktadır. Sonraki sayfaya yazılan Kayseri ile ilgili kısacık bilgi ise şöyledir:

Bunun gibi dağ ve bu köprü gibi köprü görülmüş degildir ve olmak dahi muhâldir. Hemân bir gözdür illâ yüksekdir. Ve bu diyârun metâ’ı pasdırma ve sahtiyan ve astar bir diyâra mahsûs degildir gâyet eyi olur bunlar. Bu diyâr burada tamâm olsun ki kıssamız dirâz olmaya.

Bu kısacık bilginin sonunda yer alan: *kıssamız dirâz olmaya* (sözümüz uzamasın) ifadesinden Kayseri ile ilgili daha ayrıntılı bilgilerin kopan önceki sayfada kaldığı anlaşılmaktadır. Kayseri’nin ilk sırada anlatılmaya başlanması, yazarın seyahatnâmesini yazmaya Kayseri’den başladığını da belli etmektedir. Sayfa kenarlarına sonradan kaydedildiği anlaşılan bazı bilgilerden de defterin yazıldığı tarihler anlaşılabilir durumdadır. Buna göre, 1700’lü tarihlerde defterin önce baş kısmının şiirlerle donatıldığı, seyahatnâme kısmının sonradan birleştirildiği, 1730’lu tarihlere gelindiğinde de sonradan kenarlara çeşitli notların kaydedilmiş olduğu düşünülebilir. Biz, defterin babadan oğula bir hatıra olarak aktarılacak günümüze ulaştığını ve nihayet Milli Kütüphane yazmaları arasına girdiğini tahmin ediyoruz. Bu durumu, defterin çeşitli sayfalarındaki notlardan anlamak mümkündür.

Defterde gerek sayfa kenarlarında, gerekse başka yerler anlatılırken Kayseri’ye atfen anlatılan olaylar da vardır. Mesela bunlardan birisi 146a yaprağında Kayseri’de 1717 yılında meydana gelen ve 8.340 kişinin ölümüne yol açan büyük depremdir.² Bu afet şöyle anlatılmıştır:

1129/1717 Cemâziye’l-ûlâsının yirmi yedinci Cum’a günü subh-ı sâdık toğduğı gibi bir ‘azîm inildi peydah olup bir zelzele oldu ki az kaldı ki dünyâ yere geçeyazdı çok zelzele gördük bunun gibi işitmedik ve görmedik idi. Sabâh namâzını kılup yağmur du’âsının üçüncü günü idi du’âya gittik du’â tamâm olunca berk beş altı defa dahi oynadı ammâ evvelki mubâlağa idi ve bundan sonra öbüür Cum’a gecesı yine ol vaktde yine ‘azîm zelzele olup el-hâsıl on on beş güne dek durmayup Erkilet bütûn harâb ve Muncusun bütûn harâb, Molu harâb, şehir harâb u yebâb, Moludan yüz yetmiş adam, Erkiletten iki bin sekiz yüz altmış bir adam, şehrden beş bin üç yüz adam, Muncusundan dokuz adam helâk oldu.

Defterde sayfa kenarlarına kaydedilmiş Kayseri ve civarına ait diğer notlar da şöyledir:

146a: 1121/1709 senesinde ‘azîm kara sığır kıranı oldu tâ ‘Acem memleketinden kopup Sivasdan Kayseriden Adanaya ve Engüriye ve bütûn memleketlere ale’l-‘umûm gelüp sokaklarda sığır leşinden geçilmez oldu.

147b: 11 Ağustos 1139/1727 Cum’a gecesı yağmur başladı aralık virmedi ekinler çürüdü damlarda kaysılar çürüdü. Yirmi dokuzuncu günü dahi bir ‘azîm yağmur yağup ‘azîm sel gelüp çşmenin önünü doldurdu.

159b: El-minnetü lillahi ta’âlâ 1121 Saferin guresinde (12 Nisan 1709) vatanımıza ve evimize dâhil olmak müyesser olup dostlar ile

ve ehl ü iyâl ile ve vâlidemiz ile görüşdük üç evlâd ki bir oğlan iki kızımız gitmiş ehlimiz ile bir oğlumuz kalmış el-hamdü lillâh anı da evlendirdik ve bir kızı dünyâya geldi ve mutâlaada bu araya işâret olundu. Fî Recebî’l-Mürecceb sene 1132. Evimize geleli on bir sene oldu ecel karîb oldu. Nazarı tuş olandan du’â ve recâ olunur.

165b: 15 Şa’bân 1116/1704 gününde Pazarertesi sâ’at yedide iki ‘azîm zelzele oldu

166a: 1115 tarihinde azîm kış olup..

19a: Komşumuz Elhâc İbrahim İslambolda vefât idüip söyledüğümüz târîhdir:

*Cezb idüp âbile hâkin çekdi getirdi seni
Hasret etdin tâ kıyâmet âl ü ahhâbına âh
Rûhuniçün fâtiha her kim tilâvet eylese
Aşr-ı emsâlin ona ihsân ide ol pâdişâh
Hakka hamd olsun ki kıldı sâlis evlâdın zükûr
Rihlet etdin bu fenâdan olmadı ömrün tebâh
Çün bilâdın Kayseriyye meskenin oldu Gesi
Dilerim son menzilin cennet ola bî-iştibâh
Muhibbin Yazıcının bergüzârı ola bu târîh
Rahmet ide sana ey Hacı İbrahim dâyim İlâh*

SONUÇ

Resmî-i Kayserî, hububatla ilgili konularda, bir paşanın maiyetinde görev yapmış Kayserili bir kâtip/yazıcı olup lakabını da bu sebeple aldığı düşünülmektedir. Bu yazımızın konusu olan defterinde kendi asıl ismini gösteren herhangi bir kayda rastlanılmamıştır. Kayseri’de yaşamış ve çeşitli tarihlerde görevi gereği birçok yere gidip gelmiş olan bu kimse, gidip gördüğü yerleri incelediğimiz kendi özel defterine kaydetmiş, ayrıca şair birisi olarak defterinin baş kısmını bir şiir mecmuası olarak düzenlemiştir. Bir koleksiyon mahiyeti arz eden bu kısma birçok şairden seçilmiş şiirleri kaydetmiş, kendi şiirlerine de yer vermiştir. Bu defterin nesilden nesile aktarılacak günümüze ulaştığına dair defterde birçok ipucu bulunmaktadır. Defterde Kayseri ile ilgili bilgiler maalesef kopmuş olsa da, bazı sayfa kenarlarına yazılmış çeşitli notlarda da Kayseri ve civarında vuku bulmuş olaylara dair haberler verilmiştir. Bugüne kadar tarafımızca yapılmış birkaç çalışma dışında ele alınıp tanıtılmamış olan bu kimse ve defteri hakkında hâlen çalışmalarımız devam etmekte olup daha derin ve analitik çalışmalarla bilinmeyen başka yönleri de dikkatlere sunmayı amaçlıyoruz. ■

² 1717 yılının Şubat ayı ortalarında Kayseri’de çok şiddetli bir deprem gerçekleşmiş, şehirde Cami-i Kebir’in kubbe, kemer ve duvarlar yıkılmıştır. Bu depremde Erkilet Musağa Camii’nin de harap olduğu ve bir yıl sonra Sadrazam Erkiletli Nişancı Mehmed Paşa tarafından yanındaki medrese ve kütüphanesiyle birlikte yeniden yaptırıldığı, Cami-i Kebir’in ise beş yıl yıkık kaldıktan sonra Hacı Halil Efendi tarafından yeniden yaptırıldığı kaynaklarda geçmektedir.

Fötr Şapkalı Kadın

Mustafa Miyasoğlu Hikaye Yarışması İkincilik Ödülü

Necati Şener

Laleli yokuşunda şiddetli bir yağmura yakalandım. Kendimi köhne bir hana güç bela atabildim. Benimle birlikte alçak tavanlı hana sığınan birçok kişi vardı. Handaki sesler yağmurlu havanın içinde daha da boğuk bir hâl aldı. Sesler yosun kokularına karıştı. Yosun kokuları sigara dumanında kayboldu. Erkeklerin saçları dağılmış kadınların makyajı akmıştı. İçimdeki sıkıntı tekrar peyda oldu. Bu sıkıntı, az önce, etrafından ateş isteyen takım elbiseli adam yüzündendi. Bana doğru yöneldiğinde sararmış bıyıklarını görmüştüm. Yılışık bir tavrı vardı. Ateşimi versem sohbet kuracaktı. Vermedim. Bununla birlikte adamın sivri burnu istemediğim başka bir olayı anımsattı. Vezneciler'in en işlek lokantasında yemek yediğim gün, servisimle ilgilenen garsonun da burnu sivriydi. Sipariş alırken sürekli ayak bileğini kaşır, ne arzu ettiğimi umursamıyordu. Yalnız bahşiş beklerken çiftleşen kedi gibi kamburlaşıyordu. Gömleği terli, kolları sıvalıydı. Garsondan dayak yediğim gün de -niye dayak yediğimi bilmiyorum- aynı sıkıntı içime saplanmıştı. "Eve gidip uyusam"



Hanın önünden mendil satan iki kız çocuğu geçti. Karşıdan esen şiddetli rüzgâr çocukların lime lime yıpranmış ve yamadan görünmez olmuş mintanlarının paçalarını savurdu. Boz renkli işlemeli başörtüleri bayrak gibi dalgalanıyordu. Acele acele geçip gittiler. Başındaki tablasına naylon çekmiş simitçi iliklerine kadar ıslanmıştı. Selam verip bir köşeye sığındı. Gözkapakları yarı açık, yorgun kara gözlü bir adamdı. Simitçinin yarı açık gözkapakları saçaklardan akan sulara yansıdı. Yosunsuz, çakılsız bir okyanus kıyısı gibi parıldadı. Gün uzadıkça uzadı. Köpürmüş gelen kara bulutlar ıssızlaşan caddenin ıssızlığına çarpa çarpa ilerledi. Kiremit çatılı evlerin üstünü örterek meydanı gölgeledi. Kalabalıkla ilgim kesildiği halde önümde duran samur yakalı kadının, "Bu yağmurun dineceği yok!" dediğini duydum. Dikkatimi çekti. Fötr şapkasından sular damlıyordu. İri şemsiyesini açıp yola koyuldu. Takip ettim. Oysa eve gidip uyumak istiyordum.

Fötr şapkalı kadın tramvay durağına yürüdü. Ardından Karaköy istikametine giden tramvaya bindi. Tramvaya bindiği sırada hengâmeden şemsiyesi kırıldı. Şemsiyeden düşen damlalar tramvayda küçük su adacıkları oluşturdu. Her durakta birileri adacıkların üzerinden geçti. Karaköy'de inince denizi arkasına aldı, yokuşu olan bir sokağa saptı. Sokağın bir köşesinde yağmurdan nasibini alan seyyar tatlıcı öteki köşesinde tarihi bir cami vardı. Fötr şapkalı kadın yokuşu bitirince bir süre soluklanma ihtiyacı hissetti. Çevredeki kuru insan kalabalığı bittiği halde sahilten birtakım sesler geliyordu. Seslere kulak vermiş gibi bir süre hareketsiz kaldı. Sonra çukurda biriken çamurlardan atlayarak yoluna devam etti. Paltomun yakasını kaldırarak peşinden yürüdüm. Hava kararmak

üzereydi. Fötr şapkalı kadın, narin bileğini kaplayan desenli deri çantasından iri telefonunu çıkardı. Birilerini aradı, konuşmaya daldı. Sokağın ortasında kakhaha attı. Penceresi açık bir evden kadın başı çıktı. Kadın, kakhaha sesinin kimden geldiğini anlamaya çalıştı, dudak büktü. Belki edepsiz demiştir. Bir kadının -hemcinsinin- sokak ortasında sesli gülemeyeceğini bilmeyen yoktu. Karşı kaldırımdan gelen çocuklu başka bir kadın "Size ne canım güldüyse güldü" demedi. Çocuğunu kucağına aldı adımları hızlandı. Fötr şapkalı kadın demir kapılı bir bahçeye girdi. Görebildiğim kadarıyla üç katlı eski bir binaydı. İş çıkış saatinde herkes eve gittiğini sanırken ben kim olduğunu bilmediğim bir kadını takip ettim. Yağmur hafiflemişti. Cebimdeki sinema bileti, sigara paketi olduğu gibi su almış, cüzdanım ıslanmıştı. "Eve gidip uyusam"

Öyle yaptım. Eve gidip bir güzel uyku çektim. Bununla birlikte bütün gece garip rüyalar gördüm. Puslu, kristal suretlerin açılıp kapanan ağızlarından yalnızca yağmur seslerini işitebildim. Aksaray'da takip ettiğim kadını unutamamış olmalıyım ki uyanınca hemen hatırladım. Ateş isteyen takım elbiseli adamı ve dayak yediğim garsonu da hatırlayınca neşem kaçtı. İki ağrı birden saplandı başıma. Baş ağrıları da pişmanlıklarımız gibidir unutulunca acısı geçer. Bununla birlikte saatler geçtikçe sadece kötü hatıralar baskın gelmeye başladı. "Takım elbiseli sararmış bıyıklar", "Kolları sıvalı terli gömlekler"... Baskın gelen kötü hatıralara inat içimde fötr şapkalı kadını görme isteği uyandı. Geniş yatağın üstünde doğrulup kalktım. Hareket ettikçe yatak gıcırıyordu. Heyecandan olmalı önce ayak yoluna girdim. Koridordaki aynalı dolabın önüne geçip kırmızı kazağımı

giydim. Aynadan pis pis bakan suretime dilimi uzattım. Elbette inandırıcı mimiklerim olsun isterdim. Herkes inandırıcı olmayı ister. Ben de bazen aynaya bakarak güzel bir biçimde ağlamaya çalışırım. Lakin suratım, ağlan insan suratından ziyade para koparmaya çalışan dilenci şeklini alır. Evden çıkacağım sıra üstümü yokladım. Sigarayı, kibriti, anahtarları ceketimin ceplerine aktardım. Bozuk paralar çok ses yapınca birazını salondaki vazonun içine attım.

Apar topar evden çıkıp ilk bulduğum taksiye atladım. Taksi şoföründen, önce Aksaray'a sonra Karaköy'e gitmesini istedim. Bunu isterken neredeyse gülümseyecektim. Hatta biraz gülümsedim. Bütün bu gülümsemeler muhakkak fötr şapkalı kadından ötürü olmalıydı. "Bu yağmurun dineceği yok". Yağmura teşekkür ederim. Şoförle dikiz aynasından göz göze gelince ondan farklı olduğumu hissettim. Kim olduğunu bilmediğim bir kadının bana sağladı üstünlüktü bu. Artık taksilere binmemeliydim. Devlet töreniyle şahsıma makam araçları tahsil edilmeliydi. Makam araçları saldırılara karşı üstün korumalı olmalıydı. Aracın tekerlekleri, delinme ve patlamaya karşı dayanıklı olmalı fakat olası bir delinme durumunda bile çelik jantlar devreye girip aracın hareketini sağlamalıydı. Aracın kasası titanyum alaşımından yapılmalıydı. Hatta restorasyon gerektirdiği durumlarda bile masrafı milyonları aşmalıydı. Hayal gücüm kuvvetleniyordu. Hayal gücüm kuvvetlendikçe yüzümü çirkin bir gülüş aldı. Dikiz aynasında sararmış dişlerimi görünce keyfim kaçtı. Dikkatim tekrar fötr şapkalı kadına toplandı. Onun kim olduğunu öğrenmeliydim. Gerek-siz bir özgüven içinde olmamalıyım. Medeni bir insan gibi onunla yüz yüze konuşabilmeliydim. Belki o da benim

gibi yalnızdır. Yalnız yaşayan insanların yalnızlıkları gürültülü olur. Yalnız değilse bile kaldırımlarda yürümenin bahtiyarlığını öğretmeliydim ona. Ona yemek tariflerinden, örgü çeşitlerinden, kadın programlarından önce kaldırım-larda yürümesini öğretmeliyim. Kuşların kaldırımlarda bir hatıra gibi yürüdüğü sokakları gezdirmeliyim. Bu bahtiyarlığı keşfetmiş olmakla bile taksi şoföründen farklıydım. Bunu fötr şapkalı kadın da bilmeliydi. Bana sağladığı üstünlüğü kendi gözleriyle görmeliydi. Birden onu görememek ihtimali aklıma düştü. Elektrik kaçağına kapılmışım gibi titredim. Hastalıklı bir ruha mutluluk geçerken bile uğramalı.

Hayal gücüm arttıkça hafızam zayıf-lıyordu. Neyse ki Karaköy sahilinde inip yürümeye başlayınca sokakları tek tek hatırladım. Nihayetinde demir kapılı evi buldum. Pencereleri görebildiğim bir köşeden apartmanı karşıma alıp sırtımı duvara dayadım. “Yağmurun deneceği yok”. Ellerimi paltomun cebine koydum. Fötr şapkalı kadının evde olmasını ummaktan ve dışarı çıkmasını beklemekten başka yapabileceğim bir şey yoktu. “Ateşim yok”. Hayır, var! Takım elbiseli adama yok. Umarım hâlâ ateş arıyordur... Bugün özellikle en sevdiğim kazağımı giydim. Üç yıl önce alınmıştı bana. Kendi aldıklarımı daha sonra beğen-miyordum. Bana alınan kazaktı bu. İşte başkalarına düşkünlüğümün bir başka örneği. Kendi aldığım bütün elbiseleri atmalıyım, hayır onları kanepenin altına koyup farelerin kemirmesini beklemeli-yim. Sonra kemirdikleri için sövmeliyim. Bütün hayatım kullanmadığım eşyaları ayıklamakla geçti, yine de bitiremedim. Bu kazağı, tekeri kırık bir bavulun içinde kışlıkların arasında buldum. Allahtan kimse bu bavulun buzdolabının üstünde olduğunu görmüyordu. Belki de bunun

için yalnızdım. Dışarıda herkese istediği yanımı gösteriyorum. Yine de yağmura teşekkür ederim.

Yaklaşık dört saat geçmişti ki demir kapıdan onun çıktığını gördüm. Ellerimi paltomun cebinden çıkarıp saçımı, saka-lımı düzelttim. Neredeyse beklemekten vazgeçip dönecektim. Esaslı bir adam olsam hiçbir işimi yarım bırakmazdım. Her heyecanımın ortasında başka bir heyecana sürüklüyordum kendimi. Her şeyi yarım yaşamaktan, her şeye geç kalıyordum. Her şey mi? Bak buna bu kadar emin olma. (Yalnız olunca insan daha rahat söyleniyor). Onu takip etmeye başladım. Cesaretimi toplarsam günün sonunda konuşabilirdim. Akşam eve dönünce yapacak bir işim de yoktu. Ayrıca ihtiyatlı olmalıydım. İstemediğim bir sonuçla karşılaşmamak için fazla düşünmeliydim. Olası hayal kırıklığına karşı kendimi en kötü sonuçlara hazırlamalıydım. Fötr şapkalı kadın uzun topuklarıyla sahil yolunu tuttu. Arnavut kaldırımlarının bittiği yerde geçen arabalara yol verdi. Arabaların camlarına fötr şapkasıyla yansdı. Kusursuz görüntüsünü, karton toplayan bir gencin arabası gölgeledi. Sonra yansıması puslu, kristal bir hal aldı. Yolun kenarında park halindeki bir aracın camından makyajını kontrol etti. Arkasına bakmıyordu. Acelesi yokmuş gibi adımları seyrekli. Karşı taraftan gelen kır saçlı adam fötr şapkalı kadını boydan boya süzdü. Yanından geçtikten sonra kafasını arkaya çevirip uzun uzun baktı. Yürümeye koyulacağı anda omuzuma çarptı. “Pardon” dedi. Kalın parmakla- rıyla burnunu kaşdı, yürümeye devam etti. İnsanların niyeti hep iyidir! Akrebin kuyruğuna benzeyen çatallı dillerini içeri büzüp başlarını sallayarak özürde bulunurlar. Hem de çok kibar bir şekilde yaparlar bunu. Aslında kimsenin bir özre ihtiyacı yok. İhtiyacımız olan özürde

bulunacak bir işi yapmamak. Çünkü bazen bir hareket insanı çıldırtmaya yetebilir. Hepimiz bazen çıldırırız. Bazen tek bir kez bile çıldırmak yeterli olur.

Fötr şapkalı kadın sahile gelince durdu. Boş bir banka oturdu. Ellerinin tersiyle fötr şapkasını düzeltti. Çantasından bir kitap çıkarttı. Sayfaları karıştırdı. Gün-lerdir içimde bulunan sıkıntı tekrar löp diye oturdu. Bu sıkıntının sebebi ne takım elbiseli adamdı ne de dayak yediğim gar-sondu. Yalnızlık olmalıydı. Yalnızlık, ölü dillerin ölü sesleri., Yalnızlık, ağır bir yük, onu anlamayacak kimselerle otobüs kuy-ruğuna bile girmemeli. Aslında dosdoğru gidip onun yanına oturabilirdim. Fakat düşündüm. Oturduktan sonra herhangi bir çiçekçinin bizi fark etmesi bir felaket olabilirdi. Daha büyük bir felaket ise bizi çift sanmaları ihtimaliydi. Üstelik sahilin orta yerinde keman çalan çingeneler de vardı. Para koparmak için tepemize dikilebilirlerdi. Vakit ilerledikçe kalabalık arttı, kalabalık arttıkça cesaretim kırıldı. Bir grup genç, yanlarında getirdikleri siyah poşetin içinden içeceklerini çıkarttılar. Çocuklu aileler deniz havası almak için sahilin başka taraflarına gittiler. Hava kararmış, ortalık yerde insanlar gölge halini almıştı. Sonunda bir dilenci, fötr şapkalı kadına musallat olunca kadın apar topar sahilden çıktı. Sahilden çıkıp dar bir sokağa sapınca alkollü iki genç peşine takıldı. Kirli sakallı gencin gülüşleri gittikçe çoğaldı. Kısa boylu bir kadın “Allah belasını versin bu serserile-rin, akşam sokağa çıkamaz olduk” dedi. Büfenin içinden başını dışarıya uzatmış, sakalına çekirdek kabuğu yapışmış başka bir adam “İçmesini bilmiyorlar abla” dedi. Taksinin bagajından valizlerini çıkaran, topuklu ayakkabıları yüzünden rahat hareket edemeyen yolcu da bu düşünceye hak verir gibi başını salladı “İçmesini bilmiyorlar”. Fötr şapkalı kadın

bu konuşmaların hiçbirini duymadı. Adımlarını hızlandırdı. Dar sokağa sapan minibüs fötr şapkalı kadınla burun buruna geldi. Minibüsün camından uzanan kafa “vay anam vay” dedi. Radyonun sesini açtı, egzozu bağırarak yoluna devam etti.

Fötr şapkalı kadın kalabalık yüzünden huzur-suzluğu artmış gibi arkasına sık sık dönüyordu. Sonunda demir kapılı evin sokağına girdi. Kaldırım boyunca ilerledi. Demir kapıdan içeri girdiğinde soluk soluğaydı. Yere yığılacak gibi yürüyordu. Peşi sıra demir kapının aralığından içeri girdim. Çimenlerin üstüne akşam serinliği çökmüştü. Otlar kapkara, bozkır gecesi gibi derin bir renk almışlardı. Renklere basmamak için mi ihtiyatla yürüyordum yoksa korktuğum için mi bilmiyorum. Kısa bir duraklamadan sonra adımlarımı hızlandı-rım. Bahçenin orta yerinde, çantasındaki zarfları karıştıran postacının hiç de kalpağa benzemeyen şapkası dikkatimi çekti. Balkonun demirlerinden sarkmış biri daha vardı. İpe dizili çamaşırlar adamın yüzünü örtüyordu. Çamaşırların ardındaki ses şimdiye kadar hiç farkına varmadığım bir lirizmle bana seslendi. “Fatih Bey posta sana!”. İnsan, sahibini görmediği sese kutsallık atfediyor. Oysa ben bütün kutsal olan şeyleri sonsuz bir mavilik olarak düşlemiştim. Dudaklarımı kanatırcasına ısıırıyorum. Işık görmüş yarasa gibi kendimi apartmanın içine sürükledim. Ah, bitse bu kirli ve yapışkan sesler, geldiğim gibi gideceğim bu bahçeden. “Hey Fatih Bey!..”. Apartmanın içine kadar gelen seslere aldırmadım.

Fatih Bey üst kat komşumuzdur. Yakın zamanda karısını kaybetti. Muhakkak bir hâl oldu. Yoksa evine hırsız gibi girer mi insan? Postacı, boğazın-daki gıcığı temizledi,

Allah sabır versin, zor.

...

Dar merdivenleri usulca çıktım. Birden kapımın önünde buldum kendimi. Yine dipsiz bir sıkıntı içimi kapladı. Anahtarlarımı çıkarıncaya dek düşü-necek birçok şey buldum. Aksaray’daki yağmur hareketlerimi yavaşlattı. Kapının önünde biraz fazla durdum. Sonra mahzunlaştım. Anahtarları komodinin üzerine bırakıp sırtüstü uzandım. “Evine hırsız gibi girer mi insan”. Kim bilir... ■

Kayseri'yi
Fotoğraflayanlar

Ahmet Kirazoğlu

Alper Asım

İbni Arabi, Fusus'ul Hikem'in Adem fassında “bir şeyin kendisini kendisi vasıtası ile görmesi, ayna gibi başka bir vasıta ile görmesine benzemez” der.

Görmek... Nasıldır, niçindir, nedir? Çetinlerin çetini bir mesele. Öyle ki görüntü görmeye perde olabilir. Gördüğümüz görmek istediğimizin önünde engel olabilir. Ya da gördüğümüz görmek istediğimizden bir tecelli olabilir. Mesele bu ikisi arasındaki ayrımı fark edebilmekte. Görünen ile görmek istediğimizi ayırt ettiğimiz zaman bakmayı kalbî anlamda bir bilinç ve şuurla yapıyoruz demektir.

İçinde yaşadığımız çağ insanın kendisi gibi bakışını, eşya ve hadiseleri algılama biçimini de sıradanlaştırıyor. Çokluk çoğalarak yokluk haline gelirken, teklik iyice mücerred hale gelerek çoğalabiliyor. Bu hususta fotoğrafçı için şüphesiz ki en



önemli husus bakışın ve gördüğümüz şeyin yalnızlığı. Zygmunt Bauman “ağaçların arasına girdiğinizde orman görünmez” der. İnsanın teşhirin böylesine yoğun olduğu bir çağda yaşaması, görüntü kirliliğine tükenmez bir biçimde muhatap olması, görünürlüğü temel yaşam kaygısı haline

getirmesi onun bizatihi çokluğu değil yalnızlığı ile ilgilidir.

Fotoğrafı kendimiz vasıtası ile görüp, fotoğrafta da kendimizi hissedebildiğimizde hem bize ait bir bakışa, hem de bize ait bir fotoğrafa sahibiz demektir. Başkası vasıtası ile gördüğümüz bize ait

değildir ve biz de değiliz. Öyleyse içinde yaşadığımız çağda orman içinde bir yalnız ağaç da olsak, kalabalıklar içinde yapayalnız bir insan da olsak, herkesten daha çok varız demektir. Çünkü kendini, eşyayı kendisi vasıtası ile gören hakikatle iç içedir.

Fotoğrafçılar içinde özellikle makro (özellikle de kelebek ve kuş) fotoğrafçıları bu hususu daha iyi bilirler ve yansıtırlar. Çünkü onlar detaydaki, içteki özü görek bütünü bilirler. Böylesi bir görüş ve bakış kendisi ile gördüğü arasındaki bütün engelleri kaldırmaktır.



beğın veya bir kuşun peşinden saatlerce gitmek yolu ve yolculuğı, onu aramak dikkat ve rikkati, onu beklemek ise sabrı temsil eder. Aslında bir kelebek veya kuş sizi fotoğraf üzerinden hakikate disipline eder. Çünkü aradığını bilen, beklediğini de bilir ve bulduğunda aradığını bulmuş, beklediğine kavuşmuştur.

Ahmet Kirazoğlu tabiatın içinde ve hatta onun içinin de içinde bir fotoğrafçı. Herhangi bir doğa fotoğrafçısı bütünle uğraşırken o bütün içindeki detayları yakalamaya çalışır. Bütünün güzelliğini onun zerresinde anlama gayret eder. Tabiatı kimi çiçeklerin, kimi kelebeklerin, kimi de bulutların peşinde gezerek anlamaya çalışır. Ahmet Kirazoğlu ise yıllardır kuşların peşinde gezen bir fotoğrafçı.





▲ Kara İskete - Aladağlar



▲ Çit Kuşu



▲ Taş Kuşu - Aladağlar



▲ Keten Kuşu - Aladağlar



▲ Sürmeli Dağ Bülülü



▲ Kınalı Keklik



▲ Karakızılkuyruk



▲ Kar Serçesi - Aladağlar

Derdi elbette suret değil. Bazen Erciyes'in eteğinde, bazen Sultan Sazlığı'nda, bazen Hörmetçi'de bazen de Aladağlar'da fotoğrafını çektiği kuşlar aslında aidiyet hissettiği toprakların ruhudur. Bunun içindir ki baktığınız kuş fotoğrafındaki ifade sırf fotoğraftan ibaret değildir. Bir kuşu ararken, bir kuşu beklerken aslında sabrın ne olduğunu da öğrenir fotoğrafçı. Fotoğrafçısının ilgisi onun insani ve kültürel gelişiminde birinci derecede belirleyici olabilir.

Şehrin fotoğrafı sadece mekân fotoğrafı değildir. Bununla birlikte o şehirde çektiğiniz insan fotoğrafları da şehre aittir. Tıpkı o coğrafyaya ait kuşlar ve diğer canlılar gibi. Dolayısıyla coğrafya sadece evlerden, insanlardan ibaret değildir. Şehir sadece evleri, caddeleri, sokakları ile değil; insanı ve o coğrafya ile özdeşleşen diğer varlıkları ile de şehirdir. Ahmet Kirazoğlu'nun Kayseri çevresinde çektiği kuş fotoğraflarını izlerken bunu çok daha iyi anlıyorsunuz... ■

Kayseri'den Geçenler / Göçenler

Dr. Mustafa Aslan
mustafaaslan1951@gmail.com

Zaman su gibi akıp gidiyor. Sessiz sedasız akan zaman nehri, acı tatlı anılarla dolu ömrümüzü de birlikte sürüklüyor. Daha dün yanımızda olanlar bugün aramızda yok! İlahî kanun böyle takdir eylemiş. Yüce kitabımızda herkesin bir ömrü olduğu, ecel zamanı geldiğinde bunun bir an bile olsa ileri alınamayacağı veya ertelenmeyeceği belirtilmektedir. Şehir, ilçe, mahalle, köy, okul, aile, komşu, arkadaş ve dost çevresi gibi sosyal hayatımızın birliktelikleri kültür değerlerimizin olmazsa olmaz parçaları.

Kırk yılı aşkın bir zamandan beri havasını soluduğum, deresini tepesini severek dolaştığım Kayseri, hayatımın kilometre taşlarından biri olarak hep gönlümdeki müstesna yerini koruyor. Mesleğim öğretmenlik olduğu için, Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak güzel yurdumun pek çok yerinde görev yaptıktan sonra, önce okutman, sonra da yardımcı doçent olarak üniversitedeki hizmetlerim sırasında dost ve ahbap halkam hayli genişledi. Yavru Vatan Kıbrıs'ta beş yıl görev yapmak da bu anlamda hayatıma oldukça güzel katkılar sağladı.

Otuz üç yılı aşkın bir hizmetten sonra kendi isteğimle emekli olunca bilgi, müşahede ve birikimlerimi derleyip toplamak ve imkân el verdikçe bunları kamuoyuyla paylaşmak konusunda benim için fırsat da doğmuş oldu. 1988'den beri Talas'ta yaşadığım için, on yıl görev yaptığım, yüksek lisansımı ve doktoramı yaptığım Erciyes Üniversitesi de sosyal ve kültürel etkinlikleriyle kültür hayatıma bir hayli katkıda bulundu. Doktora alanım Eski Türk Edebiyatı (Divan Edebiyatı) olduğu için, yirmi yıla yakın bir zamandan beri Ebced Hesabıyla tarih düşmeğe çalışıyorum. Geride kalan yıllar içerisinde bunlardan bazılarını yerel ve ulusal dergilerde yayınlamıştım.

Prof. Dr. Remzi Kılıç'ın editörlüğünde hazırlanan “Mustafa Keskin Armağanı”nda¹ yer alan yazımda,

Kayseri'den yetişmiş veya Kayseri'ye yerleşip burada hizmeti geçmiş olan Abdullah Develioğlu (229), Abdullah Saracoğlu (245), Abdurrahman Sami Yalçın (217), Abdülcelil Can (251), Âdem Çilsal (Âdem Ağa) (221), Ahmet Demirci (256), Ahmet Gazi Ayhan (230), Ahmet Hilmi Kalaç (218), Ahmet Madazlı (251), Ahmet Mithat Ef. (Güpgüp-zâde) (212), Ahmet Muammer Bey (211), Ahmet Nazif Ef. (208), Ahmet Remzi Dede (Akyürek) (213), Ali Rıza Önder (237), Ahmet Uğur (263), Ali Çatak (239), Ali Rıza Karabulut (262), Âlim Ef. (Müderriş-zâde) (204), Ârif Molu (222), Bekir Efe (258), Celal Sandal (252), Cemil Baba (Hacı Cemil) (227), Coşkun Ertepinar (250), Emin Hisarcıkloğlu (235), Erkiletli Âşık Hasan (203), Everekli Seyrânî (204), Fahrettin Yalçın (264), Fehmi Ef. (214), Galip Bey (Çivici-zâde) (207), Hacı Mehmet Çorakçı (239), Hacı Nuh Ef. (Balta Hoca) (216), Hacı Torun Ef. (205), Halim Kâmil Teoman (227), Hasan Nail Canat (248), Hikmet Tanyu (236), Hilmi Ef. (Feyzi-zâde) (202), İbrahim Ef. (Gözübüyük-zâde) (202), İbrahim Hakkı Çuhadar (240), İbrahim Kirazoğlu (231), İbrahim Peker (261), İbrahim Safa Bey (212), İbrahim Tennûrî (199), Jale Baysal (257), Kadı Burhanettin (198), Kadir Has (252), Kasım Karahan (259), Kazım Yedekçioğlu (262), Kemal Batanay (226), Kemalettin Karamete (220), Leman Cevad Tomsu (232), Mahmut Raci Ef. (209), Mehmet Âlim Çınar (210), Mehmet Çalık (223), Mehmet Kemal Dedeman (242), Mehmet Selim Karaca (229), Mimar Sinan (200), Muharrem Ef. (Keçeci-zâde) (215), Muharrem Eskiyan (258), Muin Feyzioğlu (228), Mustafa Âsım Köksal (243), Mustafa Miyasoğlu (265), Mustafa Necati Karaer (238), Naci Kınacioğlu (256), Nâzım Terzioğlu (222), Nevin Akyurt (248), Nevzat Üstün (225), Nuh Kuşçulu (237), Nuh Naci Yazgan (214), Nuri Cingilioğlu (244), Nuri Has (217), Osman Ef. (Hamurculu) (208), Osman Kavuncu (219), Ömer Kirazoğlu (233), Ömer Lütfü Gökmar (246), Râgıp Bey (Başkâtip-zâde) (215), Râşid

¹ Mustafa Aslan, (Mustafa Keskin Armağanı, Editör Prof. Dr. Remzi Kılıç), Ebced Hesabıyla Kayseri'ye Dair Bazı Tarihler, İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul 2014, s.197-267.

Ef. (Reisülküttap) (201), Reşat Aktan (224), Rûzî (Mehmet Emin Ef.) (206), Sabit Hashalıcı (254), Saim Sarıkaya (263), Sakıp Sabancı (247), Salih Avgın (215), Servet Akaydın (249), Seyfullah Sevim (255), Süleyman Hayri Bey (206), Şaban Kuzgun (244), Turhan Feyzioğlu (232), Ümit Fehmi Sorgunlu (259), Yaman Dede (Abdulkadir Keçeoğlu, Diyamandi) (218), Yaşar Şadi Bey (210), Yaşar Uğur (266), Yılmaz Gavremoğlu (234), Yunus Akçamur (253), Zafer Bayburtluoğlu (246), Zeke-riya Bozdağ (225), Zeki Duman (265) için düştüğüm tarihler yayınlanmıştı. (İsimlerin yanında parantez içindeki rakamlar, o yazımdaki sahife numarasını göstermektedir.)

Bu zincire bir halka olmak üzere, vefat tarihlerine göre aşağıda sıraladığım Mehmet Cantürk, Haydar Ali Dirioz, Nevzat Türkten, Âkif Emre, Hasan Basri Üstünbaş ve Mehmet Pala-mutoğlu için düştüğüm tarihlerimi de ilave etmek istiyorum.

MEHMET KASIM CANTÜRK

Uygur Türklerinden olan Mehmet Kasım Cantürk, 1925'te Yarkent'te Kasım Efendi ve Fatma Hanım'ın ilk çocukları olarak dünyaya gelmiştir. İlk tahsilini Yarkent'te Üskücüler (Keçiciler) okulunda yaptıktan sonra Kaşgar'daki İydğâh medresesine girmiş, on iki yıl okuduğu bu medreseden ica-zetname (diploma) almış, tekrar Yarkent'e dönmüş, orada Hemra adında bir kızla evlenmiş, bu evlilikten ikisi erkek üçü kız olmak üzere beş çocuğu olmuştur. Komünist Çin'deki Mao yönetiminin ağır zulüm ve işkencelerine dayanamayıp canları pahasına ulu dağları, derin vadileri aşmayı, kurda kuşa yem olmayı göze alarak kafile halinde soydaşları ile birlikte öz vatanından ayrılmak zorunda kalmıştır. Çinlilere görünmeden bin bir güçlülük ve gizlice Himalaya dağlarını aşıp Afganistan'a varmışlardır. Afganistan'daki Türk Büyü- kelçiliği yetkililerinin de gayretiyle 1961'de uçakla Ankara'ya, oradan da otobüslerle Kayseri'ye gelip fuar alanı yakınlarına yerleşmişlerdir. Mehmet Ağabey, Rahmetli İsa Yusuf Alptekin ile birlikte Türkiye'de Doğu Türkistanlıların temsilcilerinden biri olarak hafızalardadır. Naci Kınacıoğlu'nun rektörlüğü sırasında Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüpha- nesine uzman olarak alınmış, emekli oluncaya kadar orada hizmetlerine devam etmiştir. Alçak gönüllülüğü, efendiliği, hiç kimseyi kırmaması, yardımseverliği, yanına kim gelirse gelsin bir şeyler ikram etmesi onun en güzel hasletleriydi. 01 Şubat 2015'te bu dünyaya ve bütün sevenlerine veda edince “innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn” diyerek kendisine Ebced Hesabıyla aşağıdaki tarihi düşmüştüm. Nur içinde yatsın, mekânı cennet olsun.



Doğu Türkistan Davasının Bayraktar İsimlerinden Mehmet Kasım Cantürk İçin Tarih

01 Şubat 2015 Pazar, 11.00

*Doğdu Yarkent'ten güneş dünyaya nûrun salmalı
Böyle bir nur Türklüğün gönlünde daim kalmalı*

*İsmi Mehmet Kasım olmuş ilme âşık bir yiğit
Eylemiş tahsilini ârifler ibret almalı*

*Çinliler her yerde fırsat kollamış gündüz gece
Vermiyor tahsile imkân bir emin yol bulmalı*

*Kafileyle karlı dağlardan aşarken azm ile
Hak inayet eyledikçe gönle iman dolmalı*

*Kayseri'ye yerleşip tam elli yıl olmuş mukim
Canına kast eyleyenler kahrolup alçalmalı*

*Eylemiş doksan yaşın ikmal Hudâ'dan armağan
Ay Şubat, gün 1, Pazar, posta kapıyı çalmalı*

*Davet etmiş Hak onu cennette mihman olmağa
Mağfîret deryasına gavnâs olup hep dalmalı*

*Kaç hesap ettim Camâlî böyle tarih bir çıkar
En münasip söz dedim “meşgûliyetler” olmalı*

meşgûliyetler/ رلت ي لو غ ش م 2016-1=2015

HAYDAR ALİ DİRİÖZ

1923'te Urfa Birecik'de dünyaya gelen Haydar Ali Dirioz, İlkokuldan sonra Diyarbakır ve Gaziantep Liselerinde okumuş, 1947'de İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün yanı sıra, İstanbul Yüksek Öğretmen Okulundan da mezun olmuştur. Ayasofya Kütüphanesi müdür- lüğü, Kuleli Askerî Lisesi edebiyat öğretmenliği, Ankara'da Gazi Eğitim Enstitüsü öğretim üyeliği, Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Müşavirliği, üyeliği ve müsteşar yar- dımcılığı görevlerinde bulunmuş, 1965-1968 arasında Tahran Büyükelçiliğinde kültür ataşeliği yapmıştır.

Erciyes Üniversitesi bünyesinde Fen-Edebiyet Fakültesi kurulunca, bu fakültenin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kurmak üzere, eşi Prof. Dr. Meserret Dirioz ile birlikte Kayseri'ye gelmiş ve on yılı aşkın bir süre bu bölümde oldukça kıymetli hizmetler vermişlerdir. Divan Edebiyatımızın uzmanlarından biri sayılan Haydar Bey, eşi Meserret Hanımla birlikte hayatını Türk kültür ve edebiyatının tanınip bilinmesine vakfetmiş, yurt içinde ve dışında pek çok hizmette bulunmuştur. Ferid KAM, Ali Ekrem BOLAYIR, Tahir OLGUN ve Ali Nihat TARLAN isimleriyle özdeşleşen klâsik metin şerhinin son büyük üstat- larından biriydi. Tercüme, takriz ve telif eserlerinin yanı sıra pek çok ansiklopedi maddesine de yazar olarak imza atmıştı. O, aynı zamanda klâsik Türk şiiri geleneğini devam ettiren ve özellikle tarih manzumeleriyle dikkat çeken bir şairdi de.

Kayseri'deki hizmetlerini tamamlayıp buradan ayrılmış ve İstanbul'a yerleşmişlerdi. Meserret Hanım orada vefat edince, İstanbul'a gittikçe Acıbadem'deki evinde Haydar Beyi birkaç kez ziyaret etmiştim. Fırsat düştükçe telefonla da görüşüyorduk. Kendisiyle son görüşmemizde göçü Ankara'ya kaldıracağını söylemiş, oğlu Kemal Dirioz'un sabit telefonunu vererek oradan haberleşebileceğimizi belirtmişti. Çeşitli zaman- larda birkaç kez aramama rağmen görüşmek kısmet olmadı. Bir bayram günüydü telefonum çaldı. Açtığımda kızı Yıldız Hanım'ın kayınpederi Rıza Kardaş telefondaydı. Kendilerini takdim ettiler, gıyaben tanışmış olduk. Zaten Rıza Bey ile bu hısımlıklarını biliyordum. Telefonu Haydar Beyin açtığını, bir kitap göndereceğini, adresimi istediğini belirttiler, verdim. Birkaç gün sonra kargoyla gönderdiği kitabı elime geçti: Kudemânın Yolunda Birkaç Adım veya Çocukluğumda Başlayıp Devâm Eden Heveslerim. Yeşil ciltli, 106 sahifelik bu kitap onun şiirlerini ihtiva ediyordu. Nasıl sevindiğimi kelimelerle ifade etmem zor. Bu kitap onun divançesiydi. Zaman zaman bahsettiği Divan tarzındaki şiirlerini kitap halinde elimde buldum. Dünyalar benim olmuştu. İçerisinde şahsımla ilgili iki şiir de vardı. Kıbrıs'ta iken yazıp kendisine gönderdiğim, 85 yaşına gelişine dair akrostişli bir şiirime cevaben kaleme almışlar. İltifatına cevap vermeme ömrü vefa etmedi. Nur

içinde yatsın. Vefatından geç haberdar oldum. Bu kusurumu telafi etmek için ardından yaz- dığım ve kızı Yıldız Kardaş'a gönderdiğim tarihler aşağıdadır. (Rahmetli eşi hocam Prof. Dr. Meserret Dirioz'un vefatı üzerine de -hatırimda kaldığı kadarıyla- iki tarih düşmüştüm. Üç yıl önce bilgisayarıma virüs bulaştığı için, tarihlerim de dâhil olmak üzere yılların emeği şiirlerim, yazılarım, makalelerim, tebliğlerim, Ebced Hesabı üzerine çalışmalarım heba olup gitti. Ne yaptıysak kurtaramadık. Meserret Hanım için olan tarihlerim de bu talihsizliğe kurban gitti.)



25 Temmuz 2016 Pazartesi Günü 93 Yaşında Hakk'a Yürüyen Edebiyat Âlimi Haydar Ali Dirioz İçin Tarih

Talas, 30 Mart 2017 Perşembe, 05.45

*Gece gündüz ilmi etti iktisâb
Doksan üç yıllık ömür var et hesâb
Gitti Haydar Bey cihandan cennete
Oldu tam tarihi bâğ-ı ıztırâb*

2016 باغ اضطراب / bâğ-ı ıztırâb

Diğer Bir Tarih

*Talas, 30 Mart 2017 Perşembe, 06.00
İlme irfana gönül verdi ve hâdim oldu
Durmadan gayret edip şevk ile âlim oldu
Tarihin yazmak için geldi tahiyyat ne güzel:
Ali Haydar Dirioz cennete âzim oldu*

1197 علی حیدر دیری اوز جنته عازم اولدی
+819 تحیات
2016

Diğer Bir Tarih

Talas, 30 Mart 2017 Perşembe, 06.10

*Giden var emr-i Hak vaki olup artık ahibbâdan
Haberdardı maarıften, edepten, cümle imlâdan*

Hükümet var hesap ettim de yazdım işte tarihi;
Mekanı cennet olsun gitti Haydar Bey bu dünyadan

1542 مکانی جنت اولسون گیتدی حیدر بگ بو دنیادن
+474 حکومت
2016

Diğer Bir Tarih

Talas, 30 Mart 2017 Perşembe, 06.25

Göçtü bir er doldurulmaz Hak bilir asla yeri
Her zaman rehber edinmiş Hazret-i Peygamber’i
“Perzerin”den farkı var elbet “geveşt”in et hesap:
Gitti Haydar Bey cihandan cennet olsun makberi

1759 گیتدی حیدر بگ جهاندن جنت اولسون مقبری
+257 = (469) پرزرین / perzerin – (726) گوشت / gevešt
2016

Diğer Bir Tarih

Talas, 30 Mart 2017 Perşembe, 06.35

Ömrünce eşirrâ ile rezm etti dōstlar
Gün geldi ahibbâ ile bezm etti dōstlar
Yok Kayseri plakası tarihe bakın bir:
Haydar Ali Bey cennete azm etti dōstlar

2054 حیدر علی بگ چنته عزم ایتدی دوستلر
-38
2016

Diğer Bir Tarih

Talas, 30 Mart 2017 Perşembe, 06.50

Ecel gelmişse beklenmez şifa dünyada merhemden
Hüzün var elde mendil dideler pür-hûn olur nemden
“Acem”den farkı yok elbet “saba”nın işte tarihi:
İlâhî, rahmet et Haydar Beyim gitti bu âlemden

2036 الهی رحمت ایت حیدر بگم گیتدی بو عالمدن
-20 = (93) صبا / saba – (113) عجم / acem
2016



NEVZAT TÜRKTEN

1928 yılında Kayseri’de doğup ilkokulu babasının öğret-menlik yaptığı Birecik ilçesinin Fırat ilkokulunda, orta ve lise tahsilini de Kayseri’de tamamlayan Nevzat ağabey, 1952 yılında İstanbul Hukuk Fakültesinden mezun olmuş, Kayse-ri’de uzun yıllar avukatlık yapmıştı. Türk Gençlik Teşkilatı ve Türk Milliyetçiler Derneğinin Kayseri Şubesini kuran Türkten, Milliyetçi Hareket Partisi İl Başkanlığı yapmıştı. 1956 yılından beri de yine kurucusu olduğu “Kayseri Kültür Derneği”ni yürütüyordu. 1978 yılı Ocak ayında çıkarılmaya başlanan Kay-seri’deki “Erciyes” dergisinin 1980’de sahipliğini üstlenmiş ve bu aylık edebiyat ve folklor dergisini aralıksız olarak vefakâr arkadaşı Alim Gerçel ile birlikte çıkarmağa devam etmişti². Son yıllarda sağlığı elvermediği için bu işi Alim Bey’e bırakan Nevzat Ağabey tam bir Kayseri ve Türk kültürü sevdalısıydı. Daha önce yazılarından gıyaben tanışım bu muhterem zâtı, Erciyes Üniversitesine Türk Dili Okutmanı olarak atandığım 1988’den itibaren şahsen de tanımak bahtiyarlığına ermiştim. Zaman zaman yazılar gönderdiğim Erciyes dergisi sanki bizi adeta kaynaştırmıştı. Ne zaman yanına uğrasam veya bir top-lantıda karşılaşsak, beni o mütebessim yüzüyle karşılar, çoğu kere de mahlasım olduğu için bana “Cemâlî” diye hitap ederdi. Eşi Sabahat Hanım ebediyete intikal edince, hem baş sağlığı dilemek hem de ona düştüğüm tarihi takdim için gittiğimde “hanımınızın ismini Sabahat mı, Sebahat mı yazayım” diye sorduğumda “Sabahat”i tercih etmişti.

Anadolu dergilerinin en uzun ömürlüsü Erciyes, bugün de yayın hayatını sürdürebiliyorsa, bunda onun unutulmaz hizmetleri vardı. Bir kültür âbidesi olan Erciyes’in geçmişte mali sıkıntılar içerisinde kaldığını, kapanmak tehlikesi geçir-diğini bilenlerdenim. 09 Aralık 2015 Cuma günü 88 yaşında

aramızdan ayrılan Nezat Türkten avukat ve gazeteci olarak hayli hizmetlerde bulunmuş, yazar olarak bir hayli makale veya tebliğin altına imzasını atmış ve şair olarak da bazı şiirler yazıp yayınlamıştı. Mekânı cennet olsun, nur içinde yatsın. Kendisine düştüğüm tarih aşağıdadır.

Erciyes Dergisinin Sahibi, Eşi Bulunmaz Dost, Avukat Ağabeyimiz Nevzat Türkten İçin Tarih

Talas, 09 Aralık 2016 Cuma, 23.45

Gelen durmaz, giden gelmez ezelden böyle âdettir
Akıl ermez, fikir yetmez bu can Hak’tan emanettir

İnandık âlemin fâniliğın bildik bihamdillâh
Huda takdiridir bunlar hep ondan bir âlâmettir

Yaşarken belki pek fark etmeyiz lakin budur gerçek:
Bidayet varsa yok çare ona tev’em nihayettir

Çok insan gördüm, ahabbâ olduğum bir hayli âdem var
Fakat Nevzâd Türkten başkadır yâri Sabahat’tır

Güzel huylar tecemmu’ eyleyip onda zuhûr etmiş
Asalettir, metanettir, sehavettir, sadakattir

Nedir dünyada kârı âdemin derlerse tek söz var:
Makâmı böyle bir âli-nihadın şimdi cennettir

Cemâlî düşme itnâba yeter tasdie hâcet yok
Kirâmı hayr ile yâd eylemek elbette sünnettir

Araştırdım bugün tavsif için bilcümle elfazı
“Teşebbüs zevki” tam tarih olur dersem hakikattir

“teşebbüs zevki / یقوؤ تشبش ت = 2018

ÂKİF EMRE

Kayseri’de 1957’de dünyaya gelen Âkif Emre, ilk orta ve lise öğrenimini burada tamamlamış, İstanbul’da mühendislik okumuştur. Hayatını medya ve iletişim üzerine okuyarak, yaza-rak, konuşarak geçirmiş kıymeti daha sonraları bilinecek olan yazarlarımızdandır. Görsel ve yazılı medyanın farklı alanlarında çalışmıştır. Yayıncılığa Akabe yayınlarının İstanbul temsilci-liğinde başlamış; yayıncılık, gazetecilik ve televizyonculuk alanlarında uğraş vermiş, bir dönem İnsan Yayınları’nın, Yeni Devir gazetesinin, Küre ve Klasik Yayınları’nın, uluslararası

haber portalı Dünya Bülteni’nin genel yayın yönetmenliğini yapmıştır. Yeni Şafak gazetesinde köşe yazarlığını ve internet sitesi Haberiya’tın genel yayın yönetmenliğini sürdürdüğü sırada, 23 Mayıs 2017’de Beşiktaş’taki ofisinde kalp sektesi geçirerek aniden aramızdan ayrılan Âkif Emre, “İz”ler adlı eseriyle Türkiye Yazarlar Birliğince “Yılın Yazarı” seçilmiştir. “Göstergeler” ve “Küreselliğin Fay Hattı” da diğer eserleridir. Vefatında kendisine düştüğüm üç tarih aşağıdadır.



23 Mayıs 2017 Salı Günü Kalbine Yenik Düşen Gazeteci, Yazar Akif Emre İçin Tarih

Talas, 23 Mayıs 2017 Salı, 22.00

Huda emriyle her ten var olunca bir de can oldu
Bu âlem ahiret yurdu için bir sayeban oldu
Hesap et iktibas var tarihin yazdım bihamdillâh:
Cihandan cennetü'l-firdevse Âkif Bey revan oldu

1453 جهاندن جنة الفردوسه عاكف بگ روان اولدي
+564 اقتباس
2017

Diğer Bir Tarih

Talas, 23 Mayıs 2017 Salı, 22.15

Bir bütündür âlem içre can ve ten
Gün gelir birlik bozulur aniden
Farkı var “sîb” ile “zîb”in et hesap:
Rihlet etti Âkif Emre aniden

1964 رحلت ایتدی عاكف امره فجاة
+ 53 سيب / sîb – (72) زيب / zîb (19)
2017

² Abdullah Satoğlu, Kayseri Ansiklopedisi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002, C.1, s.448.

Diğer Bir Tarih

Talas, 23 Mayıs 2017 Salı, 22.35

*Fanidir âlem solar bir bir muhakkak gülleri
Cân kuştur ten kafes kuş uçu artık boş yeri
Çıktı zar zor tarihin bir bir hesap ettim bugün:
Rihlet etti Âkif Emre cennet olsun makberi*

2438 رحلت ايتدى عاكف امره جنت اولسون مقبري

-421 زار زور

2017



HASAN BASRİ ÜSTÜNBAŞ

1946'da dünyaya gelen Hasan Basri Üstünbaş, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olup 1973-1978 yılları arasında orada Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Uzmanı unvanını almış, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesine geçmişti. Memleketi olan Kayseri’de 1978-1982 yılları arasında Halk Sağlığı Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmış, 1980-1982 yıllarında Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanlığını yürütmüştü. 1982-1987 yılları arasında Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Bölümünde Yardımcı Doçent, 1992 yılına kadar Doçent olarak çalışıp 1992 yılında da Profesör unvanını almıştı. Bu arada 1986-1987 yıllarında İngiltere’nin Birmingham Üniversitesinde Çocuk Kalp Hastalıkları üst ihtisasını tamamlayarak Erciyes Üniversitesine dönmüş, 1994-1997 yılları arasında Çocuk Sağlığı

ve Hastalıkları Anabilim Dalı Başkanlığını yaptığı dönemde Çocuk Kardiyoloji Bölümünü kurmuştu.

1993-1999 yılları arasında ise daha önce katkılarının olduğu iki anabilim dalına ek olarak Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı Kurucu Başkanlığı görevini de üstlenmişti. 1999 yılında 21. Dönem Milletvekili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine girmiş, 2005 yılında yeniden göreve dönmesi ile emekli olduğu 2013 yılına kadar yeniden Aile Hekimliği Anabilim Dalı Başkanlığı görevini üstlenmişti.

Ailesi, arkadaşları ve tüm çevresince bir Türk milliyetçisi ve vatansever bir bilim adamı olarak tanınan Üstünbaş, tüm kesimlerden kendini tanıyanlarca güler yüzlü, insan sevgisi ile dolu ve oldukça yardımsever birisi olarak nitelendirilmektedir. 21 Temmuz 2017 tarihinde hayata gözlerini yumduktan sonraki gün Kayseri’de Milletvekilleri için düzenlenen bir cenaze töreni ile ebediyete uğurlanmıştı. Adına bir bilimsel toplantı gerçekleştiren Aile Hekimliği Akademisi Derneği, “11. Aile Hekimliği Araştırma Günleri”ni onun onuruna düzenlemeye karar vermişti.

1988’den beri Erciyes Üniversitesi mensubu olarak yakından tanıdığım Hasan Basri Bey, özellikle Aile Hekimliği Başkanlığı yaptığı dönemde ne zaman yolum düşse güler yüzle karşılayan bir dost olarak gönlümdeki müstesna yerini hep koruyacaktır. Rabbim gani gani rahmet eylesin, mekânı cennet olsun, nur içinde yatsın. Vefatı üzerine Ebced Hesabıyla kaleme aldığım iki tarihi aşağıdadır.

Kıymetli Bilim İnsanı, Eşsiz Dost Hasan Basri Üstünbaş İçin Tarih

Talas, 23 Temmuz 2017 Pazar, 16.00

*Adam gibi adamdı âleme hep böylesi layık
Özenmiş zatına insan deyip hem Hazret-i Hâlık
“Dil-i nâşâd”dan var farkı “hûzî”nin hesap ettim:
Cihana elveda etti Hasan Basri Beyim artık*

1784 جهانہ الوداع ايتدي حسن بصري بگم آرتق

+233 = خوزي - (623) دل ناشد (390)

2017

Diğer Bir Tarih

Talas, 23 Temmuz 2017 Pazar, 16.20

*Devlet nedir, mille ne? Tâ küçükken fark etti
Bugün rihlet eyleyip bizi hüzne gark etti*

*Güher-pâre yitirdin ağla gözlerim ağla:
Hasan Basri Üstünbaş bu âlemi terk etti*

2450 حسن بصري اوستون باش بو عالمي ترك ايتدي

-433 گهر پاره

2017

MEHMET PALAMUTOĞLU

1928’de Kayseri’de doğan Mehmet Palamutoğlu Kayseri Lisesini bitirmiş, 1951 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesinden mezun olmuş, çeşitli kuruluşlarda görev yapmıştır. Keban, Karakaya ve Atatürk barajlarının proje çalışmalarına da katılan Palamutoğlu, 1973 yılında doktor, 1979’da doçent olmuştur. İstanbul Teknik Üniversitesi öğretim üyeliği ve 1982-1985 yılları arasında Cidde Kral Abdülaziz Üniversitesi Mühendislik Fakültesinde Assosiye Profesör olarak görev yapmıştır. 1985 yılında Erciyes Üniversitesi Öğretim Üyesi olan Palamutoğlu. 1986’da profesör olmuş ve rektör yardımcılığı görevini üstlenmiştir.



Üç telif eserinden başka çeşitli dillerde yayınlanmış makale ve tebliğleri bulunmaktadır. Arapça, İngilizce, Fransızca ve

Almanca bilen Profesör Palamutoğlu, Kayseri tarih ve kültürüne katkıda bulunmak üzere, Ahmet Nazif Efendi’nin hazırladığı “Mir’ât-ı Kayseriyye” isimli eseri sadeleştirmiş ve 1987’de yeni harflerle basılmasını sağlamıştır.³

Erciyes Üniversitesinde görev yaptığım yıllardan tanıdığım rahmetli Mehmet Palamutoğlu, ne zaman karşılaştık hep güler yüzü ve sevecen kişiliğiyle unutamadığım simalardan biridir. Bu dünyaya 8 Nisan 2018’de veda etmişti. Yüce Mevlâ’dan gani gani rahmet diliyor, mekânı cennet olsun diyorum. Kendisine Ebced Hesabıyla düştüğüm tarih aşağıdadır.

08 Nisan 2018 Pazar Günü Hakk’a Yürüyen Kıymetli Bilim İnsanı Mehmet Palamutoğlu İçin Tarih

Talas, 09 Nisan 2018 Pazartesi, 10.40

*Bu dünya böyledir bir bir gelip bir bir gidenler var
Gelen durmaz, giden gelmez, bulunmaz burda istikrar*

*Konan bir gün göçer elbet, kaderdir, eyledik iman
Hüküm Hak’tan gelir, yok itiraz, emreylemiş Settâr*

*Bahar, yaz, sonbahar, kış birbirin takip edip dursun
Ömürler hep geçer bunlarla sen esrârı et iş’âr*

*Göçüp genç, ihtiyar her gün veda ettikçe dünyaya
Gelir binlerce can âlem dolar boş durmadan tekrar*

*İlim tahsil edenler her zaman takdire lâyıktır
“Fevallâhi lein yehdî”⁴ hadisin etmeyiz inkâr*

*Tamam doksan yaşında gitti dünyadan Mehemmed Beğ
Cinânında ona rahmetler etsin Hazret-i Gaffâr*

*Muammer eylemiş Rabbim, bu nimet başka nimettir
Kıyam etmiş, rükû etmiş, sücûd etmiş hem istiğfâr*

*“Kuûdun zevki kat kat” tarih olmuş böyle bir zâta
Cemâlî sen dua kıl Fatihalar eyleyip izhâr*

■ **kuûdun zevki kat kat” = 20 || قعودك ذوقي قات قات**

³ Abdullah Satoğlu, Kayseri Ansiklopedisi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002, C.1, s.353.

⁴ «³ فو الله لأن يهدي الله بك رجلاً واحداً خيرٌ لك من خضر النّعم »⁴, “Allah’a yemin ederim ki Allah’ın senin aracılığıyla bir tek kişiyi hidayete erdirmesi, senin en kıymetli dünya malı olan kırmızı develere sahip olmandan daha hayırlıdır.” (Buhari, Fezailu’l-Ashab, 9; Müslim, Fezailu’s-Sahabe, 34)

Türk Şiirinde Kayseri

Kayseri Büyükşehir Belediyesi
Kültür Yayınları Edebiyat Dizisi

Mustafa Söğüt

Şehirleri şiirle anlamak ve anlatmak bizim geleneğimizde sık rastladığımız durumlardandır. Menakıbnamede geleneği bunun zengin örneklerini içinde barındırır. Yakın dönemde ise gerek eski edebiyatımız şairleri ve gerekse yakın dönem şairleri bolca diyebileceğimiz şehir şiirleri yazmıştır. Sadece İstanbul ile ilgili şiirler saymakla bitmez.

Bu durum elbette sadece bize has bir durum değildir. Dünya edebiyatında da pek çok şair şehirlerini şiirlerle ifade etmiştir. Bu yanı sıra şehir ve şiir nizamın ve nazımın tezahürü olur.

Seyyahların anlatımları zaman zaman şiirsel bir boyuta ulaşsa da şairlerin anlatımları ile elbette mukayese edilemez. Seyyahlar bir şehri suretsel anlamda yatay düzlemde anlatırken şairler daha dikey düzlemde ve derin diyebi-



leceğimiz, mana boyutunda anlatırlar. Şehrin bir sokağı, bir evi, bir kulesi, bir çeşmesi, hatta bir taşı bile en derin bir biçimde sözcüklerin en sıcak ve anlamlısı ile ifade edilir.

Belki de bunun için şiir bir insanın anlam boyutu ve derinlik olarak çıkabileceği ve inebileceği sınırları gösterir. Şair yazar ve ifade eder. Lakin şairi ve şiiri fark etmek de maharet ister. Özellikle de mekânla/şehirle ilgili şiirler ayrı bir dikkat gerektirir.

Kayseri, başta Erciyes Dağı ve zengin çevre güzellikleri ile pek çok şiire konu olmuş, şaire ilham kaynaklığı yapmıştır. Bu anlamda şairlerimizin önemli bir kısmı Kayseri'yi şiirlerine konu edinmişlerdir.

Araştırmacı yazar Sait Özer şiirlerdeki Kayseri'yi fark ederek bunları belli bir nizam ile derlemiş ve ortaya bu güzel eser çıkarmıştır. Kendisinin de belirttiği gibi kitabın macerası da aslında şairin ve şiirin macerası gibidir:

“Her kitabın bir yazılma serüveni vardır. Elinizdeki “Türk Şiirinde Kayseri” adını verdiğimiz bu çalışmanın da elbette bir

macerası var. Hayatını edebiyata hizmet yolunda tüketen, Kayseri'nin kültür ve sanatta elçisi denilmeyi kesinlikle hak eden, benim de üniversiteden hocam, yazar, şair Sayın Bekir Oğuzbaşaran, bir gün Doktor Ahmet Tevfik Ozan'ın

Daha sonra “Dağlar Ardı Şiirleri”ni okudum. Kitap bitince bende bir merak hâsıl oldu. Acaba Ahmet Tevfik Ozan, diğer şiir kitaplarında da Kayseri'ye yer vermiş mi idi! Hiç vakit kaybetmeden şairin diğer kitaplarını da elde edip

Şiir bir insanın anlam boyutu ve derinlik olarak çıkabileceği ve inebileceği sınırları gösterir. Şair yazar ve ifade eder. Lakin şairi ve şiiri fark etmek de maharet ister. Özellikle de mekânla/şehirle ilgili şiirler ayrı bir dikkat gerektirir.

“Dağlar Ardı Şiirleri” adlı şiir kitabını bana uzattı ve dedi ki:

–Sait, bu kitabı oku. Ahmet Tevfik Ozan acaba Kayseri'yi nasıl anlatmış bir incele bakalım. Hocamın edebiyatta yol gösterici, adeta bir pusula olma özelliğini bildiğim için tereddütsüz verdiği şiir kitabını aldım ve:

–Elbette hocam, inceleyip bir yazı haline getiririm, dedim.

inceledim. Gördüm ki bir şairin sadece bir kitabından hareketle Kayseri temasını incelemek kifayetsiz olacak.

Ahmet Tevfik Ozan hakkında yazılan bulabildiğim bütün kaynakları okudum. Böylece Ozan'ın bir bütün olarak yazar ve şairliği ile ilgili bir kanaatim oluştu. Bu etüdümü şairin hayatı, edebî kişiliği ve şiirlerinde Kayseri değerlendirmelerimle zenginleştirdim ve “Ahmet Tevfik

**Kitapta Seyrani'den Molulu Âşık
Revai'ye, Dadaloğlu'ndan Ahmet
Remzi Akyürek'e, Faruk Nafiz
Çamlıbel'den Zeki Ömer Defne'ye,
Arif Nihat Asya'dan Coşkun
Ertepinar'a, Muhsin İlyas Subaşı'ndan
Bekir Oğuzbaşaran'a pek çok şairin
onlarca şiiri var.**

Ozan'ın Şiirlerinde Kayseri" diye bir yazı hazırladım. Bekir Oğuzbaşaran hocam, yazıyı beğendi ve bu çalışmamı başka şairler için de uygulamamı tavsiye etti. Ben de elimden geldiği kadar hocamın tavsiyesi doğrultusunda okumalar yaparak, şiirimizde Kayseri teması şair incelemeleri yaptım ve ortaya bu çalışma çıktı."

Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik ve Yazar/Şair Bekir Oğuzbaşaran'ın sunum ve takriz yazıları ile anlam kazanan kitapta Seyrani'den Molulu Âşık Revai'ye, Dadaloğlu'ndan

Ahmet Remzi Akyürek'e, Faruk Nafiz Çamlıbel'den Zeki Ömer Defne'ye, Arif Nihat Asya'dan Coşkun Ertepinar'a, Muhsin İlyas Subaşı'ndan Bekir Oğuzbaşaran'a pek çok şairin onlarca şiiri var.

Kitap gerek edebiyatımız açısından ve gerekse şehir tarihimize açısından önemli bir katkı. Bu tür şehir eksenli şiir, hikâye, ağıt vb. çalışmaların çoğalması, şehirlerin anlam boyutunun daha iyi anlaşılması için sosyal ve kültür tarihçileri açısından da önemli bir kaynak ve malzemedir. ■

SAİT ÖZER

1975'te Kayseri'nin Sarioğlan ilçesi, Palas kasabasında (şimdi Sarioğlan'ın mahallesi) doğdu. İlk ve orta öğrenimini Palas ve Sarioğlan'da tamamladı.1996 yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Aynı yıl Sakarya'nın Geyve ilçesine bağlı Akdoğan köyünde öğretmenliğe başladı. Daha sonra sırasıyla Hakkâri'de, Kayseri'nin Felâhiye ilçesi Büyük Toraman kasabasında ve Kayseri merkezde Türkçe-Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak görev yaptı. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Eski Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda Prof. Dr. Mehmet Arslan'ın danışmanlığında "Nâtîkî Dîvanı İnceleme-Karşılaştırmalı Metin" teziyle yüksek lisansını tamamladı. Yerel ve ulusal pek çok dergide deneme ve makaleleri yayınlanan yazar, hâlen Kayseri'de bir lisede Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.



Emirgan Köftecisi

Fevzi Çakmak Mah. Sivas Bulv. No: 87
Emirgan Parkı İç Kocasinan / Kayseri

www.kaytur.com.tr

Kayseri Turizminin
Dünü ve Bugünü

Kayseri Turizminin Kayseri Ekonomisine Katkısı ile İlgili Öneriler

Ömer Ozan

Kayseri; Asurlular'dan beri bir ticaret merkezi, ezelden beri de Makarr-ı Ulema (Âlimler Şehri) olarak bilinen ve İpek Yolu'nun da içerisinden geçtiği bir ilimiz olması nedeniyle uzun yıllar insanların ilgisini çekmiştir.

1948 yılından beri kazı çalışmaları devam eden Kültepe'yi ziyarete gelen yabancı turistlerin uğrak yerleri arasında İpek Yolu üzerindeki Sultan Hanı Kervansarayı, Karatay Hanı Kervansarayı ve Kara Mustafa Paşa Kervansarayı yer almıştır. Daha sonraları ise içerisinde manavı, kasabı, terzisi, bakkalı velhasıl her türlü esnaf dükkânı yer alan, surları üzerinde leylek yuvaları bulunan Kayseri Kalesi ile yine üzerinde leylek yuvaları bulunan Selçuklu eseri kümbetler, camiler, medreseler ve şehir merkezine 26 km. uzaklıktaki Erciyes Dağı en çok ilgi çeken mekânlar olmuşlardır.

1970'li yılların ilk çeyreğinde ilimizde Turizm Bakanlı-ğından işletme belgeli olarak Turan ve Hattat oteli, belediye oteli olarak İstasyon Caddesindeki Turist Otel, Cami Kebir yakınlarındaki Çamlıca Otel ve Cumhuriyet Meydanına yakın mesafede bulunan Alemdar Otel vb. oteller hizmet vermek-teydi. O yıllarda, günümüzde Kapadokya olarak adlandırılan

Nevşehir yöresinde turistlere hizmet verebilecek nitelikte konaklama tesisi bulunmamakta idi. Ankara, İzmir ve İstanbul gibi şehirlerden ilimize direkt otobüs seferleri düzenlenmekteydi.

1970’li yıllarda ilimizde seyahat acenteleri bulunmamakta idi. Seyahat acenteliği işini İran asıllı bir aile yapardı. Bu aile Kapadokya’yı ziyaret edecek turistleri gruplar halinde şehrimize getirirdi. Birinci gün turistler şehir merkezinde yukarıda

Ortahisar, Kaymaklı ve Derinkuyu yer altı şehirlerini gezerek konaklayacakları Kayseri’deki otellerine dönerlerdi. Kapadokya bölgesinde yatak kapasitesi oldukça sınırlıydı. 70’li yılların sonlarına doğru Sultan Sazlığı kuş cennetinin adı duyulmaya yeni başlamıştı.

1980’li yıllara geldiğimizde Kapadokya’da ve ilimizde konaklama tesislerine yatırım yapılarak yatak kapasitesi artırıldı. Buna paralel olarak Ankara, İstanbul



1948 yılından beri kazı çalışmaları devam eden Kültepe’yi ziyarete gelen yabancı turistlerin uğrak yerleri arasında İpek Yolu üzerindeki Sultan Hanı Kervansarayı, Karatay Hanı Kervansarayı ve Kara Mustafa Paşa Kervansarayı yer almıştır.

belirtilen taşınmaz kültür varlıklarının yanı sıra Hunat Medresesindeki müzeyi de gezer ve şehirdeki o zamanın en iyi otellerinde geceleme yaparlardı. İkinci gün sabahleyin Hunat Cami önünde kendilerini bekleyen Mağirus otobüslerle Ürgüp, Göreme, Zelve ve Avanos’u gezip tekrar Kayseri’ye dönerek ilimizde geceleme yaparlar; ertesi gün ise yine Hunat Cami önünden otobüslere binerek Uçhisar,

ve İzmir gibi şehirlerin yanı sıra diğer şehirlerimizin bazılarından da ilimize direkt otobüs seferleri yapılmaya başlandı. Antalya’dan çıkan bir turist, kara yoluyla Konya üzerinden Nevşehir’e geliyor, Nevşehir yöresinde iki gün veya üç gün kaldıktan sonra ilimize geliyor, bir iki gün ilimizde kaldıktan sonra direkt otobüslerle Kayseri’den Adıyaman’a (Nemrut Dağına) veya doğu ve güney-

doğu illerimize gidiyordu.

1990 senesinde Irak’ın Kuveyt’i işgalinden sonra doğudan, güneyden ve batıdan ilimize kara yoluyla gelen turist sayısında duraklama gözlemlenirken, o yıllarda Kapuzbaşı Şelalelerinin adı yerli halk arasında yeni yeni duyulmaya başlamıştı. 1999 yılında günde 2 sefer olarak başlayan uçak seferleri ile Kayseri Erkilet Hava Limanına (Hava Gümrük Kapısı) gelerek Kapadokya’ya giden turist sayısında artı duruma geçildi. İstanbul-Kayseri arası uçak seferlerinin yanı sıra yaz dönemlerinde yurt dışı uçak seferleri de fazlalaştırıldı.

Erciyes Kış Sporları ve Turizm Merkezine ait 1/1000 ölçekli ilk uygulama planı 21.04.1981 tarihinde Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca onaylandı, Bakanlar Kurulunun 89/13900 No.lu kararı ile 19.04.1989 tarihinde Turizm Merkezi olarak ilan edildi. Söz konusu planın geçen zaman içinde ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar doğrultusunda revize edilmesi gerektiği ortaya çıktığından, revize edilen imar planı 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu’nun 7. maddesi uyarınca onandı. Onanan plandaki 11 parsel yatırımcılara tahsis edildi, aradan geçen zaman içerisinde yatırımcıların bazılarının inşaatı başlanmamasından, bazılarının ise kendi istekleriyle yatırımdan vazgeçmelerinden dolayı tahsisleri iptal edildi.

2000’li yılların ilk çeyreğinde, Büyükşehir Belediyemizin Erciyes Master Planı ile Erciyes’te mekanik tesis hattı uzunluğu 23,75 kilometreye, kayak pistlerinin uzunluğu 102 kilometreye ulaştı. 154 tane kar makinesi de istenildiğinde faaliyete girecek durumdadır. Master Plan’ın hayata geçirilmesi ile kayak sporlarının yanı sıra; dağcılık, doğa ve trekkinge ilgi duyanlara Erciyes’in ev sahipliği yapacağı muhakkaktır. Yakın bir gelecekte de Erciyes; konumu, pistleri ve kar kalitesiyle ülkemizdeki önemli kış turizmi merkezlerinden birisi ve ilimiz turizm sektörünün lokomotifidir.

Erciyes’te şu anda 6 otel, 800 yatak kapasitesi ile hizmet vermektedir. Erciyes’te turizmi güçlendirmek ve yaz aylarında da turizm hareketliliğini canlı tutmak için, çevresinde yıldı atların yaşadığı Sarıgöl yolunun asfaltlanarak ulaşımına açılması ve göl çevresinde günübirlik tesislerin hizmete girmesi gerekmektedir. Göl çevresinde sürülerini otlatan insanlarımızın sürülerini sağmalarını, yoğurt ve peynir yapmalarını, kuzuların sürüye katılıp annelerini bulmalarını izlemelerinin, güneşin batışını seyretmelerinin göl güzergâhındaki Kuzey Buzulu ve Sofra Kayası’nın havasını teneffüs etmelerinin insanlarımızın ilgisini dağın bu yönüne çekeceği muhakkaktır.

Erciyes Kış Turizm Merkezine gelenlerin, Develi ilçesine yakın bir mesafede bulunan Çomaklı mahallesindeki Çomaklı yeraltı şehrini gezebilmeleri için temizlik ve ışıklandırma çalışmaları yapılarak bölgenin turizme açılması ile burası Develi’deki sokakları, konakları ve Yahyalı’daki şelaleleri gezmeye gidenler için bir uğrak yeri olacaktır.

Bağ ve bahçelerde kullanılmak üzere gübre gereksinimine yönelik yabancı güvercinlerin belli bir sisteme göre yetiştirilebilmesi için Gesi ve çevresinde taştan örülerek yapılan, “kule tipi” olarak adlandırılan Gesi Kuşevleri (Güvercinlikler) günümüzde yok olmak üzere kaderine terk edilmişlerdir. Bu kuş evlerinin restore edilmesi, aralarına patika yollar yapılması ve çevre düzenlemesi yapılarak Ağırnas’a gidip gelen turistlerin bir uğrak yeri olarak turizme kazandırılması mümkündür.

Eski sokak çeşmelerinin bazıları yok olmuş, bazılarının yerleri değiştirilmiştir. Yerinde kalmış olanların ise suları akmamaktadır. Bu mahalle çeşmeleri onarılarak sularının akıyor ve içilebilir halde olması sağlanmalı, şehrimize gelen yerli ve yabancı turistlere “çeşmelerinde hâlâ içilebilen suları akmakta olan şehir” imajı yaratılmalıdır.

İlimiz Yeşilhisar İlçesi, Erdemli Mahallesi İçeriköy Vadisinde yer alan 1. Derece Doğal ve Arkeolojik Sit Alanında bulunan saray, kilise, manastır ve kaya yerleşim alanlarının bir çevre düzenleme projesi dâhilinde temizlenmesi, vadide patika yollar yapılması, araçlar için park yeri, dinlenme yerleri yapılarak İncesu’da bulunan Kara Mustafa Paşa külliyesini veya Soğanlı Ören yerini ziyaret edenlerce de gezilebilmesi için ziyarete açılması; vadi yakınında bulunan Erdemli Mahallesi’ndeki insanlarımız

Palas Ovasının bir parçası olan Tuzla Gölü’ndeki Tuzhisar Palas Çamuru’ndan bahsedilmektedir. Gölde hekimlikte kullanılan şifalı çamurun varlığı belirtilerek 19.08.1935 tarihli analiz raporuna yer verilmektedir. Orta Anadolu Kalkınma Ajansı’nın (ORAN) desteği ile şifalı çamurun bulunduğu alana prefabrik konaklama tesisi yaptırılmıştır. Tesise ulaşımı sağlayan yolun iyileştirilmesi, konaklama tesisinin elden geçirilerek hizmete açılması yörede sağlık turizmi açısından hareketlilik sağlayacaktır.

1942 yılında İstanbul Cumhuriyet matbaasında basılan “Şifalı Su Kullanmak İlmî Balneoloji ve Şifalı Kaynaklarımız” adlı kitapta; ilimizin 35 km. kuzeydoğusunda bulunan ve Sarioğlan ilçesi Palas Ovasının bir parçası olan Tuzla Gölü’ndeki Tuzhisar Palas Çamuru’ndan bahsedilmektedir.



için ekonomik yönden faydalı olacaktır.

1942 yılında İstanbul Cumhuriyet matbaasında basılan “Şifalı Su Kullanmak İlmî Balneoloji ve Şifalı Kaynaklarımız” adlı kitapta; ilimizin 35 km. kuzeydoğusunda bulunan ve Sarioğlan ilçesi

Şu anda ilimizde Kültür ve Turizm Bakanlığından turizm işletme belgeli 23 otel, 3732 yatak kapasitesi ile hizmet vermekte olup seyahat acentesi sayısı 88’dir. Bundan sonra yapılması gereken tanıtım, reklam ve pazarlama faaliyetleridir. ■

ARABAŞI



HAZIRLANIŞI

Hamurun Hazırlanışı

Bir tencerede un, su ve tuz sürekli karıştırılarak kısık ateşte iyice kaynatılır. Karışım, koyulaşınca kadar pişirilir ve ıslatılmış yuvarlak fırın tepsisine dökülerek soğumaya bırakılır.

Çorbanın Hazırlanışı

Düdüklü tencerenin içerisine bir adet tavuk, su ve tuz koyulup pişinceye kadar kaynatılır. Tavuk pişirildikten sonra süzülerek suyu ile eti ayrılır. Tavuk eti, soğuduktan sonra didiklenir ve başka bir tencerede yağ ve un ile pembeleşinceye kadar kavrulur.

Daha sonra içerisine salça, kırmızı toz biber ve tuz eklenip biraz daha karıştırılır. Üzerine yavaş yavaş tavuk suyu eklenerek kaynayınca kadar karıştırılır. 10-15 dk. kısık ateşte özleşinceye kadar bekletilir. Hazırlanan hamur, kare şeklinde kesilerek spatula ile alınıp ters çevrilerek servis edilir. Çorbası ise sıcak olarak servis edilir.

Malzemeler

Hamuru için

1 kâse un
1 tatlı kaşığı tuz
Su

Çorbası için

1 tüm tavuk
2,5 litre su
4 yemek kaşığı sıvı yağ
1 yemek kaşığı salça
1 yemek kaşığı cırgalan toz biber
1 tatlı kaşığı tuz

afiyet olsun...



yeni menülerimizi
sizler için hazırladı!



Kültürden...



Kayseri Yakışanı Yaptı

15 Temmuz 2016'da düzenlenen hain darbe girişiminin yıldönümünde şehrimizde hemşerilerimizin geniş katılımıyla program gerçekleştirildi. Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, binlerce Kayserilinin katılımıyla Cumhuriyet Meydanı'nda düzenlenen "15 Temmuz Destanı" programında 100 yıl önce Cumhuriyet Meydanı'nda istilacı devletlere karşı Anadolu'daki direnişi başlatan Kayseri'nin aynı ruhla yine meydanları doldurduğunu belirtti. Başkan Çelik, yaptığı konuşmada birlik beraberlik mesajları verdi.

Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, 15 Temmuz'un yıldönümü nedeniyle düzenlenen Kartal Şehitliği'ndeki anma töreni, şehit aileleri ve gazilerin katılımıyla verilen yemek, Hunat Camii'ndeki mevlit programı gibi bir dizi etkinliğe katıldıktan sonra eşi İkbal Çelik ile birlikte Cumhuriyet Meydanı'ndaki 15 Temmuz Destanı programına iştirak etti.

Cumhuriyet Meydanı'nda yapılan programa, Vali Süleyman Kamçı, Önceki Dönem Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhasaki ve eşi Neşe Özhasaki, AK Parti Kayseri Milletvekilleri Taner Yıldız, İsmail Karayel, İsmail Tamer ve

Hülya Nergis, MHP Kayseri Milletvekili Baki Ersoy, Garnizon Komutanı Tuğgeneral Ercan Teke, 12. Hava Ulaştırma Ana Üs Komutanı Tuğgeneral Selçuk Aygün, Erciyes Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Muhammed Güven, AK Parti İl Başkanı Fatih Hasyüncü, MHP İl Başkanı Serkan Tok, ilçe belediye başkanları, bürokratlar ve ellerindeki Türk Bayraklarıyla alanı dolduran binlerce Kayserili katıldı.

Kuran-ı Kerim'in okunması ve İl Müftüsü Şahin Güven'in yaptırdığı dua ile başlayan programda bir konuşma yapan Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, Kayseri'nin yine kendisine yakışanı yaptığını belirterek, "Hemşehrilerim 100 yıl önce istilacı devletler güneyden Kayseri'ye yaklaştığında Saat Kulesi önünde Anadolu'daki ilk direnişi başlattıkları gibi bugün de aynı ruhla meydanları doldurdu" dedi.

"KORKMADIK, SİNMEDİK, SAKLANMADIK"

15 Temmuz 2016'da ülkemizin büyük bir hıyanetle karşı karşıya kaldığını vurgulayan Başkan Çelik, sözlerini şöyle sürdürdü: "2 yıl önce bugün güzel ülkem Türkiye'm tarihinin en alçak, en aşağılık hainliği ile karşı karşıya kaldı. 40 yıllık bir senaryo şer güçlerin desteğiyle uygulamaya kondu. Tanklarla bombalandık, uçaklarla vurulduk. Ama korkmadık, sinmedik, saklanmadık...

Sizler, her türlü alçaklığı sergileyen hainlere karşı can verilir vatan verilmez dediniz. Sizler, gidecek yerimiz yok, önce vatan sonra vatan dediniz. Sizler, bayrak inmez ezan dinmez dediniz. Sizler, Recep Tayyip Erdoğan gibi bu ülkenin yetiştirdiği kahraman liderleri hainlere yedirtmeyiz dediniz. Sizler, yeni hainliklere fırsat vermemek için günlerce bu meydanlarda



nöbet beklediniz. Rabbim bu ülkeye, bu ülkenin neferleri olan aziz milletimize mükafatını verdi. Allah 15 Temmuz'daki kazanızı mübarek, nöbetinizi kutlu eyledi. Rabbim, aramızdaki bu birlik beraberliği bozmasın. Rabbim, güzel ülkem Türkiye'ye yeni 15 Temmuzlar yaşatmasın. Rabbim, FETÖ, PKK, DEAŞ, DHKPC ve bunlar gibi tüm hıyanet odaklarının tez zamanda belalarını versin. Rabbim, bu hıyanet odaklarını kullanan şer güçlerin tez zamanda cezasını versin. Bir yıl önce olduğu gibi yine aynı ruhla bu meydanları dolduran tüm hemşehrilerimin nöbeti kutlu olsun."

"BU MİLLETİN FERDİ OLMAKTAN GURUR DUYUYORUM"

Başta Kayseri olmak üzere Türkiye'nin her bir köşesinde vatanına sahip çıkan herkese teşekkür eden ve bu milletin bir ferdi olmaktan gurur duyduğunu ifade eden Başkan Mustafa Çelik, "Şükürler olsun ki, bizim vatan millet sevdalısı aziz milletimiz var. Bizim, ölümün üzerine koşma koşma giden yiğitlerimiz var. Bizim, hiçbir güçlükten yılmayan, her türlü düşmana karşı dik duran, ülkesini büyütmek devletini yüceltmek için gece gündüz çalışan Liderimiz, Cumhurbaşkanımız Recep

Tayyip Erdoğan var. Bu yüzden diyorum ki; "Liderimiz Erdoğan, kanımız mukaddes kan Sağcı solcu fark etmez mevzubahisse vatan Alçaklıklara karşı her bir ferdi kahraman Bu millet asker millet korksun bizden her şeytan..."

15 Temmuz'da yaşadığımız acılara rağmen hala gözü açılmayanlar görmelidir ki, inandıkları kişi eşkiyanın tekidir. Teröristin başı, ülkemizin düşmanıdır. Anadolu'nun her bir köşesindeki Enbiyalar, Evliyalar, Şehitler ve Şüheda'lar hürmetine vatan ve millet düşmanlarını, bayrak ve ezan düşmanlarını kahreyle Ya Rabbi. Kahreyle ki, senin o yüce dinini sinsi emellerine alet edenler, din bezirganlığı yapanlar, içinden çıktığı millete her türlü hainliği edenler yeryüzünden silinsinler. Geçmişte pek çok belalarla karşılaştık ve şükürler olsun ki hepsini def ettik. Gelecekte de önümüze engeller çıkarılacaktır. Ama önemli olan bugün burada olduğumuz gibi bir ve beraber olmaktır. Bir ve beraber olduktan sonra aşamayacağımız hiçbir engel olmaz. Allah birlik beraberliğimizi bozmasın" dedi.

Başkan Mustafa Çelik, sözlerinin sonunda 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü'nü kutladı ve şehitlerimizi ve gazilerimizi şükranla andı.

Cumhuriyet Meydanı'ndaki programda ayrıca Kayseri Milletvekilleri konuşmalar yaptı, Sanatçılar Murat Belet ve İsmail Altunsaray ilahiler söyledi, kahramanlık türküleri okudu. Gecenin ilerleyen saatlerinde ise camilerimizle birlikte Cumhuriyet Meydanı'na kurulan sahneden de sela okundu.



Ay Yıldızlı Renklerle Milli İrade Bisiklet Turu

15 Temmuz'un yıldönümünde anlamlı bir etkinlik daha gerçekleştirildi. Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, Spor A.Ş. tarafından düzenlenen 15 Temmuz Milli İrade Bisiklet Turu'nu geleneksel hale getireceklerini belirtti.

Büyükşehir Belediyesi Spor A.Ş. tarafından düzenlenen 15 Temmuz Milli İrade Bisiklet Turu, 15 Temmuz Bulvarı'nın temelini atıldığı Altınoluk Mahallesi'nden başladı. Temel atma töreninde Milli İrade Bisiklet Turu ile ilgili açıklamalarda bulunan Başkan Çelik, bisiklet turunu geleneksel hale getirerek her yıl yapmayı hedeflediklerini belirtti.

15 Temmuz Milli İrade Bisiklet Turu'na binlerce Kayserili katıldı. Vatandaşlar bu önemli etkinliğe Spor A.Ş.'nin bisikletleri ve kendi bisikletleriyle iştirak ettiler. Bisiklet Turu'na startı 15 Temmuz Bulvarı'nın temel atma törenine katılan protokol verdi.

15 Temmuz Milli İrade Bisiklet Turu'na katılanlar Spor A.Ş.'nin bugüne özel yaptırdığı ay yıldızlı bayrağımızın renkleri olan kırmızı ve beyaz tişörtleri giydiler ve ellerin Türk bayrakları ile pedal bas-tılar. Altınoluk Mahallesi'nden başlayan 15 Temmuz Milli İrade Bisiklet Turu Cumhuriyet Meydanı'nda sona erdi.

Atalarımızı En İyi Anlatan Müze

Selçuklu Uygarlığı Müzesi’ni ziyaret edenler bu yılın ilk 6 ayında 50 bini aştı. Selçuklu Uygarlığı Müzesi’nin sadece Kayseri’den değil Kayseri dışından gruplar da ziyaret ediyor.

Dünyanın ilk ve tek Selçuklu Uygarlığı Müzesi’ne ilgi artarak devam ediyor. Büyükşehir Belediyesi’nin modern müzecilik anlayışı ile yapılan müzede; etki vizyon, hologram, etkileşimli masa, mimari eserler inceleme sistemi, sanal kıyafet, sihirli duvar ilaç yapımı, animasyonlar, geçmişten günümüze eser inceleme sistemleri, etkileşimli harita ve zaman çizelgesi gibi birçok dijital uygulama bulunuyor. Aynı zamanda görme engelliler için hazırlanmış Türkiye’deki en kapsamlı müzelerden birisi durumundaki Selçuklu Uygarlığı Müzesi iki ayrı kısımdan oluşuyor.



Müzenin Selçuklu Uygarlığı bölümünde; Selçuklu kenti, mimarisi, sanatı, bilimi, giysisi gibi unsurlar ile Kayseri’de Selçuklular, Anadolu’da Selçuklular gibi kısımlar; şifahiye bölümünde ise; hastalıklar, tedavi yöntemleri ve aletleri, bilginler, ecza, su ve sağlık, müzik ile tedavi, renk ile tedavi gibi dikkat çekici unsurlar yer alıyor.

2018 yılının ilk 6 ayında Selçuklu Uygarlığı Müzesi’ni 52 bin 346 kişi ziyaret etti. Müze yaz sezonu boyunca 30 Eylül’e kadar pazartesi günleri haricinde her gün 09.00-19.00 saatleri arasında gezilebiliyor.

KALICI ÖĞRENMENİN ADRESİ

TÜBİTAK ile birlikte Büyükşehir Belediyesi’nin şehrimize kazandırdığı Kayseri Bilim Merkezi, gezip-gören herkesin gıpta ile baktığı bir merkez oldu. TÜBİTAK projesi için ilimize gelen İngilizce öğretmenleri de Kayseri Bilim Merkezi’ni gezerken hayranlıklarını ifade ederek bu merkezin eğitim ve öğretime önemli katkısı olacağını belirttiler.

TÜBİTAK tarafından 2017-2018 Çağrı Dönemi kapsamında desteklenen 4005 Bilim ve Toplum Yenilikçi Eğitim Uygulamaları kapsamında “Okul Dışı Öğrenme Ortamlarında İngilizce Öğretimi Program Farklılaştırma Uygulamaları” projesi 9-15

ilimize gelen İngilizce öğretmenleri Kayseri Lisesi Milli Mücadele Müzesi ve Selçuklu Uygarlığı Müzesi’nin ardından Kayseri Bilim Merkezi’ni ziyaret ettiler. Bilim Merkezi’ni gezen ve sergi alanlarını inceleyen öğretmenler hayranlıklarını dile getirdiler.

“KAYSERİ ÇOK ŞANSLI”

Proje için Isparta’dan ilimize gelen öğretmen Kayseri’nin çok şanslı olduğunu dile getirerek, “Hayal ettiklerimizi Bilim Merkezi’nde görebiliyoruz. Kalıcı öğrenmenin bir numaralı adresi burası. Kayseri bu konuda çok şanslı. Kayseri’deki öğretmenlerimize çağrıda bulunuyorum, ayda bir çocuklara burayı görme fırsatı sağlasınlar” dedi.

“ÜLKEM ADINA GURUR DUYDUM”

Proje çerçevesinde Kırklareli’nden gelen bir öğretmen ise, “İçeri girer girmez kendimi öğrenci gibi hissettim. Heyecan verici bir yer. Kısandım açıkçası. İlimiz de böyle bir merkez yok. Çok donanımlı. İnanılmaz para harcanmış. Ülkem adına ve Kayseri adına gurur duydum. Kendi okulumdaki öğrencilerin de buraya gelmelerini ve dünyayı öğrenmelerini arzuluyorum” diye konuştu.

Çetin Şen Bilim Sanat Merkezi Öğretmeni ve Proje Yürütücüsü Ebru Altındış de, Kayseri Büyükşehir Belediyesi ve Bilim Merkezi’nin kendilerine çok büyük destek verdiğini ifade ederek teşekkür etti. Altındış, 30 İngilizce öğretmenleriyle deneyimle oluşturup farklı bir İngilizce öğretim programı geliştirmeye yönelik çalışmalar yaptıklarını kaydetti.

BİLİMİN MERKEZİ, TÜRKİYE’NİN GÖZDESİ

Bilim Merkezi, şehir dışından da ziyaretçileri ağırlamaya devam ediyor. Kayseri Bilim Merkezi’ni, Eskişehir Bilim ve Deney Merkezi ile Sabancı Uzay Evi’nden de bir heyet ziyaret etti.

Kayseri ve bölgesine hitap eden ve Anadolu’nun bilim merkezi olan Kayseri Bilim Merkezi’ni Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’ne bağlı olarak hizmet veren

Bilim ve Deney Merkezi ile Sabancı Uzay Evi çalışanlarından oluşan 12 kişilik bir ekip de gezdi.

Yapılan ziyarette Kayseri Bilim Merkezi’nde bulunan sergi alanları, atölyeler, Türkiye’nin en büyük gökevi olan planetaryum alanı ve buralarda gerçekleştirilen eğitim ile atölye faaliyetleri hakkında bilgi paylaşımında bulunuldu.



BİLİM KAMPLARI SÜRÜYOR

Kayseri Bilim Merkezi, geçen yıl olduğu gibi bu yaz döneminde de bilim kampları gerçekleştiriyor. Bilimi çocuklara sevdirmek amacıyla düzenlenen Astronomi ve Yaz Bilim Kamplarına 9-14 yaş grubu öğrenciler katılıyor.

Kayseri Bilim Merkezi tarafından yaz dönemi boyunca gerçekleştirilecek olan yaz bilim kamplarında 3 gün boyunca farklı disiplinlerde belirlenen 15 ayrı atölye ve etkinlik çalışmaları yapıldı. 9-14 yaş grubu öğrencilerin katıldığı kamplar Temmuz ayı boyunca 4 dönem halinde gerçekleştirildi. Eğlenceli ve öğretici bilim dolu 3 günlük sürede, paylaşımcı, üreten, yenilikçi, tasarımcı, araştırmacı, hayal kurabilen, becerikli çocukların yetiştirilmesine katkı sağlanması hedefleniyor.

Kayseri Bilim Merkezi Astronomi Okulu’nda ise yıldızların oluşumlarından, evrenin

derinliklerindeki galaksilere kadar geniş bir yelpazede uzman eğitimler veriliyor.

BİLİM İÇİN HER YERDE

Kayseri Bilim Merkezi, “Bilim İçin Her Yerde” sloganıyla bilimsel etkinlikleri ilçelere taşımaya yaz döneminde de devam ediyor. Etkinlikler kapsamında ilçelerdeki kadın ve gençlik merkezleri bilim yuvaları haline geliyor.

Kayseri Bilim Merkezi, Yaz Bilim Kamplarında gerçekleştirilen etkinlikleri şehrin tamamına yaymaya devam ediyor. Uygulama kapsamında ilçelerdeki kadın ve gençlik merkezlerinde öğrencilerin katılımıyla çeşitli etkinlikler gerçekleştiriliyor.

Kayseri Bilim Merkezi tarafından Yahyalı Kadın ve Gençlik Merkezi’nde de bilimsel etkinlikler yapıldı. Yaz dönemi boyunca gerçekleştirecek olan etkinlikler gelecek hafta Sarız Kadın ve Gençlik Merkezi’nde devam edecek.

YAZ DÖNEMİNDE DE BİLİMİN MERKEZİ

Kayseri Bilim Merkezi yaz döneminde de eğlenceli ve öğretici bilimsel etkinliklerine devam ediyor. Temmuz ayı içerisinde gerçekleştirilen Yaz Bilim Kampları ve Astronomi Okulu ile farklı yaş gruplarına hitap eden etkinlikler düzenlendi.

Kayseri Bilim Merkezi’nde Temmuz ayı boyunca gerçekleştirilen Yaz Bilim Kampları 3’er günlük periyotlar halinde uygulandı. 09.30-16.00 saatleri arasında Kayseri Bilim Merkezi’nde verilen eğitimlere 9-14 yaş aralığındaki 25 öğrenci katılma imkanı buldu.

Kayseri Bilim Merkezi’ndeki Astronomi Okulu’nda yıldızların oluşumlarından, evrenin derinliklerindeki galaksilere kadar geniş bir yelpazede uzman eğitimler tarafından eğitim verildi. Astronomi Okulu 09.00-12.00 saatleri arasında Kayseri Bilim Merkezi’nde gerçekleştirildi. Bu etkinlikler ki ayrı dönem halinde yapıldı.



6 Ayda 51 Bin Ziyaretçi

Şehrimize kazandırılan müzeler büyük ilgi görmeye devam ediyor. Tarihi Kayseri Lisesi ve milli mücadeleyi en iyi şekilde anlatan ve gelecek nesillere aktaran Kayseri Lisesi Milli Mücadele Müzesi’ni bu yılın ilk 6 ayında ziyaret edenlerin sayısı 50 bini aştı.

Kayseri Lisesi Milli Mücadele Müzesi tüm yönleriyle Kurtuluş Savaşı’nı, Anadolu’nun milli mücadeleye katkısını ve milli mücadele kahramanlarını anlatıyor. Müzede Sakarya Harbi’nde şehit düşen Kayseri Lisesi son sınıf öğrencileri için de aynı bir platform yer alıyor. Kayseri Lisesi’nin asırlık eğitim tarihini ortaya koyan bölümlerin de yer aldığı müzede örnek bir sınıf da bulunuyor.

Dijital müzeciliğin en iyi örneklerinden birisi olan ve bu anlamda Türkiye’nin önemli müzeleri arasında yer alan Kayseri Lisesi Milli Mücadele Müzesi sadece Kayseri’den değil Kayseri dışından da ziyaretçi çekiyor. Müzenin ziyaretçi sayısı bu yılın ilk 6 ayında 51 bin 118’e ulaştı. Kayseri Lisesi Milli Mücadele Müzesi, 30 Eylül’e kadar yaz sezonu boyunca pazartesi günleri hariç haftanın her günü 09.00-19.00 saatleri arasında gezilebilecek.

Dünya Erciyes'te Koştu

Avrupa'nın en yüksek dikey koşusu unvanına sahip "Uluslararası Erciyes Ultra Sky Trail Dağ Maratonu" üçüncü kez Erciyes'te yapıldı. İki günde dört ayrı yarışın gerçekleştirileceği müsabakalara 12 ayrı ülkeden 200'e yakın sporcu katıldı. Yarışlar 6-7 Temmuz tarihlerinde gerçekleştirildi.

Etkinlik öncesinde Kayseri Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki Erciyes A.Ş. ile Middle Earth Travel iş birliğinde bu yıl üçüncü kez organize edilen ve Uluslararası Patika Koşuları Birliği (International Trail Running Association - ITRA) sertifikalı Uluslararası Erciyes Ultra Sky Trail Dağ Koşusu ile ilgili bir basın toplantısı yapıldı.



Uluslararası Erciyes Koşusu'na Almanya, Japonya, İngiltere, Fransa, İsviçre, İspanya, Belçika, Hollanda, Kolombiya, Azerbaycan, Kuveyt ve Türkiye olmak üzere 12 ülkeden yaklaşık 200 sporcu katıldı. Türkiye Atletizm Federasyonu'nun özel yarış takviminde yer alan Erciyes Maratonu'nda mücadele eden atletler uluslararası değeri olan puanları hanelerine yazdırmak ve global yarışlara katılmak için kıyasıya yarıştılar. Yurt içinden ve yurt dışından bir çok profesyonel ve amatör atletin katıldığı Erciyes Maratonu'nda dünyaca ünlü atlet Pau Capell de koştu.

642. Mimarsinan Evliyalar Günü

Mimarsinan Evliyalar Günü, Mimarsinan Evliyalar Bölgesinde yaklaşık 4 bin kişinin katılımı ile birlik ve beraberlik içerisinde kutlandı.

Kayseri Milletvekili ve önceki dönem Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı **Taner Yıldız**, Büyükşehir Belediye Başkanı **Mustafa Çelik**, Melikgazi Kaymakamı **Erkaya Yırık**, Ak Parti İl Başkanı **Fatih Hasyüncü**, Ak Parti Melikgazi İlçe Başkanı **Gökhan Ülke**, Melikgazi Belediye Başkanı **Memduh Büyükkılıç**, Melikgazi İlçe Müftüsü **Yahya Polat**, Melikgazi İlçe Milli Eğitim Müdürü **Hacı Kaya**, meclis üyeleri, muhtarlar ve kalabalık bir vatandaş topluluğu katıldı.

Bir şenlik havası içerisinde kutlanan programda, evliyalar mezarları başında dualar ile anıldı. Büyükşehir Belediyesi Mehteran Takımı'nın verdiği mehter marşları konseri katılımcılar tarafından ilgiyle izlendi.



Bu yıl 642.'si düzenlenen Evliyalar gününde vatandaşlar Mimarsinan Mahallesi'nde buluştu. Ailelerin piknik yapıp birlikte vakit geçirme fırsatı bulunduğu Evliyalar gününde 50 kazanda 50 bin kişiye pilav dağıtıldı.



6 Ayda 1 Milyon Ziyaretçi

Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik'in çok önem verdiği kütüphane yatırımlarının ne denli ihtiyaç olduğunu 2018 yılının ilk 6 aylık rakamları bir kez daha gösterdi. Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki üç kütüphaneden yararlanların sayısı 6 ayda 1 milyona yaklaştı.

Başkan Mustafa Çelik, "Kütüphaneler Şehri", "Okuyan ve Okutan Şehir" sloganlarıyla kütüphane yatırımlarına büyük önem vermiş ve ilk etapta 800 kişilik merkez kütüphanesini şehre kazandırmıştı. Büyükşehir Belediyesi, daha sonra Belsin Sezar Karakoç Kütüphanesi ile Gevher Nesibe Kütüphanesi'ni modernleştirerek kapasitesini artırdı. Bu üç kütüphane şehirde büyük bir ihtiyacı karşıladı. Özellikle öğrencilerin yoğun bir şekilde kullandığı kütüphanelerden yararlanma sayısında bu yıl rekor kırıldı.

Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki üç kütüphane sabah açıldığı ilk dakikalardan itibaren öğrencilerin akınına uğruyor. Lise ve üniversite sınavlarına katılan öğrenciler başta olmak üzere yoğun bir ziyaretçi ağırlayan kütüphaneler 2018 yılında daha 6 ay dolmadan 1 milyon ziyaretçiye yaklaştı. Üç kütüphaneden yararlananların sayısı 948 bin 665'e ulaştı. Kütüphanelerin üye sayısı ise 68 bin 497'ye yükseldi.



Engelsiz Çocuk Evi

İlkleri ve tekleri yapan Büyükşehir Belediyesi, örnek projeleri Kayserililerin hizmetine sunmaya devam ediyor. Bu kapsamda yapılan yatırımlardan birisi olan Engelsiz Çocuk Evi, Beyazşehir'de hizmete açıldı. Törende konuşan Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik, "Eylemleri ve söylemleriyle belediyeceğinin ufkunu açan Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın ifade ettiği gibi gönül belediyeceği yapmanın gayreti içindeyiz" dedi.

"İNSANA YATIRIM ÖNCELİĞİMİZ"

Törende konuşan Büyükşehir Belediye Başkanı Çelik, Kayseri'nin en büyük yatırımcı kuruluşu olarak bir taraftan mega projeleri hayata geçirirken bir taraftan da Türkiye'de ilk ve tek olan hizmetleri hizmete açtıklarını belirtti. 7'den 70'e herkesin ihtiyaç duydukları her an yanlarında olmanın gayretini verdiklerini vurgulayan Başkan Mustafa Çelik, "Tüm bu çalışmaları yaparken sık sık vurguladığımız bir konu var. İnsana yatırımı her şeyin üstünde tutuyor ve bu yatırımlara çok daha fazla itina gösteriyoruz. Bir taraftan klasik belediyeceğilik hizmetiyle şehri imar ederken insanımızı ihmal etmedik, etmiyoruz ve etmeyeceğiz. Türkiye'de belediyeceğilik anlayışını değiştiren, 1994 yılını belediyeceğilik hizmetleri anlamında adeta bir milat haline getiren ve o günden bu yana eylemleri ve söylemleriyle belediyeceğinin ufkunu açan Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın ifade ettiği gibi gönül belediyeceği yapmanın gayreti içindeyiz" dedi.

ENGELLER KALKIYOR

Kayseri Büyükşehir Belediyesi'nin bu şehrin konforunu ve kalitesini artırmayı ve bu şehirde sağlıklı ve huzurlu insanların yaşamasını sağlamayı amaçladığını vurgulayan Başkan Mustafa Çelik, yapmış oldukları tüm çalışmaları bu gayeye yönelik yaptıklarını dile getirdi. Sosyal belediyeceğilik alanında yaptıkları hizmetlerden de bahseden Başkan Çelik, "Huzurevi'nde yaşlılarımıza en üst seviyede bakıyoruz. Huzurevi'nin yanı sıra yaşlılarımıza evlerinde sosyal destek hizmeti veriyoruz. Bu hizmetimiz-

den yararlanan yaşlılarımızın sayısı 570'i geçti. Ayrıca Türkiye'de ilk defa Kardeşlik Platformu projesi başlattık. Kardeşlik Platformu ile ihtiyacı olan ailelerle gönüllü zengin hemşehrilerimizi bir araya getirdik. 200'ü aşkın ailenin varlıklı kardeş ailesi oldu. Bu hizmetlerimizin yanı sıra aşevinde de dönüşüm yaptık. Artık vatandaşlarımız aşevleri önünde kuyrukta beklemiyorlar. Bu ailelerimize sosyal destek kartı çıkardık. Ailenin büyüklüğüne göre kartları veriyoruz ve aileler kendi ihtiyaçlarına göre alışverişini yapıyor" diye konuştu.

Bu anlayışla bir ihtiyacın daha karşılanması için Türkiye'de ilk ve tek olan Engelsiz Çocuk Evi projesini hayata geçirdiklerini belirten Başkan Çelik, sözlerini şöyle sürdürdü: "Zihinsel engelli çocukları olan ailelerin özel ve resmi işlerini takip edebilmesi, kendilerine zaman ayırabilmeleri amacıyla Beyazşehir Mahallemizde Engelsiz Çocuk Evi'ni açıyoruz. Tesisin ne denli ihtiyaç olduğunu gördük ve üç yer daha belirledik. Belsin'de, Mimarsinan Parkı içinde ve Talas bölgesinde üç tane daha yapacağız.



mola verdirmiyoruz, çocukları daha sosyal hale getiriyoruz. Evde tek başına garip bir şekilde kalmıyorlar, yaşlarına ve zihinsel gelişimlerine uygun eğitimler alıyorlar. Bu anlayışla çalışmaya devam edeceğiz. Her derde deva her yaraya merhem olmayı sürdüreceğiz."

BAŞKAN ÇELİK'TEN İKİ MÜJDE

Büyükşehir Belediye Başkanı Çelik, konuşmasında sosyal belediyeceğilikle ilgili iki ayrı müjde de verdi. Erciyes Üniversitesi karşısına yapılacak olan Türkiye'nin en büyük Engelsiz



Yaşam Merkezi'nin ihale hazırlıklarına başladıklarını ve önümüzdeki aylarda temelini atacaklarını belirten Başkan Çelik, "İkinci müjdemiz de yaşlılarımız için yapacağımız yaşlı kreşi olacak. Bu projemizin birincisini Mimarsinan Parkı içinde yap-

acağız. Yaşlılarımızı her gün evlerinden alacağız, akşama kadar çayını kahvesini içecek, yemeğini yiyecek ve zaman zaman da düzenleyeceğimiz gezilere katılacak. Bu projemiz de Türkiye'de ilk olacak" dedi.

Açılışın ardından katılımcılar Engelsiz Çocuk Evi'ni gezerek burada verilen hizmeti yerinde gördüler. Başkan Mustafa Çelik, burada eğitim gören çocuklarla yakından ilgilendi.

Büyükşehir, Şampiyonlar Yetiştiriyor

Spor A.Ş.'nin yetiştirdiği sporcular dünya ve Avrupa şampiyonalarında madalyalar kazanmaya devam ediyor. Spor A.Ş.'nin okçuluk kulübü sporcularından Büşra Nur Gürlek, Avrupa Şampiyonası'ndan gümüş madalya ile döndü. Başarılı sporcu Erkinet Havaalanı'nda Spor A.Ş. yöneticileri ve takım arkadaşları karşıladı.



Yunanistan'ın Patras şehrinde yapılan Gençler Kadetler Avrupa Şampiyonası'nda, Makaralı Yay Genç Bayanlar kategorisinde yarışan Büyükşehir Belediyesi Spor A.Ş. ve Milli Takım sporcumuz Büşra Nur Gürlek Avrupa 2'si oldu. Büşra Nur Gürlek ayrıca Begüm Topkarcı ve Buse Başak Haney'den oluşan Makaralı Yay Genç Bayan Takımımız ile finalde İngiltere'ye 219-218 kaybederek gümüş madalyada kaldı.

Şehrimizi ve Büyükşehir Belediyesi'ni Avrupa'da başarıyla temsil eden Büşra Nur Gürlek, Erkinet Havaalanı'nda Spor A.Ş. Genel Müdürü İbrahim Somtaş ve takım arkadaşları tarafından Türk Bayrakları ve çiçeklerle karşılandı.

Genel Müdür Somtaş, Büşra'nın ilk milli takım deneyiminde gümüş madalya kazanmasının önemine vurgu yaptı. Somtaş, Kayseri'yi, Büyükşehir Belediyesi'ni ve Spor A.Ş.'yi gururlandıran Büşra Nur Gürlek'i başarısından dolayı tebrik etti.

Büşra Nur Gürlek de Spor A.Ş.'nin destekleriyle bu başarıya ulaştığını dile getirdi. Böyle bir karşılama beklemediğini de ifade eden Başarılı Sporcu, kendisini gururlandıran Spor A.Ş.'ye teşekkür etti.

Doğa Kamplarına Çağrı

Spor A.Ş. tarafından, geçen yıl başarı ile gerçekleştirilen ve bu yıl da büyük ilgi gören "Doğa Seni Çağırıyor" adı altındaki doğa kampları devam ediyor. Şehrimizin farklı bölgelerinde yapılan doğa kampları hafta sonu Sarımsaklı Barajı'nda gerçekleştirildi.

Spor A.Ş. tarafından düzenlenen kamplar, ailelerin çocukları ile vakit geçirebileceği onlarca etkinliği de bünyesinde barındırıyor. Cumartesi öğleden sonra başlayan kamp programına, katılımcılar servisler veya kendi araçları ile ulaşırken, katılımcıların çadırdan, uyku tulumuna, yemekten gece çorbasına, fiziksel etkinliklerden kamp müziğine kadar birçok ihtiyaçları Spor A.Ş. tarafından sağlanıyor. Katılımcılar, onlarca etkinlik, yarışma ve parkurun tadını çıkarırken, pazar günü erken saatlerde başlayan doğa yürüyüşü, sabah sporu ve kahvaltı programının ardından kamp programı sona eriyor.



Spor A.Ş. doğa kampları ile duyuru ve rezervasyon bilgileri, haftalık kamp programı ile birlikte Spor A.Ş. internet sitesinden veya sosyal medya hesaplarından temin edilebiliyor.



Pedalınıza Sağlık

Spor A.Ş. binlerce kişinin katılımıyla gerçekleştirdiği spor etkinliklerini toplumsal sorumluluk programlarına da dönüştürdü. "Her Pedal Bir Nefes" adı altında yaklaşık 1.500 kişinin katılımıyla yapılan etkinliğin ardından Huzurevi'ndeki yaşlılarımızın da katıldığı bir şenlik gerçekleştirildi.

Sağlık için sporu her yaş grubuna yaygınlaştırmaya çalışan ve düzenlediği kitle sporlarına yönelik organizasyonlarla takdir toplayan Büyükşehir Belediyesi Spor A.Ş. hafta sonu "Her Pedal Bir Nefes" programıyla yine binleri buluşturdu.

Spor A.Ş.'nin hazırladığı bisikletleri kullanan vatandaşlara kendi bisikletleri ile etkinliğe gelenler de katıldı. Yaklaşık 1.500 bisikletli Kadir Has Stadı önünden hareket etti. Motosikletli polislerin eşlik ettiği grup Osman Kavuncu Bulvarı'ndan Karayolları Kavşağı'nı kullanarak Kocasinan Bulvarı'na çıktı.

Müzik eşliğinde pedallara basan spor-severlerin bisiklet gezisi Kadir Has Spor ve Kongre Merkezi önünde sone erdi.

SAĞLIKLI ETKİNLİK, HAYIRLI ŞENLİK

Spor A.Ş.'nin "Her Pedal Bir Nefes" etkinliği sadece bir spor etkinliği olarak kalmadı, sosyal sorumluluk çalışmasına da dönüştü. Fuar alanında sona eren bisiklet gezisi sonrası Huzurevi'nde kalan yaşlılarımızın da katılımıyla bir şenlik düzenlendi. Programda daha sonra bir sürpriz gerçekleştirildi. Huzurevi'nde kalan ve doğum günü olduğu öğrenilen Ketayir Önalp için pasta kesildi. Sağlık için spor yapan 1.500 kişiyi Huzurevi'ndeki yaşlılarımızla buluşturan şenlik daha sonra canlı müzik eşliğinde devam etti.



Büyükşehir ile Spor Sizin Mahallede

Spor A.Ş. tarafından düzenlenen "Spor A.Ş. Bizim Mahallede" etkinliği ile her hafta binlerce çocuk ve binlerce aile sporla buluşuyor.

Özellikle yaz dönemlerinde çocukların eğlenceli sportif faaliyetler yapabilmesi ve aileleri ile birlikte verimli zaman geçirebilmesi için haftanın üç günü "Spor A.Ş. Bizim Mahalle'de" adlı etkinlikle 7'den 70'e herkesi bir araya getiriyor. Farklı mahallelerde ve ilçelerde gerçekleştirilen etkinlikler, genç yaşlı birçok katılımcıyla adeta festival tadında devam ediyor. Birbirinden farklı onlarca spor parkuru ve eğlence alanının kurulduğu etkinlikte, çocuklar okçuluktan masa tenisine, futboldan badmintonu kadar birçok branşta spor yapma imkanı buluyor. Etkinlikte, Spor A.Ş. eğitmenlerince düzenlenen yarışmalarla da heyecanlı ve eğlenceli saatler yaşanıyor.

Spor A.Ş.'nin Ziya Gökalp Mahallesi'nde yaptığı etkinliğe Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Çelik de katılarak vatandaşlarla bir araya gelmişti. Spor A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Hamdi Elcüman, mahalle etkinliklerinin bu yıl yaz boyunca devam edeceğini belirtti. Bu yıl Kayseri'nin tüm ilçelerinde ve mahallelerinde olmaya çalışacaklarını

dile getiren Elcüman, "Büyükşehir Belediye Başkanımız Mustafa Çelik, başta çocuklarımız ve gençlerimiz olmak üzere herkesin spora yönelmesi konusunda oldukça hassas davranıyor. Bu etkinlikleri çocuklarımızın ve gençlerimizin kötü alışkanlıklardan korunabilmesi, onların spor ve eğitim kültürü ile buluşabilmesi adına çok önemsiyoruz" dedi.



Büyükşehir Belediyesi'nin çeşitli ikramlarda da bulunduğu Spor A.Ş. Bizim Mahalle'de etkinliği Talas Bahçelievler Mahallesi'ndeki Muhsin Yazıcıoğlu Parkı'nda da gerçekleştirildi. Spor A.Ş. Bizim Mahalle'de etkinlikleri daha sonra Mimsin Necmettin Erbakan Parkı'nda, Yahyalı İlçe Stadı'nda ve Talas TOKİ Parkı'nda gerçekleştirildi.



Okul Sporlarında Kayseri Damgası

Vali Süleyman Kamçı, 2017-2018 Yılı Okullar Arası Müsabakalarında takım sporlarında ve ferdî sporlarda Kayseri'nin önemli başarılarına imza attığını açıkladı. Süleyman Kamçı, Okullar Arası Sportif Müsabakalar toplam 52 branş da yapılırken, 2 Türkiye Şampiyonası, 1 Yarı Final, 6 tane Grup Müsabakasının ilimizde yapıldığını belirtti.



Gençlerin, hem takım halinde hem de bireysel dalda çok sayıda kupa ve madalya alarak büyük başarıya imza attığını ifade eden Vali Kamçı, sporcularımızın ilimiz spor adına bizlere büyük bir gurur yaşattığını kaydetti.

Anadolu'da Rol Model Proje "Doğal Ürünler Bahçesi"

Organik tarım, insan sağlığına ve çevreye zarar vermeyen, üretimde kimyasal girdi kullanılmadan, üretimden tüketime kadar her aşaması kontrollü, sertifikalı tarımsal üretim biçimidir. Bu üretim metodu ile üretilen ürünler de organik ürün olarak adlandırılmaktadır.



Yerel tarımın önemi son yıllarda anlaşıldı ve yerelleşme hareketleri yaygınlaşmaya başladı. Bu denli üstünde durulan yerel ürün tüketiminin önemini şu şekilde özetleyebiliriz: Biyolojik çeşitliliğin korunmasına katkı sağlar; yerel ekonomiyi destekler; gıdaların taşınacağı mesafeyi kısaltarak karbon salınımını küçültür; küçük çiftçilerin haklarının korunmasına yardımcı olur; tazedir ve ucuzdur.

Kayseri'de yürütülen organik tarım faaliyetleri tamamen yerel odaklıdır ve Türkiye'ye rol model olabilecek özellikler taşımaktadır

Kayseri'de organik tarım çalışmaları 2012 yılında 7 çiftçi ile 80 dekar alanda, Bünyan ilçesi Karahıdır mahallesinde başlamıştır. Halen 80 üretici ile 2000 dekar alanda meyve, sebze ve hububat üretimi ile devam etmektedir.

Yaşadığımız yere sahip çıkmak, Kayseri'nin ürettiklerini korumak, iyileştirmek ve sorunlarına çözüm bulmak bizi ve yaşadığımız yeri değerli kılmaktadır. Kayseri genelinde yerel tarım üretiminin ve tüketiminin artması, yerel üreticiler için aracısız satış modeli geliştirmek, mevcut yerel tarım üretimini/verimini arttırmaya ve giderleri azaltmaya yönelik çalışmalardır.

Kayseri'de Tarım ve Orman İl Müdürlüğü tarafından 2012 yılından beri yürütülen



organik tarımın yaygınlaştırılması ve kontrolü çalışmaları ve bu kapsamda yapılan eğitimler, etkinlikler, pazar çalışmaları meyvelerini vermeye başladı. Kayseri'de üreten ve kırsalda yaşamını sürdüren küçük

üreticiler yerel ekonomiyi destekliyorlar. Küçük parsellerinde organik yöntemlerle ürettikleri mevsimlik yazlık sebze ve meyveleri yerel organik pazarlarda tüketici ile buluşturuyorlar. Böylece yerelde üretip yerelde tüketimi sağlayarak yerel ekonomiyi oluşturuyorlar. Bu çalışmaların başarılı sonuçları yerel yönetimleri de motive ediyor. Kayseri Büyükşehir Belediyesi yerel ve kırsal kalkınmayı desteklemek için "Doğal Ürünler Hoby Bahçesi Projesi"

ile Kayseri'de üretim yapan organik üreticileri desteklemek üzere yola çıktı. Bu rol model proje bir STK olan Kapadokya Organik Tarım Üreticileri Birliği Derneği

(KAPTAR DERNEĞİ) ve Yerel Yönetim işbirliği ile ortaya konulmuştur. "Doğal Ürünler Bahçesi" Mazakaland içerisinde Bilim Merkezinin arkasında yer almaktadır. Hem hoby bahçesi ölçeğinde organik tarım üretimi örnek bir modele dönüştürüldü hem de üretilen ürünlerin içerisinde barındırdığı pazarda satışının gerçekleştirilmesi ile tüketiciyi ve üreticiyi direk buluşturan bir yerel ekonomi modeli ortaya konuldu.

Doğal ürünler bahçesinde yer alan parsellerin sahipleri organik tarım eğitimi alan ve sertifikalı üretim yapan 48 adet gerçek üreticiden oluşmaktadır. Bu alan ilimizde organik tarımın uygulamalı olarak tüketici ve üreticilere gösterilmesine hizmet etmesi amacıyla oluşturulmuştur. Alanda farklı tıbbi ve aromatik bitkiler ekinezya, biberiye, lavanta gibi yetiştirilerek hem zararlı böceklerin uzaklaştırılması hem de ekolojik denge oluşturulması amaçlanmıştır. Bahçelerin içerisinde yer alan Pazar yerinde bu bahçelerde ve Kayseri ilinin tamamında yetiştirilen organik ürünler tüketiciye aracısız olarak sunulmaktadır. Cumartesi ve Pazar günleri açık olan pazar alanının dışında, alanda bulunan üretim parsellerinden de direk ürün satışı yapılabilmektedir. Ayrıca bu özel mekânda sabah saatlerinde alacağınız köy kahvaltısı ile şehrin yoğunluğundan uzakta nefes alarak hoşça vakit geçirmeniz sağlanmaktadır.

"Doğal Ürünler Bahçesi" ulaşım imkânlarının kolay olması yönüyle şehrin yakınında, ortamın yarattığı hisler yönüyle şehrin çok dışında duygusu yaratmaktadır. Bu farklı mekânı deneyimlemenizi kendiniz ve sevdikleriniz için güzel bir zaman yaratmanızı tavsiye ederiz.

7'den 70'e KAYMEK'teyiz

Sanat ve mesleki eğitimde Anadolu'nun markası haline KAYMEK, yetişkinler için açtığı kurslara çocuklara yönelik yaz kurslarını da ekledi. Onlarca branşta açılan kurslara 7'den 70'e binlerce kişi katılıyor.

KAYMEK, sadece kış döneminde değil yaz döneminde de büyük bir tempo ile çalışıyor. Büyükşehir Belediyesi tarafından ilçelere yapılan kadın ve gençlik merkezlerinin tamamında çocuklar ve yetişkinler için yaz kursları açan KAYMEK, kent merkezinde de isteyen herkese kurs imkanı sağlıyor.



KAYMEK tarafından yaz dönemi için yetişkinlere yönelik 27 branşta kurs açıldı. Yoğunlaştırılmış Temel Düzey Okuma Yazma Eğitim Programı, Ev Yemekleri Hazırlama, Bilgisayar Destekli Proje Çizimi, Vektörel Grafik Tasarımı, Resim, İşaret Dili, Şehir İçi Toplu Taşıma Sürücü Yetiştirme Programı, Diksiyon gibi kurslara katılanlar yaz dönemini en verimli şekilde geçirme imkanı buluyorlar.

Genç KAYMEK tarafından çocuklara yönelik açılan kursların yanı sıra KAYMEK de öğrencilerin yaz tatilini en iyi şekilde değerlendirmeleri için yaz kursları açtı. Kuran'ı Kerim, Bilgisayar Kodlama, Diksiyon, Oyun Saati, İlk Yardım, İngilizce, Tiyatro ve Resim olmak üzere 8 branşta ve KAYMEK'in 6 şubesinde açılan kurslara yaklaşık 1.000 öğrenci katılıyor.

YAZ TATİLİ KAYMEK'LE GÜZEL

Yaz tatilinin öğrenciler tarafından daha verimli geçirilmesi için farklı birimleriyle çalışmalarını sürdürüyor. Spor A.Ş. ve konservatuvarın yaz kurslarının yanı sıra KAYMEK de yaz okulu başlattı. 12 farklı yaz okuluna katılan 4 bin 260 öğrenci eğlenerek öğrenme imkanı buluyor.

KAYMEK, şehrin farklı mahallelerinde yer alan 12 Genç KAYMEK tesisinde yaz okulu düzenliyor. Farklı gruplarla gerçekleştirilen yaz okullarından 2 bin 500 öğrenci, üniversite hazırlık kurslarından 600 öğrenci, liselere hazırlık kurslarından 560 öğrenci, izcilik yatılı kamp programından ise 600 öğrenci faydalaniyor.



Genç KAYMEK TOKİ tesisleri de yaz okullarının açıldığı 12 tesisten birisi. Öğrenciler yaz okullarında hem farklı oyunları oynayarak eğleniyor hem de yararlı derslerle kendilerini yetiştirme imkanı buluyor. Sınav grubu öğrencileri akademik derslerle sınava yönelik eksikliklerini tamamlarken, yaz okulu öğrencileri de Kur'an-ı Kerim, Siyer, adab-ı muaşeret, ahlak ve değerler eğitimi derslerini alıyor. Öğrenciler ayrıca tarih ve kültür gezileri yapıyor, zeka oyunları ve geleneksel çocuk oyunları oynuyor, yüzme etkinliklerine katılıyor ve hayvanat bahçesi gezisine iştirak ediyor. Yaz okullarında ayrıca birçok branşta sportif turnuvalar gerçekleştiriliyor.



TÜBİTAK'tan 2 Projeye Daha Destek

Dr. Burak Bal'ın, 2017 yılında AGÜ'nün Bilimsel Araştırmaları Destekleme Programı ile başladığı deneysel araştırmalarından oluşan iki farklı projesi, TÜBİTAK tarafından kabul edildi.

"Farklı Mikroyapılı Değişkenlerin Yüksek Manganlı Fe-33Mn Çeliğinin Pekleşme Davranışına Etkilerinin Araştırılması" başlıklı TÜBİTAK projesi kapsamında savunma ve otomotiv sanayi gibi sektörlerde kullanılan ve kullanım alanı daha da genişleyecek yüksek manganlı çeliklerin öncelikle deneysel olarak malzeme davranışı gözlemlenecek.

Çekme ve darbe testleri ile gözlemlenecek davranışlar sonrası mikroyapı analizi yapılarak aktif deformasyon mekanizmaları gözlemlenecektir. Daha sonra çekme yükü altındaki davranış, kristal plastisite yöntemi ile modellenecek.

"Çok Ölçekli Malzeme Modellemesi Yoluyla Talaşlı İmalat Çıktılarının Daha

Kapsamlı ve Doğru Analizi" başlıklı TÜBİTAK projesi kapsamında ise savunma sanayi, uzay-havacılık ve otomotiv sektörleri için kullanılan Inconel 718 süper alaşımının talaşlı imalat simülasyonlardan daha doğru sonuç almak hedefleniyor.

Spesifik olarak, önerilen projede Inconel 718 süper alaşımının talaşlı imalat sonucunda yüzeyinde oluşan kalıntı gerilimler, sertlik değişimleri ve kesici takımında oluşan aşınmalar talaşlı imalat için kullanılan Deform 2D programına klasik malzeme modellemeleri yerine kristal plastisite tabanlı malzeme modelleri kullanılarak deneysel verilere daha yakın sonuçlar gözlemlenecek.

Gerçekleştirilecek olan bu projelerde hem ülkemizdeki savunma sanayi, havacılık ve otomotiv sektörleri için daha üstün malzemeler geliştirilirken hem de projelerde araştırmacı olarak çalışacak olan öğrenciler ile ülkemizin büyük ihtiyaç duyduğu nitelikli mühendisler yetiştirilecek.



"Sahabiye Bir Mahallenin Kaydı" Fotoğraf Sergisi

ERÜ Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü tarafından düzenlenen "Sahabiye Bir Mahallenin Kaydı" fotoğraf sergisinin açıldı. Kentsel dönüşüm projesi kapsamında eski Sahabiye Mahallesi'nin fotoğraflarının yer aldığı sergi aynı zamanda şehrin eski halini kayda alan bir belge niteliği taşıyor.

Sabancı Kültür Sitesi'nde gerçekleştirilen sergi açılışına Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Murat Doğan ile çok sayıda davetli katıldı. Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Filiz Sönmez ve Selçuk Emden'in çekmiş olduğu fotoğraflardan oluşan 'Sahabiye Bir Mahallenin Kaydı' isimli ve 32 fotoğrafın bulunduğu sergi, 28 Haziran 2018 tarihine kadar ziyarete açık kaldı.



KEPSAS

"1928'den beri elektrik veriyoruz"
Kayseri Elektrik Perakende Satış A.Ş.

Gönül dünyamızı aydınlatan tüm bayramlarımızda
hep birlikte olmak dileğiyle..

*Kurban Bayramınız
Mübarek Olsun*

21 - 24 Ağustos 2018

f /kepsas t /kepsaskayseri

www.kepsas.com.tr

Serbest Tüketici Operasyon Merkezi
444 3 875

ÇAĞRI MERKEZİ
444 7 186

KONFORLU VE EĞLENCE DOLU UÇUŞUMUZA HOŞ GELDİNİZ

Türk Hava Yolları, konforlu ve ferah koltukları, modern uçak içi eğlence sistemi, taze olarak hazırlanan lezzetleri ve sınırsız misafirperverliğiyle benzersiz bir Economy Class deneyimi sunar.



UÇAK İÇİ EĞLENCE SİSTEMİ

Türk Hava Yollarının Economy Class uçuşları, her yolcuya keyifli vakit geçirecek bol eğlenceli deneyimler olarak tasarlanıyor. Komediden aksiyona, dramdan belgesele, her yaşa ve zevke uygun sayısız film, poptan caza farklı müzik türlerini kapsayan yüzlerce album ve binlerce şarkı, canlı yayın kanalları, en yeni ve en popüler diziler, oyunlar, kişisel USB, ethernet jakı ve çok daha fazlası, modern uçak içi eğlence sistemiyle yolcuların parmaklarının ucunda. Ayrıca, her koltuğun arkasında bulunan, zengin içerikli seyahat ve yaşam tarzı dergisi Skylife yetişkinlere, organik ahşaptan imal edilmiş oyuncaklar ise çocuklara, seyahat boyunca eşlik edecek diğer eğlenceli yol arkadaşları.

UÇAK İÇİ İKRAM SERVİSİ

Türk ve dünya mutfaklarının ustalıkla hazırlanmış en lezzetli örnekleri, Economy Class uçuşlarında yolcuların beğenisine sunuluyor. Sıcak veya soğuk kahvaltılar ve ana yemekler, mevsimlik ve en iyi malzemeler kullanılarak, taze olarak hazırlanıyor. Ayrıca, lezzetli sandviçlerden ve keklerden oluşan ara öğünler de yolculara servis ediliyor. Türk Hava Yolları, her damak tadına, farklı yaşam tarzlarına veya sağlık ile ilgili zorunluluklara uygun* zengin yiyecek seçenekleri ile her yolcusuna lezzetli bir yeme-içme deneyimi yaşatmanın gururunu yaşıyor. Uçak içinde ikram edilen bütün yemek seçeneklerine turkishairlines.com'dan ulaşabilirsiniz.

*Özel yemek talebi olan yolcularımızın bu taleplerini uçuştan en az 24 saat önce rezervasyon kayıtlarına işletmeleri gerekir.



UÇUŞ KONFORU

İster uzun mesafeli olsun ister kısa mesafeli, koltuğun rahatlığı ve konforu, her uçuşun olmazsa olmazı. Türk Hava Yolları, Economy Class uçuşlarında yolcuların ayaklarını rahatça uzatabilecekleri 78 cm'e varan* ayak mesafesi, ayarlanabilir baş ve ayak destekleriyle rahattatıcı bir uçuş deneyimi sağlıyor. İçerisinde uyku gözlüğü, kulak tıpası, çorap, diş fırçası ve macunu, dudak nemlendiricisi bulunan ve kullanıcılarına ekstra rahatlık sağlayan uçuş kiti de** Economy Class yolcularının hizmetinde.

*Koltuk özellikleri uçak tipine göre değişiklik gösterebilir.

**Kit içerikleri uçuş uzunluğuna göre değişiklik gösterebilmektedir.